

UNIVERSITÄTS-
BIBLIOTHEK
PADERBORN

**Rev. Patr. Joannis Laurentii Berti, Ord. Eremit. S.
Augustini, Theologia Historico-Dogmatico-Scholastica,
Seu Libri, De Theologicis Disciplinis**

Berti, Giovanni Lorenzo

Monachii [u.a.], 1749

De Theologicis Disciplinis Liber Decimus Septimus Qui Inscribitur De
Hæresi Janseniana.

[urn:nbn:de:hbz:466:1-83656](https://nbn-resolving.org/urn:nbn:de:hbz:466:1-83656)

DE THEOLOGICIS
DISCIPLINIS
LIBER DECIMUS SEPTIMUS
QUI INSCRIBITUR
DE HÆRESI JANSENIANA.
SUMMARIUM.

1. Opiniones Variorum.
2. Quid sentiant de præscriptionibus damnatis Jansenianis.

I.
Opiniones
variorum.

ALDE affinem esse Calvinianæ hæresi Jansenistarum circa libertatem arbitrii doctrinam, nemo putet à me injuria, & falsa accusatione prolatum. Denegasse Jansenium libertatem indifferentiæ, sine qua diximus nullum voluntatis opus liberum esse, & cum potestate ac dominio peractum, annuunt Janseniani, norunt omnes, atque evincit proxima dissertatio. Theologi Portus Regii, & qui hoc abolito nomine ad partes Jansenianas accessere, indifferentiam à libero arbitrio indivulsam fatentur; sed passivam, qua vel cupiditatis, vel charitatis impulsu humana voluntas absque electione & dominio huc, aut illuc abripiatur: ideoque, si activam indifferentiam, qua liberum arbitrium à gratia excitatum possit motum suum cohibere, Theologi illi minime agnoscunt; ex libro superiori compertum est, eos nullo pacto à placitis Jansenianis recedere. Abhorrent illorum plurimi etiam à necessitatis vocabulo; affirmantes necessitatem, ac libertatem pugnare invicem: at necessitatem naturalem, & necessitatem inclinatio-

nis distinguunt, autumantes nihil esse naturali necessitati alligatum, si in illud voluntas propendeat: quod falsum esse jam vidimus, demonstrantes quomodo voluntas in bonum in communi, & in Deum clare visum tendat naturaliter, etiamsi id eveniat maxima inclinatione ac lubentia. Jam illud quoque concedunt posse voluntatem à gratia excitatam ei reluctari: verum hanc reluctandi potestatem dari negant, quamdiu voluntas actualis gratiæ inspiratione movetur, ita, ut libertas indifferentiæ nequam actu consistat sub victrici delectatione. Verbis itaque, non re Theologi illi sunt à damnatis erroribus alieni.

Propositiones quidem Jansenianas ab Ecclesia proscriptas videntur rejicere: at priorem eo sensu damnatam autumant, quod justī nequeant servare præcepta etiam efficaci gratia suffulti: contendunt tamen ipsis, dum tentationi succumbunt, nullam gratiam adesse, qua stare possint; quoniam, inquit, gratia non dat posse, nisi sit efficacax. Alteram propositionem damnatam ajunt, in quantum enunciat gratia trahi voluntatem quasi instrumentum quoddam inanime; non in quantum affirmat nullam dari gratiam, aut robustam, aut parvam, cui voluntas nunquam non obtempe-

2.
Quid sentiant de propositionibus damnatis Jansenianis.

temperet. Tertiam eatenus censent esse proscriptam, quatenus ad merendum, vel demerendum tradit sufficere libertatem à necessitate naturali, non quatenus adstruit necessitatem indeclinabilis inclinationis. In quarta Jansenii positione hunc sensum rejiciunt, quod non possit voluntas resistere, si velit; at inquirunt, dum vult, velle indeclinabili necessitate. Postremam & ipsi damnant, in quantum justificatio & fides non tribuuntur Christi merito solis prædestinatis; propugnant illam tamen, in quantum tenent solis prædestinatis conferri gratiam, qua aeternam salutem consequi valeant. Hæc præmonere oportebat, ne quis Theologorum istorum libros perlegens, verborum specie deceptus Janseniana dogmata incaute deglutiat. Sincere enim, & absque sermonis ambiguitate tenendum est, nusquam justos deferri à Deo, nisi Deum ipsi prius deserant, nec deesse illis gratiam sufficien-

tem, dum præcepta servare volunt. Tenendum est dari in hoc statu gratiam, cui voluntas libere, & culpabili renitentia resistit: solam libertatem indifferentiæ in iis etiam, quæ cum inclinatione & voluptate fiunt, non sufficere ad meritum, vel demeritum: libertatem arbitrii non consistere absque electione, potestate, ac dominio: omnes denique redemptos à Christo, dum vivunt, posse salvari, atque omnibus patere aditum ad salutem; quamvis salvi fiant soli prædestinati. Hæc præmissa declaratione, asserta Jansenistarum dispellam; & æquitatem censuræ adversus articulos Baji, Quenellii, Jansenii, Apostolicæ denique Sedis in proferendo de illis judicio auctoritatem defendere, & propugnare conabor. Atque his expletis, errores omnes adversus Christi Gratiam, & hominum libertatem à me refutati erunt, ac profligati.

CAPUT I.

De Gestis Baji, Jansenii, & Quenellii.

SUMMARIUM.

1. Ratio Ordinis.
2. Vita Baji.
3. Errores Baji.
4. Vita Jansenii.
5. Qualiter examinata doctrina Jansenii.
6. Quinque propositiones Jansenii damnatæ.
7. In quo sensu sint damnatæ.
8. Discrimen inter has propositiones, & doctrinam Authoris.
9. Vita Quenellii.
10. Doctrina S. Augustini non est damnata cum erroribus Baji, Jansenii, & Quenellii.

I.
Ratio Ordinis,

PARUM itaque distare circa libertatem arbitrii sub gratia, & lege peccati à Calvinistarum hæresi molliorem illam, quam dicunt Jansenianam, & utramque plurimis, certisque momentis refelli, superior exercitatio nostra declarat. Et ex eo quidem fonte totum, ut animadvertimus, scaturit Jansenistici dogmatis systema. De quo cum dicta sint plura, nunc cætera, maxime quæ in controversiam vocantur, prosequar eodem filo, & genere disceptationis. Cumque sectarum Auctores in exordio orationis consueverim collocare, ab his modo præscriptæ lucubrationis initium est repetendum.

2.
Vita Baji,

Michael Bajus Melini apud Belgas ortum habuit anno 1513. Doctor in Facultate Theologica Lovanii renunciatus anno 1550. sequenti à Carolo V. institutus est Regius Sacrarum literarum Professor loco Joannis Leonardi Hasselii, qui ad Synodum Tridentinam profectus ibidem proximo anno 1552. è vita demigravit. Cui substitutus Bajus sacras ad annos ferme quadraginta tra-

didit disciplinas. In quo docendi munere docti viri complures, Tapperus primum & Ravesteyn errores disseminari deprehenderunt, reectam anno 1558. ad Belgii Consilium delata. Quidam etiam Fratres Minores xviii. Baji articulos vertente anno 1560. exhibuere Sacrae Parisiensi Academiæ, quæ plerosque inuultis hæreseos notis proscriptis. Accusatus fuit Bajus proximo anno 1561. apud Antistitem Mechliniensem Cardinalem Granvellanum: sed indictum statim jussu Pii IV. utrique parti silentium. Interfuit & ipse Bajus, quamquam non sine aliquorum repugnantia, Tridentino Concilio anno 1563. delegatus cum Hesselio Theologus Lovanienfis. Redux à Concilio typis mandavit opuscula *De libero arbitrio*, *De Charitate*, *De Justificatione*, *De virtutibus impiorum*, *De Sacramentis in genere*, & *De forma Baptismi*. Nova hinc dissidiorum seges. Collecta sunt ex prædictis Opusculis asserta 76. quæ anno 1567. damnavit Sanctissimus Pontifex Pius V. Edidit Bajus Apologiam, rogavit.

gavitque Pontificem, ut Bullam tanquam subreptitiam rescinderet: quam econtra Pontifex matura deliberatione editam fuisse reſcripto an. 1569. die 13. Maji declaravit; Damnationem confirmavit ineunte an. 1579. Gregorius XIII. qui etiam Lovanium miſit Franciſcum Toletum inſignem Societatis Jeſu Theologum, & poſtea S. Romanæ Eccleſiæ Cardinem ampliffimum; cujus opera Bajus propoſitiones prædictas ſcripto publico retractavit: efflavitque animam anno 1586. die 16. Septembris. Atque poſt Baji obitum, illius ſimul & Janſenianas propoſitiones damnarunt Urbanus VIII. Bulla *In Eminentiffima* emiſſa anno 1641. & Innoc. X. quo urgente Conſtitutio Urbani anno 1648. fuit in Belgio ſolemniter promulgata & recepta. In his autem excitatis per Bajum diſſidiis nihil incommodi Auguſtinianæ Scholæ derivatum, ſed illi potius auctoritatem præſidiumque acceſſiſſe, demonſtratum eſt nono capite de Hæreſi Pelagianorum.

3. Sunt autem errores Baji, integritatem primæ conditionis, & exaltationem humanæ naturæ in confortium divinæ debitam ac naturalem fuiſſe, & merita primi hominis & Angelorum nulloatenus dicenda fuiſſe ſupernaturalia: concupiſcentiam etiam in renatis relapſis proprium eſſe peccatum: ſicut pravos ipſius motus, & deſideria, quæ homo patitur etiam invitus: ad peccatum non pertinere an ſit voluntarium, & hominem damnabiliter peccare in eo etiam quod facit neceſſario, propterea quod ſola violentia, non autem neceſſitas repugnet libertati hominis naturali. In quo ſane, ut diximus, præluſit Janſenio, ita ut merito Urbanus VIII. definiert in libro Janſenii opiniones & ſententias jam reprobataſ atque damnataſ contineri, & renovari. Atque hæc omnia plurimis Bajanis articulis expreſſa fuerunt à nobis ſuis quæque locis reſutata. Addidit plura circa Opera Infidelium, Juſtificationem, charitatem, & meritum libris ſequentibus diſcutienda. Omnes vero propoſitiones Baji, quamquam nonnullæ aliquo pacto poſſint ſuſtineri, in ſenſu auctoris eſſe reſpectu hæreſis, erroneas, ſuſpectas, temerarias, ſcandalofas, & in pias aures offenſionem immittentes, definiit Pius V. in Bulla ab Urbano confirmata: nec eſt, quo ſe vertant Baji, Janſenique Gregales, niſi ad temere obloquendum, aut Conſtitutiones præfatas eſſe ſubreptitias, aut apoſſito commate perverſe explana-

R. P. Berti Theol. Tom. III.

tas, aut Romanum Pontificem in dijudicandis Scriptorum opinionibus, factisque dogmaticis non eſſe infallibilis Auctoritatis. Quæ omnia paulo infra explodere & exhibiliare curabimus.

4. At dicendum primo de Janſenio, cujus doctrina & ſecta adeo celebris evaſit, ut vix Bajus ſoleat inter nos nominari. Cornelius Janſenius Leerdamensis apud Batavos in lucem editus eſt Catholicis parentibus anno 1585. Dedit opera non humanioribus literis Ultrajecti, Philoſophicis & Theologicis diſciplinis Lovanii. Vixit aliquamdiu Pariſiis, & Bajanæ, ubi fertur per 12. annos conſilio & impulſu Abbatis San-Cyrani elaboraſſe novum circa Gratiam Syſtema. Doctorali laurea inſignitus eſt Lovanii an. 1617. ibique ſacras literas profeſſus eſt anno 1630. Electus anno 1635. Yprenſis Episcopus, Opus, quod inferibitur, *Auguſtinus* extrema manu perpolivit, ſcriptaque ſua, publicis quoque Tabulis, Romanæ Eccleſiæ & Pontificis maximi judicio ſubjiciens die 6. Maji anno 1638. in Eccleſiæ communionem deceſſit. Hujus obedientiæ exemplum, quod tamen doctrinæ illius ſectatores imitari non curant, aliæque Chriſtianarum virtutum ſpecimina immodicis laudibus exornant Yprenſis Episcopi Apologiſtæ, & præſertim in Panegyri Janſeniana Paulus Aurelius, quaſi vitæ probitas ſit certiffimum Catholicæ doctrinæ argumentum. At erraſſe non ſemel in dogmate bene inſtitutos ſpectatoſque viros demonſtrant, ut omittam S. Martyrem Cyprianum, exempla Theodori Mopſueſteni, Iba, & Semi-pelagianorum Maſſilienſium, quos Proſper appellat *viros ſpiritualium ſtudioſum*, plurimumque ſimilium, de quibus vide diſſertationem Prodroram noſtri Philippi Van-Waure acerrimi Janſenianorum Oppugnatoris. Quamquam me latet, ſitne prædictis comparandus Yprenſis Antifiteſ. Nam quæ ipſe ſcripſit Epift. 113. ad San-Cyranum, *Doctrinam, quam in Sancto Auguſtino reſervavit, omnibus ſtuporem incuſſuram*, & Epift. 131. *ſe adduci non poſſe, ut credat Opus ſuum à judicibus approbandum unquam fore*: & quæ ſcripſit Tom. 2. p. 27. de Scholaſticis, & de univerſa Eccleſia, carere intelligentia eorum, *quæ in precibus ſuis, ipſaque Oratione Dominica quotidiana proteſtatur*; hæc, inquam, neque inculpatæ conſcientiæ indicium præbent, nec religioſæ. Sed de Janſenii conſcientia nolumus juxta monitum Apoſtoli ante tempus judicare.

Vita Janſenii.

C c

Liber

5.
Qualiter exami-
nata do-
ctrina Jan-
senii.

Liber vero Jansenii ut Lovanienſibus typis prodiit in lucem, præmiſſo exacto examine, memorata Conſtitutione Urbani ad tenebras damnatus eſt, quod adverſus præcedentia ſtatuta de Auxiliis divinæ gratiæ non obtenta facultate pertractaret, multasque contineret Baji aſſertiones à Pio V. & Gregorio XIII. proſcriptas. Interea cum novum Opus cenſorum virorum manibus teneretur, Deputati à Sacra Facultate Pariſienſi quinque famoſas propoſitiones inde excerptas notarunt, easque ꝑ. Gallicani Præſules an. 1650. exhibuerunt Innocentio X. nonnullis aliis numero tamen atque autoritate paucioribus, repugnantibus. Inſtituta à Romano Pontifice pro Examine propoſitionum ſpeciali Congregatione, non deſuere qui pro Jansenii Cauſa ſedulam navarent operam, inter quos Ludovicus de S. Amour, Delalane, Angran, Deſmares, & Manneſſier: iſtantibus contra pro damnatione Halliero Syndico Pariſienſis Uni-verſitatis & viris aliis doctiſſimis. Diſcuſſa autem & ventilata per biennium controverſia, ita ut jure merito poſtea affirmaverit Alexander VII. majorem non potuiſſe deſiderari diligentiam, Innocentius X. facta prius in Congregatione coram ſe habita declaratione quod nullum omnino vellet Auguſtinenſi & Thomiſticæ Scholæ præjudicium afferre, quemadmodum declaraviſſe præſatum Alexandrum Theologiſ Lovanienſibus dictum eſt ſupra, emiſit Conſtitutionem, quæ incipit, *Cum occasione impreſſionis libri, &c.* per quam famoſæ propoſitiones tanquam falſæ & hæreticæ fuere damnatæ. Paſſis naufragium Janseniiſis aperire portum viſa eſt celebris facti, jurisque diſtinctio; unde iacclamare cœperunt ſe quoque rejicere propoſitiones Innocentiano Decreto proſtratas, ac non ſenſum Jansenii, quem necesse foret ex amplo Auctoris volumine piſcari, atque in hujus ventilatione ad criticas regulam exigenda eſſe Romanum quoque Pontificem errandi periculo obnoxium. Atque id impulit vigilantiffimum Apoſtolicæ Cathedræ moderatorem Alexandrum non ſolum ad confirmandam Conſtitutionem Innocentii die 16. Octobris anno 1656. verum etiam ad præſcribendam formulam Juramenti ab Eccleſiaſticis omnibus præſtandi, excerptas fuiſſe propoſitiones ex libro Jansenii, & in ſenſu ab eodem auctore intento damnatas. Quod mandavit Pontifex Maximus die 15. Februarii anno 1664. Tum Janseniani alii veluti erectis vexillis abnuere ſe prædictæ formu-

læ ſubſcripturos in Hollandiam profugæ & exules. Alii haud veriti ſolemniter mentiri, & deſerare, formulæ palam ſubſcribere, autumantes religioſum ſervandum eſſe ſilentium: quam deteſtandam hypocriſim quidam uno, quidam altero titulo palliare ſtuderunt, etiam ab ipſo Arnaldo Jansenianis partibus ad dictiſſimo digna vituperatione exagitati. Quid enim turpius quam diſſimulatione, aut alienæ mentis ſenſu propoſitam ſine ambiguitate à ſupremo Judice ſententiam jurejurando firmare? Suborta poſthac circa formularii deſcriptionem etiam per Belgium diſſidia oportune compeſcuit Innoc. XII. die 6. Februarii anno 1694. Conſtitutione, qua declaravit Propoſitiones ex libro Jansenii excerptas à ſuis Prædeceſſoribus fuiſſe damnatas *in ſenſu obvio, quem ipſamet propoſitionum verba præſeferunt*; inhibendo ulterius ne quis invidioſo nomine Janseniiſmi traduceretur, niſi legitime conſtiterit aliquam ex his propoſitionibus docuiſſe. Verba autem Pontificis à nobis relata ſunt cap. VII. Theſi 4. De H. Pelagiana. Quare doctrinam de gratia efficaci majorum ſuorum exemplo Lovanienſes ad hanc uſque diem invictiſſime propugnarunt, pro ea ſtant imperterriti Auguſtiniani, & Thomiſtæ, eamque ætate noſtra in conſpectu totius Eccleſiæ tenuit Romanus Pontifex, elogioque præclariffimo conſecravit: atque ingenue fatentur Thomiſtæ à Janseniiſtis toto cœlo diſtare viri plures Theologi ex illorum quoque palæſtris, qui efficacem ab intrinſeco gratiam oppugnant, ut Deſchamps, Martinonus, Annatus. Vide horum teſtimonia apud Franciſcum Vanraſt 2. volum. p. 75. Sed de vindiciis Scholarum noſtrarum dictum ſupra.

Damnata ergo Propoſitiones Jansenii ſunt iſtæ: I. *Aliqua Dei præcepta bonis juſtis, volentibus, & conantibus, ſecundum præſentes, quas habent vires, ſunt impoſſibilia: deest quoque illis gratia, qua poſſibilia ſiant.* II. *Interiori gratiæ in ſtatu naturæ lapſæ nunquam reſtititur.* III. *Ad merendum vel demerendum in ſtatu naturæ lapſæ non requiritur in homine libertas à neceſſitate, ſed ſufficit libertas à coactione.* IV. *Semipelagiani admittebant prævenientis gratiæ interioris neceſſitatem ad ſingulos actus, etiam ad initium fidei: & in hoc erant hæretici, quod vellent eam gratiam talem eſſe, cui poſſet humana voluntas reſiſtere, vel obtemperare.* V. *Semipelagianum eſt dicere, Chriſtum*

6.
Quinque propoſitiones Jansenii damnatæ.

stum pro omnibus omnino hominibus mortuum esse, & sanguinem fudisse. Circa has autem propositiones, quoniam ut vidimus hactenus, Jansenistæ principio negabant fuisse à Jansenio prolatas, deinde rei evidentia devicti affirmarunt non alio sensu ab Auctore conscriptas, quam eo, quem exigit Augustinianum de gratia systema; postea vero damnato ipsius auctoris sensu prostrati penitus & subacti non aliam evadendi viam invenerunt, quam in factis dogmaticis pontificium iudicium aut pervicaci obtinatione, aut obsequioso, ut vocant, silentio eludere & parvipendere: operæ pretium nos facturos esse arbitramur, si posteaquam de Bajana damnatione instituta fuerit disputatio, vana hæc & exhausta Jansenistarum subterfugia in auram fumumque resolvere elaborabimus.

7. Priusquam autem id conemur attingere, proponendum est breviter qualem sensum præferant præmissæ propositiones, & qualem intenderit idem Auctor; ne imperiti, aut malevoli nobis succenseant, quod gratiam constituamus in inspiratione sanctæ dilectionis & in explicanda ejus natura nonnihil à vulgari Thomistarum placito recedamus. Et quidem in re difficili explicanda non solum Augustini sententias, sed ipsa quoque verba nos exscripsisse viderit qui S. Patris contra Pelagianos disputationes diurna, & nocturna manu versaverit. Docet ergo Jansenius lib. 4. de Grat. Christi cap. 11. gratiam esse delectationem & suavitatem, qua anima in bonum appetendum delectabiliter trahitur; ac pariter delectationem concupiscentiæ esse desiderium illicitum, quo animus etiam repugnans in peccatum inhiat. Eodem lib. cap. 9. docet utramque delectationem invicem pugnare, earumque conflictum sopiri non posse, nisi alteram altera delectando superaverit, & eo totum animæ pondus vergat, ita ut vigente delectatione carnali impossibile sit, quod virtutis & honestatis consideratio prævaleat. Addit lib. 7. cap. 5. delectationem esse vinculum, quo liberum arbitrium in iusticia, vel peccato ita firmiter ligatur & retinetur, ut quamdiu isto constringitur, actus oppositus sit extra ejus potestatem, ita videlicet ut arbitrium non liberatum eum velle non possit. Contendit lib. 4. cap. 7. naturali ordine ex delectatione dilectionem, ex dilectione operationem consequi: & lib. 2. cap. 25. gratiam & opus bonum ita reciprocari, ut quemadmodum ex gratia data mox effectum operis consecutum esse inferitur, ita vice

R. P. Berti Theol. Tom. III.

versa ex defectu operis inferatur gratiam non esse datam. Demum lib. 3. cap. 21. scribit, omnibus illis, pro quibus Christus Sanguinem fudit, etiam sufficiens auxilium donari, quo non solum possint, sed etiam re ipsa velint & faciant id, quod ab eis volendum & faciendum esse decreverit. Hæc omnia verbis ipsis Jansenii à nobis narrata sunt.

Videt, ut arbitror, qui legerit superiores dissertationes nostras cum hæreticum sensum propositionum Jansenii, tum maximum Augustinensium à Jansenianis discrimen. Ait Jansenius impossibile esse, ut vigente sancta delectatione illicitum prævaleat desiderium & consideratio peccati, & econtra sub vividiori concupiscentia necessario liberum arbitrium succumbere. Justis ergo conantibus & volentibus, dum deest victrix delectatio & gratia efficax, impossibile est divina observare præcepta. Nos contra, nullam delectationem contendimus injicere vinculum libertati, nisi summi boni per lumen gloriæ manifestati, aut boni, ut inquirunt, in communi, extra quod divagari nequit voluntatis instinctus; propterea quod hæc duo tantum tollunt indifferentiam iudicii: ideoque sicut quacunque gratia præventus potest iniquus reluctari; ita quacunque premente cupiditate potest iustus perseverare. Ita priorem propositionem Jansenii rejicimus, damnamus, refellimus, reprobamus. Quod de reliquis eadem ratione dicendum est. Nam sententia nostra nec semper gratiæ dilectionem inspiranti assentimur, neque necesse est ut sequamur, quod magis delectat, neque potestas reluctandi gratiæ, quæ datur per subministrationem Spiritus Sancti Semipelagianismi est indicium; neque solis prædestinatis gratia operationis intuitu meritorum Christi confertur. Quod si ad opera salutaria actu perficienda necessarium defendimus auxilium suapte natura efficax; consentientes habemus Theologos præclarissimos nulla Jansenianæ labis caligine aspersos. Satis quippe est, ad profliganda scita Jansenii, sub prava delectatione veram potestatem agendi, atque sub delectatione victrici potestatem agnoscere reluctandi. Atque his ea omnia confirmantur, quæ de maxima Nostratum à Jansenistis discrepantia diximus de H. P. cap. VII. Thesi 4. At, si quæ supersunt, quæ ad invidiam, aut erroris suspicionem adhuc nostram videantur trahere sententiam, eadem plana facere in hac ipsa disquisitione curabimus.

8. Discrimen inter has propositiones, & doctrinam auctoris.

9.
Vita Quenellii.

Etenim suspicientes patrocinium aequitatis, nec Bajum extimescere possumus, nec Janfenium, nec, qui magnas contentiones iterum excitavit, Paschasium Quenellium. Is Lutetiae Parisiorum natus Quintili mense, anno 1633. Congregationi Presbyterorum Oratorii, non instituta à Philippo Nerio, Florentina, ac Romanae Urbis singulari ornamento, sed illi, quae auctorem habet Berullam S. R. E. Cardinalem amplissimum, vertere anno 1557. nomen dedit. Elucubravit, ediditque anno 1676. dissertationes ad Opera S. Leonis Magni: opus statim Romae proscriptum, & ab Eximio Ordinis nostri viro Christiano Lupo confutatum in libro de Appellationibus. Damnationis decretum incredibili audacia libellum famosum imposturis, & diabolico odio plenum non dubitavit appellare. Congregationis suae monita ac praecepta pertinacissime sprexit, dimisso quoque habitu, ac nomine erro factus & profugus. Prodiit anno 1699. Parisiis Quenellii opus inscriptum, *Le nouveau Testament en François, avec des Reflexions morales sur chaque verset*: in eo renovavit Baji, & Janfenii damnata dogmata, ampliavitque errores ad propositiones 101. à Clemente XI. in Bulla *Unigenitus* an. 1713. jure, meritoque proscriptas. Etenim nullam gratiam nisi efficacem Quenellum admittere, ac talem, quam nihil impedire possit & retardare, liquet à propositione nona ad viciesimam quartam. Absque tali gratia impossibilia esse divina praecepta asseritur primis quatuor, necnon tricesima octava & duabus sequentibus. Gratiam primi hominis debitam ac naturalem tradit propositio 34. 35. & 37. Ante fidem, & remissionem peccatorum nullam dari gratiam traditur propositione 26. 27. 28. Mitto plura alia, quae pertinent ad charitatem, ad Ecclesiam, ad Sacrarum Scripturarum lectionem, aliaque dogmata. His enim evidentissime constat Quenelli, cum Bajo, & Janfenio concordia.

10.
Doctrina S. Augustini non est damnata cum erroribus Baji, Janfenii & Quenellii.

Bulla *Unigenitus* annunciata Universitati Colonienfi die 8. Januarii anno 1715. concordia Doctorum approbatione recepta est, dum Theologicam Cathedram moderabatur Nicolaus Gircken Scriptor Instituti nostri percelebris. Idem praestiterat praecedenti anno die 3. Augusti Academia Duacensis. Probarunt unanimiter Pontificis maximi judicium Theologi Lovanienfes die 8. Julii an. 1715. Regente Theologicae Facultatis Jacobo

Van-Bossuyt nostri pariter Ordinis viro eximio. Eandem Constitutionem omnino servandam publicaverunt clarissimi Antistites Namurcensis, Ruramundensis, Gandavenfis, Antuerpiensis, Tornacensis, Audomarenfis, alique plurimi. Excepit, dignaque veneratione amplexata est die 19. Augusti anno 1716. universitas Salmanticensis. In Italia, Germania, Hispania, & Lusitania singuli, ut par erat, illi obtemperarunt. A Gallicanis Episcopis prodierunt pro acceptatione hujus Bullae mandata cxxx. relata in libro, cui titulus, *Recueil des Mandemens, & Instructions Pastorales des Messieurs les Archevêques Evêques de France pour l'acceptation de la Constitution de N. S. Pere le Pape Clement XI. du 8. Sept. 1713. &c.* Recepta tandem Clementina Constitutione ab omni Catholicorum Ordine, paucis Rrefractariis exceptis, ne iterum adversus efficacem gratiam insurgerent dialectici disputatores, praeter Benedicti XIII. commemoratas approbationes, consuluit Scholarum tranquillitati etiam vigilantissimus Ecclesiae universalis Pastor CLEMENS XII. Brevi *Apostolicae Providentiae officio* emanato die 2. Octob. anno 1733. ut liquet ex Bullario FF. Praedicatorum Tom. 6. pag. 738. In quo à regnante Pontifice redarguitur primò *intolerabilis eorum pertinacia, qui etiam nunc contendunt censuris latis in Constitutione Unigenitus doctrinam Sanctorum Augustini & Thomae de divina gratiae efficacia esse perstrictam, Deinde praecipitur in virtute sanctae obedientiae, & sub canonicis penis, ne disputantes, aut docentes, sive scriptis editis, sive aliter propositiones defendant, aut enuncient, quae interdictas Novatorum calumnias firmare, ac promovere possint.* Postremo, ut etiam à Paulo V. sancitum fuit, ad extinguendum fomitem dissensionum interdicat, *ne vel scribendo, vel docendo, vel disputando, vel alia qualibet occasione notam, aut censuram ullam Theologicam Scholis diversa sententibus inungere, aut earum sententias conviciis & contumeliis incessere aliquis audeat, donec de iisdem controversiis S. Sedes definiendum, ac pronunciandum censuerit.* Igitur omnium Pontificum, ad hunc usque, quem pro Ecclesiae suae comodo duitissime regnare cupimus, approbatione atque auctoritate, censenda est S. P. Augustini doctrina tutissima atque inconcussa, & nullatenus petita Baji, Janfenii, & Quenellii condemnationibus.

CAP.

CAPUT II.

Non esse Censuras, & Constitutiones adversus Bajum adulterinas, & subreptitias.

SUMMARIUM.

1. Opinio Jansenianorum.
2. Assertiones Baji esse reprobatae Parisiis.
3. Sunt damnatae per constitutiones Pontificias non subreptitias.

I.
Opinio Jan-
senianorum.

JANSENIANI, ne se praedamnatos in Bajo fateantur, facti male causae Patroni inquirunt illius doctrinam neque à Theologica Facultate Parisiensi fuisse censoria animadversione notatam, nec proscriptam Pii V. Gregorii XIII. & Urbani VIII. Constitutionibus. Atque id postremum triplici via evincere moluntur. Quidam enim ajunt Bullas horum summorum Pontificum subreptitias esse: nonnulli contendunt his non perstringi propositiones in rigore, & proprio verborum sensu ab auctoribus intento: aliqui inverecunde asserunt errasse Romanos Pontifices, atque se Augustini auctoritate satis esse munitos. Haec ergo perversorum hominum inventa subjectis thesibus repellam.

2.
Assertiones
Baji esse re-
probatae Pa-
risiis.

PROPOSITIO I. Extra omnem controversiam positum est, Universitatem Parisiensem anno 1560. XVIIII. assertiones Michaelis Baji reprobasse.

Demonstratur primo Historicorum omnium consensione, qui hujus Censurae meminerunt; ut constat ex Raynaldo ad annum 1561. num. 5. & 42. & Cardinali Pallavicino lib. xv. Hist. Concilii Tridentini capite 7. num. 7. Praeterea comprobatur testimonio doctissimi Cardinalis Hieronymi Seripandi Ordinis nostri, qui floruit eodem tempore, atque in suis Commentariis recitat censuram ipsam Theologorum Parisiensium, ut liquet ex notis marginalibus laudatae Historiae Tridentini citato loco. Accedit insuper testimonium ipsius Baji, qui non solum de hac censura conscripsit Epistolam stomachi & querelarum plenam ad P. Antonium Sablonium, de qua vide Stephanum Deschamps lib. 2. de H. Jans. disp. 1. verum etiam illam notis Apologeticis dispunxit: easque notas pariter invenies inter opera Seripandi. Probatum etiam non uno momento ex ipsamet sacra Facultate Parisiensi. Nam primum extare in Archivis ejusdem Facultatis memoratae censurae exemplar, fatetur cum Jansenistis reliquis Vincentius Lenis: incredibile est au-

4. Verè sunt proscriptae in Bulla Pii V.
5. In quo sensu sint rejectae.
6. Probatum ex ore ipsius Baji.
7. Usque ad 13. Solvuntur Objectiones.

tem casu aliquo, aut fraude irrepsisse in celeberrimae facultatis Tabularium. Deinde nisi censura à sacra Facultate prodierit; cum coepit suo ejus nomine vulgari, proculdubio reclamasset, publicà fide contestans turbas erumpentium inde dissidiorum nequaquam ob illam fuisse excitatas. Ad haec nemo denegat praedicto anno 1560. F. Petrum de Quercu, aliosque Fratres minores articulos Baji Theologis Parisiensibus exhibuisse, eorumque judicium exposulasse. Ergo sacra illa Facultas, aut nulla censura perstringendos existimavit, aut judicavit oppositum, aut noluit responsum postulationibus reddere. Id vero nunquam facere doctissimi Theologi consuevere, ubi maxime de re gravi, & perniciose novitate actum sit. Approbasse articulos Baji est prorsus incredibile; nam interdixit non semel, praesertim an. 1644. ne auderet quispiam illos defendere ac propugnare. Itaque sacra Parisiensium Facultas FF. Minorum precibus annuit, & Bajana asserta censoriis notis perstringit. Demum reis damnatisque hominibus, dum factum negant sine tabulis, sine testibus, sine contrariorum locorum confutatione nullam omnino fidem adhibere debemus; quomodo nemo censetauscultandum Melancthonem, qui in Apologia pro Lutero simillimo temeritatis, & inconsiderantiae exemplo, ait ab eadem Parisiensi Academia articulos haesiarchae non fuisse proscriptos. Atque his demonstratum est, Parisiensium contra Michaelis Bajum censuram in dubium à Jansenistis perperam revocari.

PROPOSITIO II. Romanorum Pontificum adversus eundem Bajum Constitutiones temere, audacter, & inverecunde subreptitiae dicuntur.

De Bulla Pii V. demonstratur evidenter. I. Quia cum Bajus exornasset propositionum suarum Apologiam, & S. Pontificem Pium V. supplicem orasset, ut ea perlecta decerneret, an Bullam

3.
Sunt damna-
tae, per con-
stitutiones
Pontificias
non subre-
ptitias.

C c 3

publi-

publicatam vellet haberi legitimam, an subreptitiam; rescriptis Pontifex die 13. Maji 1569. *Non sine matura deliberatione editam fuisse; addidit curavisse; ut libri, ipsae propositiones & scripta Apologetica novo & maturo examine expendere; prioremque damnationem iterum confirmavit, imponens Bajo, & ceteris clararum propositionum assertoribus perpetuum silentium.* II. Quia Gregorius XIII. Constitutione *Provisionis nostrae* an. 1579. Bullam Pii V. confirmavit, districte præcipiens ut mandaretur executioni: Urbanus autem VIII. & Pii & Gregorii Bullas anno 1641. firmavit, probavit, consecravit: ideoque nisi hæc postrema subreptitia sit, neque tales erunt præcedentes. III. Constitutionem Urbani esse legitimam & autographam demonstrat in illius Apologia cap. ix. Paludanus iisdem argumentis, quæ ampliori stylo prosecutus est Stephanus Descamps disput. 1. superius laudata; atque ex hoc celebri, ornatissimoque Scriptore Honoratus Tournely, sive qui Magistri nomine nuper edidit perpolita & elaborata methodo prælectiones Theologicas Tom. 1. de Gratia dissert. ix. cap. 111. art. 1. Probat autem Michael Paludanus Urbani Constitutionem non esse supposititiam, ex Brevibus, quæ Urbanus anno 1643. dedit ad Belgii Governatorem, ad Archiepiscopum Mechliniensem, aliosque Antistites Belgas: necnon ex libello Lovanienfium Doctorum ad ipsum Urbanum directo; & quo per Synnichium accepto mandavit Pontifex die 24. Junii anno 1644. ut Bullæ, *In eminenti*, exemplar diligenter cum Originali in Romanis Archivis asservato collatum ad Lovanienfes dirigeretur. Quæ Brevia, & rescripta, quoniam in manibus multorum versantur, *habet constitutio Urbani* (inquit Paludanus) *tot sue veritatis publicos testes, quot Brevia ista habent lineas, dictiones, syllabas, apices.* Hinc ab Alexandro VIII. anno 1690. rectissime damnata est hæc Propositio: *Bulla Urbani VIII. In Eminentissimo est subreptitia.*

4.
Verè sunt
proscriptæ
in Bulla Pii
V.

PROPOSITIO III. In Bulla Pii V. ejusque confirmationibus vere ac proprie assertiones Baji in sensu ab Assertoribus intento fuerunt proscriptæ.

Enimvero, nisi Bajani articuli fuissent in proprio verborum sensu damnati, id foret, quoniam in Bulla S. Pii ubi legitur, *Quas quidem sententias, stricto coram nobis examine ponderatas, quamquam nonnullæ aliquo pacto sustineri possent, in rigore ac proprio verborum sensu ab*

auctoribus intento hæreticas, erroneas, suspectas, temerarias, scandalosas, & in pias aures offensionem immittentes, respective damnamus, circumscribimus, & abolemus: in his, inquam, verbis contendunt Apologistæ apponendum esse comma post verba illa, *sensu ab auctoribus intento*; non post ea, *sustineri possent*; atque hoc pacto in sensu rigoro ipsius Baji veras esse ac posse tuto defendi. At istud falsum omnino est: & gratis etiam ac liberaliter concessio comma post verbum, *possent*, affixum fuisse pro libitu, hæc Apologistarum cavillandi ratio esset penitus inutilis, arida, & extenuata. Nullum ergo habent, quo se recipiant, perfugium. Videamus principio an de affixione τοῦ ὑπομαρκῶς justa sit conquerentium Janſenianorum expostulatio. 1. Dum ajunt in Bulla Pii V. nullam fuisse interpunctionem; ostendunt se ignorare consuetudinem Romanæ Curie; in qua Bullarum duo Mss. asservantur; primum, & autographum in Archivio supremæ Inquisitionis notis periodos distinguunt exaratum; alterum in *Regeſto*, ubi juxta antiquioris scripturæ formam minutissimis notis, punctisque periodi cola non inciduntur. Quamquam ergo caruit commatibus exemplar Bullæ ad Belgas directæ anno 1567. nec inter se conveniunt omnia aut Mss. aut impressa, & quæ ex *Regeſto* exscripta facile potuerunt variantibus notis distinguui: quamvis etiam primum exemplar typis Romanis cūsum, anno 1642. non habet aut Amanuensis aut Typographi incogitantia post verbum *possent* commatis notationem: his tamen omnibus concessis, extare comma illud in autographo existente in Archivio SS. Inquisitionis constat testimonio Cardinalis de Lugo, qui die 26. Octob. an. 1644. testatus est se illud inspexisse, & virgulam illam observasse: constat ex altero exemplari ad fidem archetypi excuso, & Lovanium delato per Franciscum Toletum an. 1580. in quo comma extitisse liquet ex Ripalda Tom. 3. de Ente sup. disp. 1. sect. 2. constat ex mandato Urbani; quo, ipsomet anno 1642. statim ac Romæ prodit Bulla absque commate incogitantia Typographi, restitutum est in impressionibus Belgicis: constat denique ex edito jussu Pontificis, collationato, & declarato authentico anno 1644. & quod diximus per Synnichium ad Theologos Lovanienfes fuisse directum. Atque ex his exploduntur omnes Apologistarum cavilli. Quotquot enim exemplaria proferunt aut Mss. aut cūsa ante præfatum annum, negamus cum autographo con-

cor-

cordare, ducti historicis monumentis, testimoniis eorum qui diligenter Romana Archivia versarunt, & quod caput est, declaratione Romani Pontificis, ad quem spectat Constitutionum suarum authenticitatem, tenorem, potestatemque præscribere.

f. In quo sensu
sint rejectæ.

At dato nullam in archetypis extare comma, eoque etiam, ubicunque libuerit Bajanistis, affixo: ut recte docet Ludovicus Bail, *De beneficio Crucis* art. 3. & Michael Paludanus in Apologia Constitutionis Urbanianæ cap. xiv. quotiescunque reprobantur propositione aliqua cum ista, aut consimili clausula, *Quamquam nonnullæ aliquo pacto sustinere possent*; definitur, quod, cum sub cortice literæ possit multiplex sensus latere, etiamsi veræ aut probabiles forent, acceptæ in sensu aliquo, tamen in proprio & obvio, & quem verba ipsa præferunt, sunt rejiciendæ: atque id maxime si pronuncientur indefinite: tunc enim, ut tradunt Dialectici, universalibus æquipollent; atque ad earum falsitatem fat est, si in aliqua significatione nequeant probari. In exemplo sit hæc propositio Jansenii, *Interiori gratiæ in statu naturæ lapsæ nunquam resistitur*; quæ licet vera sit de gratiæ efficacia, de qua ait S. Pater, quod à nullo duro corde respuitur; attamen cum indefinite prolata sit, in sensu obvio, & quem intendit auctor usus communi, & amplo vocabulo *Gratiæ*, pravum hæreticumque reddit sensum, quod nulla detur gratia ab effectu disjuncta, & cui liberum reluctetur arbitrium: & propterea jure meritoque est damnata. Et quod de una propositione dictum modo est, de cæteris omnibus, quibus complexu verborum inest sensus multiplex, valet assertio nostra. Imo fieri potest, ut planior & communior propositionis sensus sit verax; & nihilofecius quia constat à proferentibus pronunciarî significatione non recta, provide, rectissimeque damnetur: ut olim proscriptas novimus istas: *Maria est Christipara*, *Unus de Trinitate passus est*; quoniam priori abutebantur Nestoriani affirmantes Mariam peperisse hominem personalitate diversum à Verbo; altera Eutychiani, asserentes divinam, & humanam naturam, in qua Redemptor apparuit, in unam coaluisse. Vertant se ergo quocunque volunt litigiosi Apologistæ. Indefinitæ sunt Baji, Jansenii, Quenellique enunciationes. Harum ergo Assertores eas proferunt in ea quoque significatione, quæ reprobatur: & licet possent aliquopiam sensu teneri; pronunciandæ non sunt, quoniam dum

indefinite pronunciantur, etiam significationem reprobendam præferunt.

Denique probatur thesis ex quo recte, & in sensu ab assertoribus intento damnatas fuisse prænunciatas propositiones definierit Facultas Lovaniensis an. 1701. & Duacensis in libro, qui inscribitur *Veritas, & æquitas Censuræ*, edito an. 1649. atque ipse Bajus, ut diximus, an. 1580. publico instrumento testatus sit multos ex damnatis articulis suis editis Opusculis contineri, eosque, & reliquos omnes à se pariter improbari, *secundum Bullæ intentionem, & sicut Bulla damnat*. De qua laudanda, & pervicacibus Apologistis ad exemplum, & confusionem obijcienda Retractatione vide Operum Baji P. 2. pag. 188. & Fastos Academicos Lovanienses pag. 369.

PROPOSITIO. IV. Damnationi articulorum Baji nefas est refragari.

Confugiunt, ut dictum est, quidam Apologistæ ad commentationem de fallibilitate Pontificis in condemnandis dogmatibus juxta sensum intentum ab assertoribus, sive in proferendo judicio de libri alicujus doctrina. Id vero periculum esse miserrimum, arcemque disruptam, ostendam hac ipsa dissertatione post ventilatam doctrinam Jansenianam. Sunt alii, qui reponunt Bullam non fuisse ab universali Ecclesia acceptatam. Atque hi duplici errore tenentur, dogmatis simul & facti; neque enim Pontificia decreta facta suprema illa auctoritate, quæ à Christo descendit, & Petro, ejusque successoribus collata est, vim habet à populorum acceptatione: ac præterea, si paucos Refractarios excipias, quorum, ut infra demonstrabo, nullam habere debemus rationem, Bullas adversus Bajum, Jansenium, & Quesnellum maxima Catholicorum pars, celeberrimæ Universitates, & Episcoporum Conventus plurimi receperunt. Nonnulli tandem confugiunt ad tutissima dogmata Augustini, eadem, ut inquirunt, cum assertionibus Baji. At hi splendide mentiuntur. Nullus quippe Sectariis istis magis, quam Augustinus faciat, opponitur; quod & ex omnibus dissertationibus nostris apparet, & ex Romanorum Pontificum definitionibus, in quibus dum Bajus prosteritur, Augustini doctrina summis laudibus celebratur. Postremo intolerabilis est arrogantia, velle supremam auctoritatem excutere oppositione minoris. *Doctrina Catholicorum Doctorum ab Ecclesia auctoritatem habet: unde magis standum est auctoritati Ecclesiæ, quam auctoritati vel Augustini, vel Hieronymi, vel cujuscunque Doctoris*;

6. Probatur ex ore ipsius Baji.

7. Objectiones Adversariorum Solvuntur.

ris; inquit 2. 2. q. 10. art. 12. S. Thomas. Nec aliter sentit idem Augustinus: qui Serm. 131. alias 2. de verbis Apost. cap. 10. de controversiis Pelagianis, ait: *De hac Causa duo Concilia missa sunt ad Sedem Apostolicam: inde etiam Rescripta venerunt. Causa finita est.* Et in primo libro contra duas Epistolas Pelagianorum cap. 1. ita Bonifacium alloquitur: *Hæc ad tuam potissimum dirigere Sanctitatem, non tam discenda, quam examinanda, & ubi forsitan aliquid displicuerit, emendanda, constitui.* Discant ergo Janseniani Causarum finitionem haberi ab Apostolicæ Sedis Rescripto, & à supremo Iudice recipiant emendationem: & quamquam Augustini scita tutissime teneri possint, animadvertant nec ea se percepisse, nec eorum præsidio licitum esse Constitutionibus Romani Pontificis adversari. Quidquid ergo prætexunt, siue mutabilitatis iudicii, siue oppugnationis Contrariorum, siue Augustinianæ doctrinæ, nullum affert Jansenistarum inobedientiæ præsidium.

DISPUNGITUR CONTRARIA ARGUMENTATIO.

8. Audiamus tandem ipsos Apologistas. *Uterius ob-* Hi Bullam Urbani esse subrepticam *obicitur primò.* nantur demonstrare I. ex nota Chronologica; quia data est Romæ die ante Nonas Martii anno 1641. & in ea fit mentio libri Jansenii, qui licet jam typis cussus, nondum Romam delatus fuerat: imo non legitur fuisse Bullam publicatam nisi XI. Kalendas Julias an. 1643. II. Ex attestazione Deputatorum Lovaniensium, qui juramento affirmarunt, cautum fuisse ab Urbano, ne aliquis *proprio nomine expresso* sugillaretur. At in Bulla, quæ circumfertur, expresse Jansenii liber, ac nomen apponitur. III. Ex ipsa Operis Janseniani condemnatione: si enim Urbanus intenderat duntaxat confirmare Pii V. & Gregorii XIII. Constitutiones; ecurr Jansenii librum adhuc sub prælo sudantem in scenam producere?

9. Deinde non damnari Constitutione *Obicitur secundo.* Urbaniana proprium & obvium sensum intentum à Bajo, student evincere I. Ex interpositione commatis, quo vetustiora exemplaria carebant. II. Ex Epistolis Morillonii, & Cardinalis Granvelli affirmantium nonnullas ex damnatis propositionibus aliquo sensu posse defendi. III. Ex decreto Facultatis Lovaniensis an. 1567. quo declaravit, *posse nonnullas aliquo pacto sustineri in rigore & proprio verborum sensu ab assertoribus intento*; quod etiam tenet in libro de Benef. Crucis art. 3. Ludovicus Bail.

Posse demum salva fide eidem Constitutioni aliquem adversari, I. Nituntur colligere ex quo Pius V. & Gregorius XIII. obscurissima decreta ediderint, philosophicæ eloquentiæ tacta velamine, quæque possint in varios sensus torqueri. II. Ex quo talia decreta eliminant doctrinam S. Augustini aliorum Romanorum Pontificum oraculis consecratam. III. Quoniam singulis propositionibus propriam notam minime inurunt, sed eas proscribunt vage, indeterminate, ac *respective*, ut nemo possit dignoscere, quanam sint hæreticæ, quanam suspectæ, quanam piarum aurium offensivæ.

His brevissime, & ex ordine respondentes dicimus ex nullo capite Conclusiones nostras divelli. Ad I. enim reponimus librum Jansenii typis editum an. 1640. & Bullam Urbani an. 1641. pridie nonas Martii, *ab Incarnatione*, id est secundum vulgarem computandi rationem an. 1642. Quare nihil refert, si nonnullæ Belgii Editiones datam commonstrant hoc postremo anno: sicuti Bulla Confirmationis Tridentini Concilii edita à Pio IV. dicitur emanata die 26. Januarii an. 1563. cum tamen Concilium fuerit absolutum an. 1564. Quod vero promulgatio fuit ad annum proximum prorogata, dandum indulgentiæ Pontificis, qui voluit, ut animus Jansenistarum exploraretur, num vellent sponte præcedentibus mandatis obtemperare. Quod sequitur solvitur à multis brevi hac & peremptoria responsione: à deputatis Lovaniensibus falsum esse narratum, quoniam Urbanus fatetur se proscripsisse librum Jansenii in omnibus Brevibus datis an. 1643. ad Antislites Belgas, ubi ait, *Ipsam Jansenii librum omnino reprobavimus.* At nos nolumus doctis viris crimen mendacii obicere; interpretamur enim assertionem illorum, quod deposuerint voluisse Pontificem damnari solam doctrinam, non personam Jansenii, aut Baji, qui se Ecclesiæ iudicio subjecerunt. Ad tertium vero hæc sit responsio: In confirmatione Constitutionum Pii V. & Greg. XIII. debuit reprobari etiam liber Jansenii, quia in isto ut vidimus præced. cap. errores Baji insiti deprehendebantur.

Exsufflantur eadem facilitate alterius classis argumenta. Ac primum de appositione commatis satis superque Propositione 3. expunctum est. Secundum vero & tertium diluitur à multis, negando haberi quæ dicta sunt in laudatis Epistolis, aut in decreto Lovaniensium, cui aperte opponitur alterum anno 1701. superius commemoratum. At

10. Obicitur tertio.

11. Solvitur prima obiectio.

12. Solvitur obiectio secunda.

At absque huiusmodi effugio, observatum supra in propositionibus indefinite prolatis, si verborum sensus multiplex sit & ambiguus, obviū ac propriū esse falsum, etiamsi propositiones in aliquo sensu sint veræ ac probabiles. Istud ergo significare voluit Cardinalis Granvellanus: istud Marillonius: istud antiquius decretum Facultatis Lovanienſis: quæ proinde potuit absque ulla contradictione in posteriori decreto definire articulos Baji recte damnari in sensu proprio & rigoroſo verborum. Quare necesse non est respondere cum Tournely decretum anni 1567. non esse genuinum Facultatis Lovanienſis Opus, quia in Editione adornata à Gerberonio inscribitur *Attestatio Cornelii Jansenii*; aut Sacram Facultatem à prioris sententia recessisse, ut liquet ex declaratione anni 1585. & 1701. quando protestata est damnari articulos Baji in sensu ab assertoribus intento: quamquam hæc non sine probabilitate sint dicta. Longe tamen est probabilius Jansenium, quantumvis Baji studiosum, noluisse tam solemniſſe mentiri nomine celeberrimæ Universitatis, à qua poterat aperta falsitatis redargui: atque Universitatem ipsam nunquam unanimi sensu probasse, quæ posthac iudicaverit retractanda.

Ad ea, quæ tertia argumenti sectione obijciuntur, hoc habeto responſum. Nullum est in memoratis Bullis ænigma, nulla obscuritas, nullum verborum aut sententiarum involucrium. Plures enim articuli ipsis verbis exprimuntur, quibus à Michaeli Bajo fuerunt prolatis: in sensu horum verborum condemnantur; & damnatio continet perpetuam omnium abolitionem. Igitur absque ulla ambiguitate & referuntur & reprobantur. Damnata cum positionibus Baji doctrinam S. P. N. Augustini est pura puta calumnia superiori capite, & 1x. de H. P. satis explosa. Qualificatio demum propositionum non aptatur singillatim unicuique, ut nullam audeat quispiam pronunciare. Eadem omnino ratione à Martino V. articuli Wicleſi, & à Leone X. Lutherani fuerunt, ut inquirunt, *in globo*, id est communi notatione damnati. Adverbium *respective* fuit scite ac prudenter appositum; ut scires, quosdam articulos, qui videntur, si solitarie & divulsi ab aliis inspiciantur, aliqua ratione probabiles, comparatos cum cæteris, & attenta connexionē doctrinæ, esse pariter rejiciendos; etsi eadem qualificatio singulis non conveniat. Hactenus de Causa Baji: stilus nunc ad Jansenianam est convertendus.

13. Solvitur ob-
jectio 3^{ia}.

C A P U T III.

Sintne revera quinque Propositiones in Libro Jansenii, & doctrinæ S. Patris Augustini cohæreant?

S U M M A R I U M.

1. Propositiones quæſtionatæ habentur in libro Jansenii.
2. Ponitur Thesis Janseniana prima.
3. Antithesis Augustiniana.
4. Thesis Jansenii reprobatur ut hæretica.
5. Usque ad 12. solvuntur objectiones.
13. Thesis 2da Jansenii.
14. Cui opponitur mens S. Augustini.
15. Censura Summi Pontificis.
16. Usque 21. solvuntur objectiones.
22. An gratia sufficiens sit talis in sententia Thomistarum.
23. Horum obiectio solvitur.
24. Ponitur propositio 3^{ia} Jansenii.

25. Antithesis Augustiniana.
26. Censura in propositionem 3^{iam} Jansenii.
27. Propositio 4ta Jansenii.
28. Thesis opposita S. Augustini.
29. Thesis Jansenii damnata.
30. Propositio 5ta Jansenii.
31. Cui opponitur S. Augustinus.
32. & 33. Confirmatur ulterius oppositum ex eodem.
34. Propositio Jansenii damnata ut falsa.
35. Ut temeraria.
36. Ut scandalosa.
37. Ut impia ac derogans divinæ pietati.

1. Propositiones quæſtionatæ habentur in libro Jansenii.

HABERI quinque famosas Propositiones in Janseniano libro, qui inscribitur *Augustinus*, constat ex Brevi Innoc. X. emanato die 29. Septembris an. 1654. ubi summus Pontifex declarat se damnasse in quinque propositionibus Cornelii Jansenii doctrinam ejus libro contentam, cui titulus, *Augustinus*. Evincitur etiam ex altero Brevi Alexandri P. Berti Theol. Tom. III.

dri VII. emisso anno 1656. die 16. Octobris: in quo appellat Filios iniquitatis, qui magno cum Christi fidelium scandalo non reformident asserere, *prædictas quinque propositiones vel in libro prædicto ejusdem Cornelii Jansenii non reperi, vel non in sensu ab eodem intento damnatas fuisse*. Confirmatur ex forma Juramenti præscripta ab eodem Alexandro

D d

dro

dro an. 1664. Ego N. Constitutioni Apostolicae Innoc. X. data die 31. Maji an. 1653. & Constitutioni Alexandri VII. data die 16. Octobris anno 1656. Summorum Pontificum me subicio, & quinque propositiones ex Cornelii Jansenii libro, cui nomen Augustinus, excerptas, & in sensu ab eodem auctore intento, prout per illas praedictas Constitutiones Sedes Apostolica damnavit, sincero animo rejicio, damno, & ita juro. Comprobatur evidenti ratione; quoniam non poterant propositiones illae in sensu auctoris condemnari, nisi Jansenii textus & doctrinae capita maturo examine expenderentur. Evincitur demum factum, quia cum propositiones aliquas, ut jacent, nonnulli Consultorum in prioribus Congregationibus non reprobassent, ut Vincentius Candidus Magister Sacri Palatii Apostolici, Commisarius S. Officii, noster Generalis Viseonti, & eruditus Annalium FF. Minorum Scriptor Lucas Wadingus; eas quippe noverant juxta Augustinianam, & Thomisticam Scholam posse sensum habere Catholicum, nam neque justae efficaci destituti auxilio implent actu divinae praecepta, neque auxilium illud respuitur, neque cum eo stat in sensu composito actualis inobedientia, neque tale auxilium confertur singulis pro quibus mortuus est Christus, quae omnia etiam post damnatum dogma Jansenii fas est propugnare; praedicti tamen Consultores in posterioribus Congregationibus ad sensum Jansenii dispunxerunt Propositiones: unde perperam ex prioribus approbationibus Auctor Causae Jansenianae Paulus Irenaeus pro falso dogmate carpit Censorum suffragium. Atque ne multus sim, Alex. VII. Breve emanato an. 1661. Kal. Augusti declarat temeraria narratione proferri tempore Innoc. X. non aliud factum, quam inquisitionem, an propositiones illae quinque de gratia vera ac Catholica, an potius falsa & haeretica censenda forent: cum eo plane tempore nequam de Propositionibus ipsis cognitio habita fuerit, verum quod in Jansenii libro Augustinus nuncupato extractae essent, & ita in sensu ab eodem Jansenio intellecto damnatae. His ergo omnibus evidenter demonstratur Propositiones in libro Jansenii contineri, ibique sensum praeferre à doctrina Augustini disjunctissimum, maximeque diversum. Inquiramus tamen de singulis.

2.
Ponitur The-
sis Jansenia-
na prima,

PROPOSITIO I. Affirmavit Jansenius aliqua Dei praecepta hominibus justis,

volentibus, & conantibus secundum praesentes, quas habent vires, esse impossibilia: deesse quoque illis gratiam, qua possibilia fiant. Docet autem Augustinus oppositum.

THESIS JANSENIANA.

Jansenius lib. 3. de Grat. Christi cap. 13. duas sibi objectiones pro gratia sufficienti proponit. Una est, tam justis, quam obsecatis imponitur praeceptum, ergo habent gratiam sufficientem. Altera autem: Si praevarentur, peccant; habent ergo gratiam, qua possunt vitare peccatum. Respondet autem falsam esse consequentiam, quia sunt quaedam homini praecepta, Quae secundum statum, & vires, in quibus constitutus est, sunt impossibilia nec semper adesse gratiam, qua possimus, hoc est, qua illa eadem praecepta implere sufficimus. Addit hanc impotentiam reperiri non solum in excacatis, & obduratis, & infidelibus, sed etiam in fidelibus & justis, qui & fidem Christi, & charitatem justitiae susceperunt. Addit hanc impossibilitatem fidelibus accidere, non tantum quando nolunt praecepta facere, sed etiam quando volunt. Sequitur, illos, qui pro impetranda gratia deprecantur, ut valeant facere quod jubetur, jam habere praecepti implendi voluntatem, sed deesse potestatem. Tandem concludit: Haec igitur omnia plenissime planissimeque demonstrant, nihil esse in Sancti Augustini doctrina certius ac fundatius, quam esse praecepta quaedam, quae hominibus non tantum infidelibus obsecatis & obduratis, sed fidelibus quoque & justis, volentibus, conantibus, secundum praesentes quas habent vires, sunt impossibilia, deesse quoque gratiam, qua fiant possibilia. En prima propositio verbis expressissimis in libro Jansenii.

ANTITHESIS AUGUSTINIANA.

S. P. Augustinus universaliter de divinis praeceptis, prout singulis imponuntur, scribit lib. de Fide contra Marcianum cap. 10. Quis non clamat stultum esse, praecepta dare ei, cui liberum non est quod praecipitur facere: & iniquum esse eum damnare, cui non fuit potestas iussa complere? Serm. 191. de Temp. ait: Execramur blasphemiam eorum, qui dicunt impossibile aliquid à Deo esse praeceptum, & mandata Dei à non singu-
3.
Antithesis
Augustiniana.

singulis, sed ab omnibus in communi posse servari. Lib. de nat. & grat. cap. 43. Non igitur Deus impossibilia jubet, sed jubendo admonet, & facere quod possis, & petere quod non possis. Hac verba Tridentino Canone consecrata sunt Sess. 6. de Justific. cap. xi. De justis vero docet S. Pater nunquam deferri à Deo, nisi Deum priores deserant: Fortasse respondeat (inquit eodem lib. de nat. & grat. cap. 23.) Deum ad ista non cogere, sed dignos deferri tantum deferere. Si hoc dicit, verissime dicit. In Psalm. 145. n. 9. Non enim deferet opus suum, si ab opere suo non deferatur. Et lib. 4. Confess. cap. 9. Te nemo amittit, nisi qui dimittit. Similiter fidelissimus Augustini discipulus S. Prosper lib. 2. ab Ob. vii. Priusquam deferatur, neminem deserit. At juxta Janfenium Deus subtrahendo gratiæ adjutorium Justos deserit, antequam ab eis deferatur. Repugnat ergo Janfeniana propositio doctrinæ S. Augustini.

ÆQUITAS CENSURÆ.

4.
Thesis Jan-
senii repro-
batur ut hæ-
retica.

Constitutione Innocentiana declarata est prima illa Janfenii Propositio *Temeraria, impia, blasphema, anathemate damnata, & hæretica*. I. Est temeraria. Illa enim propositio temeraria est, quæ audacter profertur, & fabricatur verbis insolitis, prohibitis, & cum sensu Scripturarum, sanctorumque Patrum pugnantibus. Hujusmodi est prima propositio Janfenii. Ergo est temeraria. Minor probatur; nam præcepta divina non dicuntur impossibilia in sacris literis; sed *jugam suave, & onus leve*. Matth. ix. 30. & *mandatum quod non est supra nos*, Deut. xxx. 11. Item nec à Generalibus Conciliis, cum Tridentinum jam dudum Sess. 6. cap. xi. definierit; *Nemo temeraria illa, & à Patribus sub anathemate prohibita voce uti debet, Dei præcepta homini justificato ad observandum esse impossibilia*. Similiter nec à Romanis Pontificibus, qui proscripserunt 54. articulum Baji; *Definitiva hac sententia Deum homini nihil impossibile præcepisse, falso tribuitur Augustino, cum Pelagii sit*. Pariter nec similia proferuntur ab Augustino, cæterisque PP. ut dictum est supra. Tandem neque à Theologis; omnes quippe subscribunt Divo Thomæ, qui in 2. Sent. dist. 28. q. 1. art. 3. laudat hanc Hieronymi sententiam, *Qui Deum dicit præcipere impossibilia, anathema sit*. II. Est impia. Siquidem propositio illa impia est, quæ divinam legem potest reddere

R. P. Berti Theol. Tom. III.

exosam, & homines ab illius observantia amovere. Talis est prior Janfeniana propositio. Igitur impia est. Minorem probo satis obvia comparatione; quis enim non execrabitur E. G. Pharaonis, aut Tyranni alterius mandata, dum ad impossibilia captivos, subditosque coarctant? III. Est blasphema. Illa quippe propositio blasphema est; quæ summo Deo probrum aliquod, conviciumque objectat. Istiusmodi est positio Janfeniana. Blasphema est igitur. Demonstratur minor; quoniam assertum illud Janfenii redarguit Deum, tanquam infidelem & mendacem. Cum enim scribat Apostolus in 1. ad Corinth. cap. x. 13. *Fidelis autem Deus est, qui non patietur vos tentari supra id quod potestis, sed faciet etiam cum tentatione proventum, ut possitis sustinere*: juxta decreta Janfenii, Deus non solum permittit Justos tentari supra id, quod possunt, sed etiam subtrahit illis gratiam, sine qua coacti necessitate succumbunt. Pari jure scitum Janfenii Deum facit iniquum; nam, ut paulo supra dicebamus cum Augustino, iniquum est eum damnare, cui non fuit potestas jussa complere. Facit & immisericordem, quoniam deserit justum, antequam deferatur. IV. Est *anathemate damnata*, id est Sess. 6. cap. xi. Tridentini, & in Bajanis articulis, ut dictum est nuper. V. Denique est *hæretica*. Ea enim propositio hæretica censenda est, quæ adversatur aut Sacris literis, aut definitionibus Ecclesiæ, aut SS. Patrum Traditioni. Prima Thesis Janfeniana, quemadmodum demonstratum est, adversatur Sacris literis, Ecclesiasticis decretis, & Traditionibus Patrum. Illa ergo thesis est hæretica; & rectissime numeratis censoris notis dispuata, rejecta, & proscripta.

AD JANSENISTARUM OBJECTA RESPONSIO.

Quæ obijciunt Janfeniani, si omnia oporteret expendere, non possent hujus libri angustiis comprehendere. Reduci tamen possunt ad quatuor capita: Alia sunt enim argumenta, quibus rationes nostras tentant obruere: alia, quibus suadere nituntur Janfenium cum Augustino concordare: alia, quæ afferunt, ut Janfenii sensum tuteantur; alia demum, quibus censuram propositionis propulsant. Responsa vero iis capitibus adhibenda elidunt cæteras omnes Sectariorum cavillationes.

In primo itaque genere hæc locantur. I. Illum Apostoli locum, *Fidelis autem Deus est, &c.* nullo modo tam indifere-

f.
Objectis
ima.

D d 2

debe:

debemus accipere, ut hoc in omnibus omnino fidelibus observetur; alioquin Deus non sineret justum aliquem tentari, & deficere. Igitur aliquando ob impotentiam fidelis homo ab observantia divinorum præceptorum desciscit. II. Et illud Tridentini Concilii Sess. 6. cap. xi. excerptum ex Augustino, *Deus sua gratia semel justificatos non deserit, nisi prius ab eis deseratur*, ita accipiendum est, ut Deus neminem deserat subtractione justitiæ, nisi prius deseratur ab homine per inobedientiam. Non ergo inde inferitur, non subtrahere quandoque iustis auxilium actuale & sufficiens. III. Quod profertur ex Augustino, Deum non præcipere impossibilia, sed admonere, ut faciamus quod possumus, petamus vero quod non possumus, traditur etiam à Jansenio lib. 3. de Grat. Chr. cap. 13. his verbis: *Præcepta homini justificato ad observandum non sunt impossibilia, eoquod jubendo Deus moneat petere quod non possis, & si exaudiat, adjuvet ut possis.* At gratia orationis non omnibus datur; Ergo neque omnes possunt divina præcepta complere.

6.
Solvitur.

Resp. ad 1. Apostolum neminem excipere; & Deum erga omnes justos fidelissimum omnibus promissa servare, quia priusquam deseratur, neminem deserit. Quod si illos tentari, & interdum cadere sinit, facit ut bonus Figulus, qui postquam testam confecit ex luto, imponit fornaci: sed nunquam ignem superaccendit, ut illam infringi necesse sit; quamquam ob luti vitium aliquando percrepat, & discinditur. Ita postquam ex massa damnationis justum fecit, ut fiat vas in honorem, igni tentationis exponit: sed facit cum tentatione proventum, nec patitur tentari supra id quod potest. Proinde si frangitur; aut vitium superbiæ est, aut malitia voluntatis, quæ ad malum se ipsa sufficit. Legito Augustinum super Psalmum centesimum ac vicesimum. Ad 2. hæc sit responsio: Justificatis non solum confertur auxilium ad remissionem peccatorum, sed etiam ut præcaveantur futura, juxta tertium Canonem Synodi Milevitaneæ. Atque ut Augustinus scribit de nat. & Grat. cap. 26. *Sanat Deus non solum ut deleat quod peccavimus, sed ut præstet etiam ne peccemus.* Quod S. Pater explicat eodem loco asserendo discrimen, quod intercedit inter medicum curantem corporis vulnera, & Mediatorem Dei & hominum Christum Jesum, qui justificando impium spiritua-liter sanat ægrotum. Ille enim cum sa-

naverit hominem, jam de cætero sustentandum elementis, & alimentis corporalibus, ut eadem sanitas apto subsidio convalescat atque persistat, Deo dimittit. Ille autem cum ad perfectam sanitatem, hoc est, ad perfectam vitam, justitiæque perduxerit, non deserit, si non deseratur, ut pie semper, jusseque vivatur. Additque è vestigio hanc rationem: *Sicut enim oculus corporis etiam plenissime sanus, nisi candore lucis adjutus non potest cernere: sic homo etiam perfectissime justificatus, nisi æterna luce justitiæ divinitus adjuvetur, recte non potest vivere.* En Augustinum aperte docentem semel justificatum non deferi à Deo subtractione auxilii, sine quo impossibile est ut recte vivat, nisi prius homo deleat ipsum Deum. Ad tertium dico Jansenium suis propriis verbis refelli. Ait enim, *Si exaudiat, adjuvat ut possis.* Ergo non habet potestatem ullam servandi mandata, qui destitutus est gratia efficaci orationis, qua & petat, & exaudiat. At justus, etsi non oret, potest orare, & licet non habeat efficacem gratiam, habet sufficientem. Nam quid est bona illa voluntas, animique conatus, nisi gratia? An gratia orationis detur omnibus, eaque necessaria sit, ut imputetur peccatum, nolo disceptare in præsentia. De justis in damnata propositione Jansenii fit sermo: neque omnium hominum eandem esse rationem etiam ex hoc loco colligitur, quod cum Jansenius infideles quoque, & obæcatos complexus sit, tamen soli justii in Propositione damnata commemorantur: & Catholici plures denegant nonnullis auxiliis sufficientia, quæ concordissime tenent justificatis adesse.

Ad secundum ordinem pertinent argumentationes proximæ. I. Ipsi Augustini verbis de Grat. & lib. arb. cap. 16. 2da. *Ideo jubet aliqua, quæ non possumus, ut noverimus, quod ab illo petere debeamus, & ex productis superius ex cap. 43. de Natura & Gratia, demonstratur justos aliquando non habere gratiam, quæ possint mandata adimplere.* Non enim habent, quod orationibus debent petere: Debent petere, ut possint: Ergo non possunt. II. Innumera sunt in Augustino loca positioni Jansenianæ simillima, ut in 1. Retract. cap. 22. *In potestate hominis est mutare in melius voluntatem, sed ea potestas nulla est nisi à Deo detur.* Dari autem hanc potestatem à Deo demonstrat ex verbis Scripturæ, *Præparatur voluntas à Domino, & Dedit potestatem filios Dei fieri;* quibus commendatur gratiæ efficacia. Ubi ergo

7.

Objection

ergo non est gratia efficax, nulla erit boni potestas. Nec per Augustinum sufficit, ut possimus, parva illa voluntas, qua interdum iusti excitantur; quia potius de habentibus parvam illam voluntatem scribit laudato cap. 16. de Grat. & lib. arbitrio, *Qui ergo vult facere Dei mandatum, & non potest, jam quidem habet voluntatem bonam, sed adhuc parvam, & invalidam: poterit autem cum magnam habuerit, & robustam.* Et Tract. 34. in Joannem, Conaris, inquit, ambulare, & non potes. III. De Petro Apostolo, qui Christum negando excidit à iustitia scribit Augustinus serm. 124. de Temp. *Sed quid est homo sine gratia Dei, nisi quod fuit Petrus cum negaret Christum, & nisi quod ait Propbeta, Omnis caro fenum?* Petrus ergo adhuc iustus caruit gratia, sine qua nihil poterat, id est efficax: sine qua nihil boni fieri posse innumeris argumentis nititur ostendere Antonius Arnaldus P. 1. Dissertationis Quadripartitæ. Hoc Petri exemplo usus antea fuerat Jansenius cit. lib. 111. de Gratia Chr. cap. 13.

8. Resp. ad 1. in lib. de Grat. & lib. arb. Rejicitur. cap. 16. Augustinum demonstrare adversus Pelagianos possibilitatem observandi divina præcepta non esse ex nobis: quod optime probat ex Orationibus, quibus à Deo petimus, *ut tantum velimus, quantum sufficit, ut volendo faciamus.* At iusti gratiam frequenter inspirantem voluntatem bonam habent: igitur & potestatem, quæ non est ex nobis, ut existimabant Pelagiani. At dices: Hæc voluntas parva est, & invalida, de qua ait Augustinus, *Qui vult facere Dei mandatum, & non potest, &c.* Hæc est altera obiectio, cui respondeo duplicem esse potestatem, unam ab actu separatam, aliam cum actu conjunctam: illa dat posse, id est, constituit potentiam in actu primo ut possit exire in actum, ut est in homine virtus & facultas videndi, aut ambulandi: ista facit ut potentia exeat in actum, E. G. ut videat, ut ambulet. Constat autem plura requiri ad actum ipsum, quam ad potentiam: unde ex ista nequit deduci usus, sive exercita potentia operatio. Hæc doctus Thomista Alvarez disp. 79. n. 2. & Cajetanus in 1. 2. q. 109. art. 10. Potentia autem separata ab actu alia est proxima, alia remota, alia remotissima. Proxima est, quæ ad operandum non eget nisi motione, qua determinetur ad actum, ut est potentia videndi in oculo sano & clara luce perfuso, etiamsi clausus teneatur aut averfus. Est autem potentia remota, quotiescunque expedite & immediate

exerere actum non potest, aliquo remorante impedimento, ut oculus tenui luce illustratus, aut pes in via præcipiti & lubrica. Remotissima erit, si vix super sit naturalis facultas omni adjunctamento expoliata, ut oculus in tenebris, pes cum podagra. Hanc remotissimam potentiam Augustinus in unoquoque peccatore agnoscit, quia potest quisque esse sine peccato, dummodo ipsa natura *Gratia Dei per Jesum Christum Dominum nostrum, vel sanetur quia vitata est, vel quia sibi non sufficit adjuvetur,* inquit de Nat. & Grat. cap. 59. Potentia remota est in eo, qui habet, ut diximus, voluntatem parvam. Proxima in illo, qui magnam habet & robustam, cum qua faciente Deo ut faciamus per inspirationem victricis delectationis, habetur etiam potestas, quæ conjungitur cum actu. Hanc solam veram esse potestatem censuit Jansenius, qui scripsit esse extra potestatem arbitrii actum oppositum, quotiescunque prævalet carnalis delectatio, & sub ista nullam esse potestatem iustitiæ, sed vinculum arbitrii, & necessitatem peccandi. Ex qua perversa doctrina quomodo fluant quinque famosæ propositiones vidimus priori capite. Itaque dicimus, in eo qui habet voluntatem parvam & invalidam, esse potentiam proxime sufficientem ad orandum, & sufficientem remote ad observantiam præceptorum, quæ poterit proxime implere, dum per orationem obtinuerit magnam, & robustam voluntatem: quod ex ipsis verbis Augustini perspicuum est. At nego cum voluntate illa parva & invalida observandi præcepta stare horum impossibilitatem; quoniam contraria voluntas carnalis, quantumvis prævaleat, non obstringit arbitrium vinculo necessitatis, sed relinquit indifferentiam iudicii, & potentiam ad oppositum, ut dixi ubique disserui de libertate: ubi etiam explicavi, quomodo dicatur ab Augustino aliquando impossibile; quod per arduum est, & difficile, sive quod caret potentia proxime sufficiente atque expedita, quam nunc declaravimus. Expediuntur dictis omnia, quæ Arnaldus memorata dissertatione profert ad probandum, non esse potestatem bonorum operum sine gratia per se efficaci: nam ea si accipiantur de potentia conjuncta cum actu, sive de ipsamet operatione, vera sunt: si de potentia indifferente ad agendum, aut de facultate operandi, falsa penitus. Exemplum tamen Petri inscite nimis à Jansenio, & Arnaldo adhibetur, ut demonstrent gratiam aliquando deesse iusto, & hunc deferri à Deo subtractione auxilii actualis, antequam Deus ab eo

D d ;

de-

deferatur. Probatur enim lapsu, & exemplo Apostoli oppositum. Adest iustis sufficiens gratia ad orandum, cum habent notitiam præcepti, cupiunt illud implere, atque propriam agnoscen-tes infirmitatem ex hujus consideratione ad implorandum Omnipotentis Dei adjutorium moventur. Igitur si proprii arbitrii virtute elati existiment posse se ipsis id implere, ponunt obicem gratiæ, unde habebant potentiam proximam ad orandum: quoniam, ut Augustinus scribit lib. 3. ad Bonifacium cap. 7. *ista implicati superbia ad gratiam non convertuntur juvantem.* Videatur Norisius hoc demonstrans more suo, solide scilicet, & erudite in Janseniani erroris calumnia sublata cap. 3. §. 2. Atqui Petrus, juxta Augustinum, de propriis viribus præsumens posuit obicem illum gratiæ tribuenti potentiam proximam ad orandum. Igitur non ipsum justificatum divina gratia deseruit, sed ipse superbia implicatus, & divini adjutorii necessitatem negando, illud sibi abstulit. Probatur minor ex eodem Serm. 124. de Tempore citato ab Arnaldo pag. 32. Causæ Arnaldinæ. Nam verbis ab Arnaldo productis hæc sunt adjuncta: *Per solum enim liberum arbitrium, non addito etiam Dei adjutorio, promiserat se pro Domino moriturnum.* Item in Psalmum 78. *Petrus præsumendo ignorabat, & negando didicit quales vires haberet.* Et de Grat. & lib. arb. cap. 17. *Putabat se posse, quod se velle sentiebat;* id est, ut explicat noster Desirant in Thesibus Lovaniensibus anni 1687. & liquet ex allatis contextibus, *putabat se posse viribus naturæ, quod se velle sentiebat viribus gratiæ.* Productus ab Arnaldo sermo 124. de Tempore spurius est, & rejectus in Appendicem Tom. v. n. 79. Sed cum S. P. habeat consimilia cap. 17. de lib. arb. & Tract. 92. in Joannem, præmissum dedi responsum.

9. **Objectiones.** Tenent tertium ordinem quæ sequuntur. I. Sensus Jansenii est explodere, & iustis denegare Gratiam Molinistice sufficientem, illam scilicet, quæ cum actu conjuncta est sola accedente cooperatione voluntatis. At sensus hujusmodi rejicitur ab omnibus gratiæ per se effectricis propugnatoribus. Igitur perstringenda est horum omnium sententia, aut à censoriis notis etiam Janseniana est immunis. II. In omnium Thomistarum opinione necessaria est, ut actu impleantur præcepta, gratia physice prædeterminans. At hæc sæpenumero iustis

subtrahitur. Ergo etiam in Thomistica Schola deest aliquando iustis gratia, sine qua observantia divinorum præceptorum est impossibilis. III. Validius poterunt Jansenistæ se defendere sententiæ nostræ præsidio. Quippe nos propugnamus gratiæ gradualitatem; & contendimus illam non esse efficacem, cui obstitit validior concupiscentia. Atqui hæc eadem est doctrina Jansenii, qui non ait absolute præcepta esse iustis impossibilia sed esse impossibilia secundum præsentem, quas habent vires, hoc est comparate ad majores gradus concupiscentiæ. Igitur aut sententia nostra Augustiniana non est, aut Augustiniana est sententia Jansenii.

10. **Resp. ad 1. & à nobis, & à Thomistis rejici gratiam Molinistice sufficientem;** sed non libra & animadversione Janseniana, quasi Pelagiana sit, quia tali gratiæ potest voluntas resistere, aut quasi nullam Christi gratiam habeat, qui non habet victricem delectationem, qua vigente carnalis cupiditas prævalere non possit. Sed dicimus Molinistas, imo & Catholicos omnes recte cum gratia defendere potestatem reluctandi; etiam per nos ad ponendum actum requiratur auxilium suapte natura efficax, cum quo persistit potentia ad oppositum: quod Jansenius negans damnatur merito à Theologis omnibus, sive Moliniani sint, sive Thomistæ, sive Augustinenses. Ad 2. respondeo Thomistas non defendere necessitatem gratiæ prædeterminantis ut voluntas constitutur proxime potens in actu primo, sive ut compleatur; ut inquit, in linea potentie; sed illam gratiam prædeterminantem requirunt ratione actus secundi, hoc est, ut voluntas reapse applicetur ad actum. Constat enim ex supradictis plus requiri ad actum, quam ad potentiam. Nego itaque deesse iustis potentiam implendi præcepta, dum illis subtrahitur gratia efficax, per quam eadem præcepta actu adimplent. Ad tertium dico sententiam nostram toto cælo distare à sententia Jansenii; primo quia in victrici delectatione non constituimus gratiam sufficientem, quæ dat posse, sed gratiam efficacem, quæ inspirat voluntatem magnam & robustam, & facit ut faciamus: gratiam autem illam sufficientem ab operatione sejunctam agnoscimus etiam in voluntate parva & invalida. Deinde negamus cum delectatione victrici non consistere indifferentiam judicii & potentiam ad oppositum, ideoque prementem, qua-

quacunque cupiditate, sive vigente quacunque sancta delectatione tam bonum quam malum est in nostra libera potestate. Quæ cum in pluribus locis sint demonstrata, habens etiam ex hoc volumine confirmationem, de H. P. cap. VIII. Thesi 4. & cap. XI. ad 1. ob. Item de H. Calv. cap. 2. & 3. & hac etiam differt. cap. 1.

11. Obiectio 4^a Postremo loco non promereri Jansenianum assertum tam acerbam censuram, probant hoc argumento. Discutunt Theologi, quomodo accipienda sit illa Tridentini definitio, *Deus impossibilia non jubet*, neque omnes conveniunt. Molinistæ ita illam accipiunt, ut velint præcepta possibilia esse quoniam adest singulis gratia sufficiens, quam voluntas pro suo libitu flectit ad actum. Thomistæ exponunt de illa possibilitate, quæ necessitatem non excludat uberioris auxilii. Sed auctore Bellarmino, Estio, aliisque viris gravissimis Concilium opponitur errori Lutheranorum & Calvinistarum, qui omnibus justis, etiam dum spiritu Dei aguntur, arbitrabantur impossibilia mandata Dei, quod concupiscentiæ labes singula justorum opera inficiat. Id profecto nunquam docuit Jansenius; nam si justis conferatur gratia concupiscentiæ debellatrix, & præcepta observant, & bona illorum opera concupiscentiæ vitio non corrumpuntur. Quomodo ergo propositio Jansenii hac notatione proscribitur, *anathemate damnata*?

12. Resp. I. quod etiam si positio Jansenii non fuisset *anathemate damnata* à Synodo Tridentina; fuisset tamen à Pio V. in articulo 45. Michaelis Bajæ. Deinde respondeo, utique sensum Jansenii non esse undequaque Calvinianum. Conveniunt tamen in hoc, quod liberum arbitrium sub dominatu concupiscentiæ non possit implere mandata, & motum atque excitatum à gratia non possit dissentiri, si velit. Hinc fluere quinque propositiones Jansenii liquet ex dictis: illa autem duo errorum principia, in quibus utrique conveniunt, damnata esse à Tridentino constat è sess. VI. can. 3. 6. & 18. itaque Tridentina Synodus in Luthero, & Calvino hæresim quoque Jansenianam confixit.

PROPOSITIO II. Jansenius etiam asseruit interiori gratiæ in statu naturæ lapsæ nunquam resisti: cum apertissime contrarium tradiderit Augustinus.

THESIS JANSENIANA.

13. Thesis 2^a Jansenii, Jansenius lib. II. cap. 4. postquam plura disseruit de discrimine inter adju-

torium *sine quo*, & adiutorium *quo*; & de illo scripsit, quod si daretur in hoc statu, *vel nihil omnino conferret, vel pro adiutorio asferret perniciem*; hæc insuper de adiutorio *quo* scribit: *Secundi generis adiutorium facit influere facultatem suapte efficacia, nec facultas ipsius libero arbitratui subjacet: Et Gratia sanæ voluntatis in ejus libero relinquebatur arbitrio, ut eam si vellet desereret, aut si vellet uteretur: gratia vero lapsæ egrotæque voluntatis nullo modo in ejus relinquitur arbitrio, ut eam deserat, Et arripiat si voluerit.* Excludit igitur Jansenius à statu naturæ lapsæ omnem gratiam sufficientem, simulque docet medicinali nullo modo posse arbitrium obfistere. Atque id expressius tradit eodem libro cap. 24. scribens: *Gratiam Dei Augustinus ita victtricem statuit supra voluntatis arbitrium, ut non raro dicat hominem operanti Deo per gratiam non posse resistere.* Proximo cap. 25. ait, *Nulla omnino medicinalis Christi gratia effectu suo caret.* Libro denique IV. cap. 7. *Naturali ordine, inquit, ex delectatione dilectio, ex dilectione operatio consequitur.* Ex quibus sequitur directe secunda positio Jansenii. Enimvero adiutorio *quo*, sive gratiæ per se efficaci nunquam resistitur. Atqui per Jansenium in statu naturæ lapsæ nulla datur interior gratia, nisi suapte natura efficax. Igitur per Jansenium interiori gratiæ in statu naturæ lapsæ nunquam resistitur.

ANTITHESIS AUGUSTINIANA.

At Augustinus tradita in libro de Corrupt. & Grat. cap. XI. celeberrima auxiliorum distinctione, inquit: *Nunc autem, quibus deest tale adiutorium (id est, sine quo) jam pena peccati est; quibus autem datur, secundum gratiam datur, non secundum debitum: Et tanto amplius datur per Jesum Christum Dominum nostrum, quibus id dare Deo placuit; ut non solum adsit sine quo permanere non possumus, etiam si velimus, verum etiam tantum, ac tale, ut velimus.* In priori parte, (inquit Cardinalis Norisius in Calumnia sublata cap. 3. §. 1.) describi auxilium *sine quo non*, sive pure sufficiens, omnibus est manifestum. Atqui S. P. Augustinus asserit hoc adiutorium aliquibus in hoc statu misericorditer dari, aliquibus denegari in pœnam; ac præterea nunc homines adjuvari per amplius adiutorium, quod facit etiam *ut velimus*, Ergo Augustinus agnoscit in hoc statu non solum adiutorium *quo*, sed etiam adiutorium *sine quo non*, sive pure sufficiens.

14. Cui opponitur mens S. Augustini.

ficiens. Præterea voluntas parva & invalida, sive motus inefficax gratiæ, quibus non movemur tam valide ut exequamur præcepta, proculdubio non sunt adjutorium quo, id est, amplior illa & efficax gratia, qua, ut ibidem loquitur Augustinus fit ut homo velit, & tantum velit, tantoque ardore diligit, ut carnis voluntatem contraria concupiscentem voluntate spiritus vincat. At certissime S. Pater in hoc infirmitatis statu admittit hujusmodi voluntatem parvam, & invalidam, ac motus inefficacis gratiæ, quibus non ita movemur, ut ardore charitatis vincamus voluntatem carnis concupiscentialiter resistentem. Ergo S. Pater certo agnoscit in hoc statu auxilium aliquod distinctum ab adjutorio quo, & à gratia per se efficaci. Minorem vero probo, quoniam S. Pater parvam illam & invalidam voluntatem expertus est initio Conversionis suæ in se ipso, ut evincunt testimonia allata superius de H. P. cap. viii. thesi iii. Agnovit & in Petro de quo cap. 17. de Gratia & lib. arb. ait: *Ipsam charitatem Apostolus Petrus nondum habuit, quando timore Domini ter negavit. Et tamen quamvis parva, & imperfecta non deerat, quando dicebat Domino, Animam meam pro te ponam.* Atque ibidem voluntatem ipsam adhuc invalidam docet adesse singulis, qui volunt observare præcepta, sed nondum magna charitate inflammantur, scribens, *Qui ergo vult facere Dei mandatum, & non potest, jam quidem habet voluntatem bonam, sed adhuc parvam, & invalidam.* Sed de his plura memorato capite viii. sunt præterea in libris Augustini complura, quibus ait nos interiori gratiæ interdum resistere, ut in Psalm. 124. n. 2. *Cor eorum congelascit adversus Deum, & fit durum adversus imbrem gratiæ ipsius, ne fructum ferat.* De peccatorum meritis lib. i. cap. 39. dum de puero baptizato, & de concupiscentia quæ remanet ad agonem, ait: *Si post baptismum vixerit, & ad ætatem capacem præcepti pervenire potuerit, ibi habet cum qua pugnet, eamque adjuvante Deo superet, si non in vacuum gratiam ejus susceperit, si reprobatus esse noluerit.* Et ne plura exscribam, Hom. inter L. duodecima ita peccantem compellat: *Cum per Dei adjutorium in potestate tua sit utrum consentias diabolo; quare non magis Deo, quam ipsi obtemperare deliberas?* Multi ergo adversus gratiæ imbrem durefcunt, in vacuum gratiæ recipiunt, & cum possint per gratiam servire Deo, Diabolo obediunt: ideoque interiori gratiæ resistunt.

ÆQUITAS CENSURÆ.

De hac secunda positione Jansenii pronuntiavit summus Pontifex Innocentius: *Hæreticam declaramus, & uti talem damnamus.* Et quidem jure optimo. Nam Matth. xi. v. 21. habemus, habitatores Corozaim & Bethsaidæ Christi Domini miraculis & prædicationi non credidisse, & consequenter non obtemperasse vocanti. De quibus Augustinus de dono Persev. cap. 14. scribit *quod poterant credere*, unde non erant interiori gratia penitus destituti; at non credidisse, quia Deus *induratis cor lapideum noluit auferre*, id est, ob cordis obdurationem non habuerunt gratiam per se efficacem. Similiter Stephanus Act. vii. v. 51. obstinationem Judæorum redarguens, inquit: *Vos semper Spiritui Sancto resistitis*: quæ verba accipienda esse etiam de interno Spiritu Sancti adjumento definit Concilium Senonense celebratum adversus Luheranos an. 1528. P. i. cap. 15. A Concilio pariter Tridentino definitum est, non solum quod liberum arbitrium divina gratia motum & excitatum possit dissentire, si velit; verum etiam quod justii possunt divina implere mandata, quæ tamen sæpe transgrediuntur, ut liquet ex præcedenti propositione. Sacris ergo literis, & Conciliorum decretis opponitur Thesis Janseniana; ideoque iuste ac legitime de illa inquit Romanus Pontifex, *Hæreticam declaramus, & uti talem damnamus.*

AD EA, QUÆ OBJICIUNT JANSENIANI.

Nullam in hoc statu dari gratiam sufficientem, cui liberum resistat arbitrium, student evincere adversarii argumentis ab auctoritate divinæ Scripturæ, ab Augustini contra Pelagianos disputationibus, & ab ipsa ratione depromptis. Ex Scripturis objiciunt I. Quod divinæ voluntatis proposito nullus resistit, ut habetur in Psalmo 113. v. 3. *Deus noster in celo, omnia quæcumque voluit, fecit*; & in Epist. ad Rom. ix. 19. *Voluntati ejus quis resistit?* Igitur semper Deus per suam gratiam quidquid vult, operatur, eique nemo resistit. II. Ut cap. ix. de H. P. demonstratum est, Sacre Scripturæ nobis gratiam describunt tantummodo efficacem, ut Ezech. cap. xxxvi. v. 26. ad Rom. ix. 16. in i. ad Corinth. cap. 4. v. 7. atque in aliis locis, quæ ibidem expendimus.

Ex Augustino autem urgent. i. notissimum discrimen inter gratiam collatam cuncta.

Adamo,

15.
Censura
Summi Pontificis.

16.
Obiectio prima adducitur.

17.

Obiectio secundam.

Adamo, & illam quæ indiget homo lapsus in lucta concupiscentiæ. De quarum prima docet S. Pater quod dabat *posse*, de altera quod etiam dat *velle*. Hæc pariter sunt laudato cap. ix. aliisque in locis comprobata ex libro de Corrept. & Grat. ad Valentinum. Igitur per Augustinum in hoc statu locum duntaxat habet adjutorium quo, sive gratia efficax, quæ nunquam ab effectu disjungitur. Præterea opponunt, quæ ad probandam gratiam efficacem ex D. Patre memorato cap. delibavimus, veluti cum scribit de Præd. SS. cap. 8. *Anullo duro corde respuitur*. Et de Gratia & lib. arb. cap. 16. *ille facit ut velimus, præbendo vires efficacissimas voluntati*. Similia docent Prosper, Fulgentius, & cæteri Patres, maxime qui floruerunt post exortam hæresim Pelagianam, ut vidimus eodem capite.

18.
Obiectio
3ia.

Quæ ex ratione depromunt, omnia ad duo capita reducuntur. Primo: Si in hoc statu admittenda sit gratia sufficiens, & talis, cui voluntas resistat, id foret, quoniam hæc gratia dat *posse*. At hoc falsum est; quandoquidem ut voluntas possit exire in actum, necessaria est gratia ab intrinseco efficax. Igitur gratia sufficiens ab efficaci distincta in hoc infirmitatis statu non datur. Deinde alia est notio sufficientis gratiæ apud Molinianos, alia apud Thomistas. Illi propugnant gratiam sufficientem, versatilem & ab arbitrio pendulam, quæ redditur efficax à voluntatis consensu absque uberiori auxilio: & videtur hæc notio sufficientis gratiæ propria & vera; nam quisquis habet quod sufficit, nullo alio indiget adminiculo. Thomistæ defendunt gratiam sufficientem, quæ dat *posse*, sed nunquam exit in actum, nisi accedat efficacis gratiæ adjutorium: atque hæc notio gratiæ sufficientis videtur impropria, quoniam illud non est revera sufficiens, quod non complectitur quicquid requiritur, ut ponatur actus. Quid igitur? Jansenistæ negant gratiam sufficientem Molinistico sensu, nec possunt hac de causa reprehendi, eoquod hanc gratiam negent omnes Thomistæ. Rursus Jansenistæ admittunt gratiam quæ producit parvam & invalidam voluntatem, respectu cuius voluntatis est efficax, & negant illam gratiam sufficere ad observanda præcepta, quia ad hoc necessaria est alia gratia tribuens voluntatem magnam, atque robustam, & consentientes habent Medistas asserentes non esse illud auxilium sufficiens, si aliud necessarium sit ad operis completionem.

R. P. Berti Theol. Tom. III.

Nihil ergo peccant Jansenii asseclæ, dum negant gratiam sufficientem: sed cum Medistis docent gratiam sufficientem sensu Thomistico non esse revera sufficientem; & cum Thomistis negant dari gratiam sufficientem juxta notionem Medistarum. De qua argumentatione plura Blasius Paschalis in prioribus Epistolis Provincialibus editis sub ficto nomine Ludovici Montalti.

Ad argumenta ex Scripturis, & ex Augustino petita, respondere possumus uno verbo, iis probari gratiam efficacem, sed non excludi sufficientem, aliis cum divinarum literarum, tum Augustini testimoniis evidentissime comprobata. Si enim dixisset Jansenius gratiæ interiori efficaci non resisti, nihil à fide, vel à castigationi Theologia dixisset extraneum; totque haberet suæ assertionis patronos, quot SS. Augustini & Thomæ numerantur Sectatores, inquit Franciscus Vanraet Tom. 2. *Veritatis in medio posita* pag. 59. Ad singula specialiter respondent Thomistæ distinguendo in Deo duplicem voluntatem, antecedentem conditionatam omnesque homines respicientem generaliter; & voluntatem consequentem, specialem atque absolutam. Juxta quam distinctionem, dicunt non resisti quidem huic voluntati, resisti tamen priori; & sufficientem esse gratiam, quæ à prima illa voluntate descendit, efficacem vero, quæ confertur voluntate postrema. Explicavimus horum Theologorum Doctrinam cap. 1. lib. v. Placuit nobis duplicem illam voluntatem explicare ratione effectuum, sive connotatorum: & diximus semper voluntatem Dei esse efficacem respectu alicujus effectus, ut Deus voluit efficaciter salutem & Redemptionem omnium, quantum ad impositionem ordinis, sive institutionem status, in quo omnes possent salvari, oblato pro omnibus ac singulis pretio redemptionis, institutis Sacramentis, ac præparatis, collatisque non ponentibus obicem amplissimis gratiarum muneribus. At non semper voluntas Dei est efficax comparate ad effectum ulteriorem, ad quem necessarium est amplius adjutorium ob malitiam & infirmitatem humanam: atque hoc pacto Deum efficaciter nolle reproborum salutem, quantum ad executionem ordinis, id est, quantum ad actualem gloriæ consecutionem. Ex quibus inferitur, omnem Dei voluntatem ac similiter omnem gratiam efficacem esse comparate ad aliquem effectum, at talem non esse respectu operationis, quam impedit non-

19.
Responde-
tur ad 1am
& 2dam.

E e

fra

stra prava voluntas. Neque id negant Thomistæ, qui docent omne auxilium sufficiens comparatione alicujus actus esse efficax respectu alterius, ut vidimus de H. P. cap. VII. ad 4. ob. Gratia ergo inspirans voluntatem parvam & invalidam respectu hujus voluntatis est efficax, quoniam actu hanc voluntatem inspirat; respectu operationis liberæ, V. G. Conversionis, & adimpletionis præcepti, est sufficiens tantummodo, & redditur efficax dum impetratur à Domino voluntas magna & robusta. In sententia quoque Congruistarum, aliorumque omnium constituentium naturam gratiæ in actu indeliberato intellectus & voluntatis (quem actum non valeo percipere quid sit, si non est sancta illuminatio & sancta inspiratio) omnis gratia comparate ad notitiam piæque affectionem illam indeliberatam efficax dicenda est; licet sæpe sæpius sit inefficax in ordine ad operationem, reluctantem ac resistente libero arbitrio. Jam satis, ut arbitror, rem declaravi. Expedita est ergo responsio, omnem voluntatem Dei, & omnem gratiam esse efficacem in ordine ad effectum proximum & immediatum, V. G. ad inspirationem sanctæ dilectionis; non in ordine ad effectum, quem, dum inspiratur sancta delectatio, liberum arbitrium vult, sed non vult semper ea charitate, & voluntate robusta, quæ facit, ut faciamus. Atque ita verum est quidquid de divina voluntate tradunt Scripturæ; verum quidquid de Gratia aut parva, aut magna, scribit Augustinus: falsissimum autem quod tenet Jansenius affirmans naturali ordine consequi ex dilectione semper operationem aliquam cum libertate, quæ per Jansenium sufficit ad meritum, conjunctam, & nunquam interiori gratiæ resisti.

Exiguus restat scrupulus circa traditum ab Augustino auxiliorum discrimen. Jam diximus supra cum Norisio, S. Patrem Augustinum admittere quidem in hoc infirmitatis statu amplius adjutorium, sed non denegare adjutorium *sine quo non*. Addo adjutorium istud collatum Adæ & dari in hoc statu, & non dari. Datur, quia datur gratia sufficiens non conjuncta cum actu, & adjutorium *sine quo non* erat gratia sufficiens cum actu pariter non conjuncta. Non datur, quia non datur gratia sufficiens sensu Moliniano, cujus ope voluntas actu bene agat sine uberiori auxilio; & adjutorium illud Adami erat ipsa gratia sufficiens Molinistice, penilis à flexu arbitrii, quemadmodum præmonui de H. P. cap. VII.

Prima ratio Jansenistarum convellitur distinguendo minorem. Gratia sufficiens non dat *posse* conjunctum cum actu, & proxime completum & expeditum, concedo. Non dat *posse* ab actu sejunctum & incompletum, nego. Vide quæ dixi ad 1. propositionem Jansenii in solutione argumentorum 2. classis. Addendum unum est, ne Thomistæ, qui docent per gratiam sufficientem constitui potentiam proxime & complete potentem producere effectum, verborum meorum sensum respuant, me cum Norisio cap. 4. Calumniam sublata & cum Theologis probatissimis ibidem enumeratis appellare potentiam proxime expeditam illam, quæ ut ponat actum, gratiam uberiorem non postulat: qualem habuit Adam cum adjutorio *sine quo*, & habet homo infirmus cum adjutorio *quo*, sive cum gratia efficacietiam à Sanctis imploranda, juxta canonem X. Synodi Arausicanæ. Quamobrem etiam renati ac Sancti, cum gratiam & adjutorium petere debeant, *ut in bono possint opere perdurare*; etsi gratiam habeant sufficientem, non habent semper proximam perseverandi potentiam. Atque hoc docet Augustinus dicens, *Qui vult facere mandatum, & non potest, jam quidem habet voluntatem bonam, sed adhuc parvam & invalidam, poterit autem cum magnam habuerit, & robustam*. Igitur per Augustinum cum sola gratia sufficiente non potest mandata facere, qui charitatem non habet magnam atque vehementem: id est non potest proxime, complete, expedite; poterit vero cum impetraverit gratiam uberiorem, congruam, & efficacem. Invaluit in Scholis nostris illa distinctio: potentia alia est expedita ab omni impedimento *impotentia*, alia est expedita ab omni impedimento *volentia*; prima est cum gratia sufficiente, altera cum efficaci. Utere, si lubet, hac distinctione: non aliud dices barbarizans, quam plane, & latine Norisius tuus.

Nunc venio ad argumentum Blasii Paschalis, qui belle confundit quæstionem Grammaticalem cum Theologica exhibens in Epistola exercitationem quamdam ludicram, & joculari. Aliud est verbo contendere, aliud dogmate. Dogma Jansenii est sub delectatione victrii tale vinculum injectum esse voluntati, ut necessitate flectatur, nec actus oppositus in ejus sit potestate. Ergo per Jansenium sub gratia parva, premente perversa cupiditate, non est potentia recte operandi; & sub gratia magna & robusta non stat potestas peccandi, & ne-

20.
Respondetur
ad gratiam.

21.
Objection
Blasii Paschalis,

necessitate alligati illud tantum facere possumus, quod magis delectat; ita, ut alternantibus delectationibus, nec una alteram superante, necessario inefficacibus desideriis hæreat animus. Agnosceis, Janseniane, sermonem domesticum. Diccas, te amabo, audis talia proferentem Medistam? Is adversum te clamat, liberum arbitrium nunquam deperdere potentiam reluctandi, sed per sufficientem gratiam esse in æquilibrio virium, ut agere possit utrumlibet. Negat tale æquilibrium Thomista, & me quidem iudice, optime, quia ad actum gratiam exigit efficacem; in sola autem gratia sufficiente docet consistere veram, & in actu primo expeditam potentiam recte operandi, quemadmodum sub gratia efficaci defendit cum determinatione actus persistere indifferentiam potentiam. Num in hac sententia dici debeat humana voluntas sine efficaci adjutorio potens completa potentia, an incompleta, verborum lis est: & completam illi dicunt *in actu primo*, & *in linea potentia*; incompletam *in linea operationis*, & *in actu secundo*. Mitte logomachiam. Sententia Molinianorum ac Thomistarum conveniunt in admittenda gratia, cui voluntas resistit. Talis non est gratia parva Jansenii; quoniam hæc suum habet effectum non solum indeliberatum & necessarium, qualis est in nostra sententia mentis illustratio, & pia voluntatis affectio; sed etiam effectum perfecte liberum, quia in sensu Jansenii, ubi est voluntas, ibi est libertas. Merito ergo exploditur gratia parva Jansenii, & rejicitur illius dogma concordie Catholicorum omnium refutatione.

22.
An gratia
sufficiens sit
talis in Tho-
mistarum
sententia.

De quæstione Grammaticali, id est, an Gratia sufficiens Thomistico sensu, sit vere & proprie sufficiens, non opus est definite sententiam dicere. Ego sane mallet appellare *inefficacem*, eo quod non inspiret voluntatem illam robustam, quæ inspiratur ab efficaci. Idcirco habui frequentius in consuetudine sermonis vocabulum istud, quam *sufficientis*: quod tamen in sensu Thomistico probo maxime, ut explicavi in cap. 8. de H. P. At num inspecta significatione vocabuli, Gratia illa Thomistarum notione sufficiens vere sit talis, Scholastici non consentiunt. Negant talem esse Medistæ omnes, & cum illis Honoratus Tournely P. 2. de Grat. q. vii. art. 4. Concl. 3. quia ea gratia insufficiens censenda est, quæ non complectitur totum id, quod requiritur, ut actus ponatur, vel saltem ut impetretur auxilium ad po-

R. P. Berti Theol. Tom. III.

nendum actum necessarium. Videtur consentire Norisius, qui, ut dictum est modo, negat dari sine adjutorio efficaci potentiam proxime expeditam ad perseverandum in accepta justitia. Solam gratiam efficacem esse proxime sufficientem defendit Cumel Tom. 3. disp. 5. sect. 1. Cardinalis Brancatus de Laurea Opusc. 3. de Gratia cap. 4. Franc. Macedo in Scrinio cap. viii. & in Cortina pag. 318. Ex nostris Basilius Poncius l. P. Relect. de Grat. cap. 17. Joannes Schuveitzerus dissert. 3. de Præd. dub. 6. & Petrus Clenaerts de Grat. efficaci cap. 6. §. 3. not. 7. Consentiunt Theologi Lovanienses in Justific. cap. xii. n. 177. Horum, aliorumque sensus est, Gratiam inefficacem non esse revera sufficientem, si gratia sufficiens accipiatur *grammaticaliter*, quatenus cum illa potest poni actus absque gratia validiori. Juxta hanc notionem esset sufficiens illa gratia, quam propugnant Molinistæ, si in præsentī statu daretur, & sufficeret naturæ infirmæ adjutorium collatum Adæ innocenti.

Alia ex parte non desunt Thomistis rationes atque exempla ad probandum gratiam inefficacem appellandam esse vere ac proprie sufficientem. Primo docent plura necessaria esse ad actum, quam ad potentiam; quod verissimum est, probatumque à nobis superiori propositione eodem exemplo apud Thomistas frequentissimo oculi, qui potest videre, etiam si ut actu videat, necessaria sit lux. Verum posse oculum cernere, nisi præbeatur luminis adjutorium, negat Augustinus lib. de Gestis Pelagii cap. 3. De natura & gratia cap. 26. De pecc. meritis cap. 5. libri 2. Epist. 106. nunc 186. Sed Thomistæ reponent, loqui Augustinum de potentia conjuncta cum actu. Dicent insuper, recte appellari sufficientem in uno genere, quamquam alia in alio genere sint necessaria. Quod commonstrabunt facile in omni genere causarum, cum erudito Thomista Francisco Sylvio in 1. 2. q. 3. art. 3. & Aurelio nostro Piette Lovaniensi Tom. 3. cap. 2. q. 2. Afferent exemplum ex Angelico Præceptore 3. p. q. 61. art. 1. ubi pertractans de necessitate Sacramentorum, cum 3. loco objecisset: *Posita causa sufficienti nihil aliud videtur necessarium ad effectum: Sed passio Christi est sufficiens causa nostræ salutis: Non ergo requiruntur Sacramenta ad salutem humanam*; ita difficultatem solvit; *Ad tertium dicendum, quod passio Christi est sufficiens causa humane salutis: nec propter hoc sequitur, quod Sacramenta non sint necessaria ad*

23.
Horum ob-
jectio sol-
vitur.

E e 2

humā-

humanam salutem: quia operantur in virtute passionis Christi, & passio Christi quodammodo applicatur hominibus per Sacramenta. Ita sufficiens est gratia quælibet, quantumvis minima, licet requiratur gratia prædeterminans, ut ad actum reapse applicetur. Accedit comparatio naturalium omnium potentiarum, quæ completæ dicuntur singulæ in suo genere, quamquam actu non operentur, nisi prima causa movente. Itaque pro libitu gratiam, quæ opponitur efficaci, dico aut inefficacem, aut sufficientem; mea enim non refert, utrum horum dixeris: dummodo fatearis contra Jansenium interiorem aliquam gratiam, cui etiam in statu naturæ lapsæ resistitur.

24.
Ponitur pro-
positio 3tia
Jansenii.

PROPOSITIO III. Jansenius protulit & enunciationem illam hæreticam: *Ad merendum & demerendum in statu naturæ lapsæ non requiritur in homine libertas à necessitate, sed sufficit libertas à coactione.* In qua assertionem opponitur Augustino.

THESIS JANSENIANA.

Enunciassè hæc Jansenium probatur I. quia in sola immunitate à coactione contendit sitam esse perfectissimam libertatem, scribens lib. vi. de Grat. Ch. cap. 6. *Duplex necessitas Augustino: coactionis; & simplex, seu voluntaria: illa, non hæc repugnat libertati.* Et lib. 7. cap. 19. *Nulla necessitas actibus voluntatis liberis formidanda est, sed sola vis, coactio, & necessitas violentiæ.* II. Quia libertatem, per quam homines viatores aut sub victrici delectatione merentur, aut sub dominatu concupiscentiæ delinquant, lib. 6. de Grat. Ch. cap. 7. comparat libertati Dei, *qua peccare, injustus esse, & se ipsum negare non potest:* & cap. proximo æquiparat voluntati Beatorum, qui Deum amant, *sublata omni indifferentia & contrarietatis, & contradictionis.* Affert & 9. cap. exemplum arbitrii Christi, qui promeruit, etsi in eo *indifferentia ad non peccandum non remanserit:* III. Fluit hæc tertia positio sponte sua ex Jansenii principiis. Nam, ut constat ex dictis, *nullum peccatum fit ab hominibus, quin voluntas, quadam delectatione prius titillante, & pruritante provocetur,* ac pariformiter recte non operatur voluntas, *nisi sancta delectatio superet pugnantiem concupiscentiam.* Conflictus est inter utramque delectationem, *qui sopiri non potest, nisi altera alteram superaverit,* adeo, ut urgente delectatione carnali, impossibile sit, ut virtutis & honestatis consideratio prævaleat: & simi-

liter, *dominante sola suavitate spiritus ardentissime voluntas Deum ita immobiliter diligit, ut peccare non possit.* Hæc Jansenius lib. iv. de Grat. Ch. cap. 9. Ergo per Jansenium quisquis meretur, necessario abripitur à superiori sancta delectatione; qui vero peccat, necessitate succumbit sub premente cupiditate, & tam meritum quam demeritum nulla alia ratione dicitur liberum, nisi quia est voluntarium.

ANTITHESIS AUGUSTINIANA.

At magnus Augustinus, quamquam fatetur, tanto ^{25.} *ad quaecunque mala Antithesis Augusti- niana.* *perferenda quemque iniquorum duriores, quanto in eo major est cupiditas mundi; & quemque iustorum tanto esse ad quaecunque mala perferenda fortiores, quanto in eo est major charitas Dei,* De Patient. cap. 17. Quamquam docet in hoc statu, in quo caro concupiscit adversus spiritum, in tali certamine laborantes ac periclitantes indigere gratia, *quæ carnis voluntatem contraria concupiscentem voluntate spiritus vincat,* de corrept. & grat. cap. xi. Quamquam in voluntate, prout naturali instinctu fertur in finem, agnoscit, *congenitam libertatem immutabilis voluntatis,* lib. vi. Op. Imp. n. 11. nihilo tamen minus liberum arbitrium, cujus proprietas est mediorum electio, negat liberum habere motum, *nisi potestatem habeat motum suum cobibendi;* lib. 3. de lib. arb. cap. 3. negat esse peccatum, *unde non est liberum abstinere:* negat hominem, quamdiu corruptibili corpore rationalis anima detinetur, *non posse resistere gratiæ;* de nat. & grat. cap. 67. Ergo docet Augustinus non posse cum necessitate permanere libertatem arbitrii, non motum culpabilem, non proprie acceptum peccatum, non meritum spectans ad mediorum electionem, non demeritum, non opus aliquod dignum retributione, vel pœna. Sed de his plura cap. 2. & 3. præcedentis dissert. de H. Lutero - Calviniana.

ÆQUITAS CENSURÆ.

Tertia Jansenii propositio eadem cum præcedenti censoria animadversione damnata est. Et quidem merito. Positio enim Jansenii cohæret articulis 39. & 56. Baji, & propositionibus Lutheri & Calvinianis anathemate damnatis à Tridentino sess. vi. canone 4. & 6. ut constat ex citata dissertatione: in qua etiam Hæreticorum, Novatorumque qualibet argumenta diluimus.

PRO-

27.
Propositio
quarta Jan-
senii.

PROPOSITIO IV. In hoc etiam absur-
dum Janseus prolapsus est, ut scripse-
rit, *Semipelagianos admisisse prævenien-
tis gratiæ interioris necessitatem ad sin-
gulos actus, etiam ad initium fidei, &
in hoc fuisse hæreticos, quod vellent eam
gratiam talem esse, cui posset humana
voluntas obfistere, vel obtemperare. Quod
est plane falsum, & à doctrina S. P. Au-
gustini alienum.*

THESIS JANSENIANA.

Hanc propositionem esse Jansenii legiti-
mam & genuinam puto nullum Janse-
nistarum negaturum, modo legerit quæ
habentur lib. viii. de H. P. cap. 6. ubi
Janseus inquit: *Massiliensium opinionibus,
& Augustini doctrina quam diligentissime
ponderata, certum & indubitatum
esse debere sentio, quod Massilienses præ-
ter prædicationem atque naturam, veram
etiam & internam & actualem gratiam
ad ipsam etiam fidem, quam humane vo-
luntatis ac libertatis adscribunt viribus,
necessariam esse fateantur.* En primum
quartæ propositionis membrum. Audias
alterum: *In hoc ergo proprie Massilien-
sium error situs est, quod aliquid prima-
riæ libertatis reliquum putant, quo sicut
Adam si voluisset, poterat perseveranter
operari bonum, ita lapsus homo saltem
credere posset, si vellet, neuter tamen
absque interioris gratiæ adiutorio, cujus
usus & abusus relictus esset in uniuscujus-
que arbitrio & potestate.* Et de grat.
Chr. cap. 12. lib. 2. appellat Semipela-
gianos gratiæ medicinalis destructores,
liberi arbitrii præsumptores, meritaque
censura severitate damnati; quoniam
admittebant libentissime adiutorium Dei,
quo possent credere & orare, si vellet,
ita ut & adiutorium, & ipsum velle &
nolle in eorum libero, quemadmodum
hominis primi, relinqueretur arbitrio.
Atque hæc scribere, ut singula conveni-
rent, necessum erat novo Dogmatistæ
non admittenti gratiam medicinalem, nisi
victicem, cui humana voluntas indecli-
nabili obtemperet necessitate.

ANTITHESIS AUGUSTINIANA.

28.
Thesis oppo-
sita S. Augu-
stini.

Gratia interior, quam adversus Pe-
lagianos propugnavit Augustinus, &
proficetur Ecclesia, non est solum libe-
rum arbitrium, sive gratia legis & do-
ctrinæ tantummodo mentem collustran-
tis, sed illuminatio tangens cor hominis,
& faciens ut innotescat quod latebat, &
suave fiat quod non delectabat. Hæc
major propositio est Augustini lib. 2. de

Peccat. meritis cap. 17. aliisque in locis
productis de H. P. cap. viii. Hanc Gra-
tiam ad initium Fidei Semipelagiani mi-
nime necessariam esse putarunt, auctore
ipso Augustino de Præd. SS. cap. 3. in Ep.
227. ad Vitalem num. 9. & alibi, prout
ostendimus de H. Semip. cap. ultimo.
Ergo juxta Augustinum Semipelagiani
non admisserunt necessitatem interioris
gratiæ ad singulos actus etiam ad initium
fidei. Quod vero Massiliensium error
situs non fuerit in hoc, quod homo lapsus
posset cum adiutorio gratiæ credere, esset
tamen in potestate arbitrii non credere,
tam falsum est, quam est falsum non per-
tinere ad liberum arbitrium potestatem
agendi vel non agendi, & libertatem
à necessitate. Istud vero per Augustinum
est falsissimum, quomodo vidimus dispu-
tantes de libertate in præcedenti velita-
tione. Igitur per Augustinum falsum
est in hoc errasse Massilienses, quod vel-
lent initium fidei esse à gratia, cui pos-
set liberum arbitrium vel obfistere, vel
obtemperare.

ÆQUITAS CENSURÆ.

Damnata est hæc propositio tanquam
falsa, & hæretica. Falsa est, si Semi-
pelagiani ad fidei initia non admisserunt
interiorem Gratiam adjuvantem volun-
tatem per subministrationem Spiritus
Sancti. Hæretica est autem, si reluctan-
di gratiæ agnoscere potestatem sit dogma
fidei, non error Massiliensium. At de-
monstratum est, Semipelagianos illam
interiorem gratiam non admisisse: posse
vero liberum arbitrium dissentire gratiæ
excitanti ac moventi, non error est, sed
definitio fidei expressa iv. Canone Sess.
vi. à Synodo Tridentina. Igitur quarta
Jansenii positio summa æquitate declara-
ta & damnata est tanquam falsa, & hæ-
retica. Si autem moveris argumenta-
tionibus contrariis positis cap. v. de H.
Semipelagianorum ad subscribendum il-
lorum opinioni, qui tenent Semipela-
gianos ad initium fidei non denegasse
auxilium indifferens & versatile; stat ad-
huc æquitas Pontificiæ Censuræ, sive
dixeris cum Gonet, inter Semipelagianos
fuisse aliquos, qui nullam gratiam, ali-
quos vero, qui gratiam pedisequam ad
primordia fidei faterentur, atque ita
propositionem Jansenii universaliter esse
falsam: sive potius, complexam hanc
esse; & censuræ notam inultam postre-
mæ parti, scilicet, *Et in hoc erant hæ-
retici &c.* nulla notatione illata priori
propositionis membro, in quo compre-
henditur quæstio facti in utranque sen-
ten-

29.
Thesis Jan-
senii damna-
ta.

tentiam apud Theologos distracta; & in qua supervacuum foret stylo luxuriam disputationis ostentare.

30.
Propositio
quinta Jan-
senii.

PROPOSITIO V. Janseniana est, refutata ab Augustino, debitisque censuris compressa atque illisa insequens enunciatio: *Semipelagianum est dicere, Christum pro omnibus omnino hominibus mortuum esse, aut sanguinem fudisse.*

THESIS JANSENIANA.

Scriptit Jansenius lib. III. de Grat. Chr. cap. 21. *Omnibus illis, pro quibus Christus Sanguinem fudit, & quatenus pro eis fudit, etiam sufficiens auxilium donari, quo non solum possint, sed etiam reipsa velint, & faciant id, quod ab eis volendum, & faciendum esse decrevit.* Non ergo, si Jansenio fides habenda est, obtulit Salvator noster Jesus Christus divini sanguinis pretium pro iis, qui efficaci gratia privantur. II. Pergit Novator: *Nullo modo principis ejus (id est Augustini) consentaneum est, ut Christus Dominus, vel pro infidelium, vel pro justorum non perseverantium aeterna salute mortuus esse sentiat.* Ex quo factum est, ut non magis Patrem pro aeterna liberatione ipsorum, quam pro Diaboli deprecatus fuerit. At Christus diaboli nullo modo Redemptor est. Igitur nullo modo, juxta enormem Jansenii sensum, erit Redemptor non perseverantium. III. Hæc profert eodem capite Yprensis: *Nec enim juxta doctrinam antiquorum pro omnibus omnino Christus passus aut mortuus est, aut pro omnibus omnino generaliter sanguinem fudit, cum hoc potius tanquam errorem à fide Catholica abhorrentem doceant esse respuendum; & ibidem dogma de generali hominum Redemptione appellat Machinam à Semipelagianis introductam.* Repudiavit ergo Jansenius Redemptionem pro omnibus tanquam Semipelagianismi purum, putumque commentum.

ANTITHESIS AUGUSTINIANA.

31.
Cui opponi-
tur S. Augu-
stinus.

Contra Augustinus Christum pro omnibus & singulis pretiosum sanguinem effudisse innumeris locis monstravit. I. Docet demonstratque verbis Pauli 2. ad Corinth. 5. 14. *Si unus pro omnibus mortuus est, ergo omnes mortui sunt,* contrahi ab omnibus originale peccatum, quemadmodum pro omnibus mortuus est Christus: At originarium peccatum contrahitur ab omnibus ac singulis hominibus, nemine prorsus excepto: Igitur Christus pro omnibus singu-

lisque mortem oppetit. Est Augustini prima hæc argumentatio lib. xx. de Civ. Dei cap. 6. *De qua morte ait Apostolus, Ergo omnes mortui sunt, & pro omnibus mortuus est unus; ut qui vivunt jam non sibi vivant, sed ei, qui pro ipsis mortuus est, & resurrexit.* Omnes itaque mortui sunt in Peccatis, nemine prorsus excepto, sive originalibus, sive etiam ignorando additis: & pro omnibus mortuus vivus mortuus est unus. Lib. vi. contra Julianum cap. 4. *Nega igitur Christum etiam pro parvulis mortuum, ut eximas eos de numero mortuorum, id est de contagio peccatorum. Qui fieri potest, inquis, ut res arbitrii conditioni sciminum misceatur? Si fieri non potest, non esset unde parvulos nondum de corpore egressos mortuos diceremus. Quia si Christus & pro ipsis mortuus est, ergo & ipsi mortui sunt. Audis Juliane? Hæc Apostoli verba, non mea sunt.* Similiter lib. 2. Op. Imp. n. 175. *Quidquid argumenteris, quidquid Apostolicorum verborum coneris evertere sive pervertere, à morte quæ in peccato est parvulos non offendit innumeros, quia & pro eis Christum mortuum negare non audes.*

Præterea: Si pro solis prædestinatis mortuus est Christus, ergo nec pro parvulis qui ante baptismum emoriuntur, nec pro infidelibus qui veritatis verbum non audiunt, nec pro obduratis qui in scelerum turpitudine persistunt, nec pro justis, qui sanctitatis faciunt jacturam: quippe horum nemo sortis electorum est particeps. At Augustinus affirmat hos omnes pretio Sanguinis Christi fuisse redemptos. Igitur in redemptorum numero non comprehendit tantum electos. Et quidem Christum Redemptorem esse parvulorum demonstratum est nuper. De infidelibus ait S. P. in Psalmum 61. *Expandens manus suas ad populum incredulum in Cruce positus Sitio dixit, quamvis illi non hoc dederint quod sitiebat. Ipsos enim ille sitiebat, illi acetum dederunt, & Tract. in Joannem IV. Populi autem spernentes propter superbiam suam humilitatem Dei crucifixerunt Salvatorem suum, & fecerunt damnatorem suum.* De peccatoribus obduratis qui respiscere nolunt, scribit Tract. in Joan. xxxvi. n. 4. *Venit Christus, sed primo salvare, postea judicare, eos judicare in penam, qui salvari noluerunt, &c.* Quid vero de Judæa perditione? Enarrat. in Psalm. 68. inquit: *Projecit pretium argenti, quo ab illo Dominus venditus erat: nec agnovit pretium quo ipse à Domino redemptus erat.* Et Tract. 55. in Joannem, *Jam talis (inquit) venerat ad*

32.
Confirmatur
ulterius op-
positum.

con-

convivium explorator Pastoris, insidiator Salvatoris, proditor Redemptoris. De his demum, qui à justitia decedentes damnantur, sæpe numero repetit illud Apostoli, *Peribit infirmus, propter quem Christus mortuus est.* Vide epist. 15. 137. & 180. nunc. 73. 78. 228. Igitur pro iis qui pereunt, pro Juda cæterisque improbis, pro Judæis & incredulis omnibus, pro infantibus non regeneratis docuit Augustinus intemeratæ Virginis Filium crucis patibulum subisse: & ingenue Julianum allocutus est sub initium quinti libri: *Sententia nostra Christum Salvatorem predicat omnium hominum.*

33.
Ex eodem.

Insuper, qua fronte scribere potuit Janfenius sanctissimum Parentem Augustinum existimasse nullo modo piissimum Salvatorem orasse pro reprobis, quem admodum non oravit pro diabolo? Legimus Serm. 382. hæc Sancti Doctoris verba: *Quando in Cruce pendens orabat, videbat, & prævidebat omnes inimicos, sed multos ex illis futuros amicos prævidebat, & ideo omnibus veniam postulabat. Illi sæviebant, & ille orabat: illi dicebant Pilato, Crucifige; ille clamabat, Pater ignosce.* Et Tract. 1. in Epist. Joan. *Sic dilige inimicos tuos, ut in societatem tuam vocentur. Sic enim dilexit ille, qui in Cruce pendens ait: Pater ignosce illis. . . . Mortem sempiternam ab illis expellebat prece misericordissima, & potentia præstantissima. Multi ex eis crediderunt, & dimissus est eis fusus Sanguis Christi.* Igitur per Augustinum licet non omnes Dei inimici, id est peccatores remissionem accipiant, nec omnes potentia præstantissima eripiantur à morte æterna, pro omnibus tamen oravit dicens, *Pater ignosce illis:* quod sane pro Diabolo impium aut stultum est credere humani generis Reparatorem præstitisse.

ÆQUITAS CENSURÆ.

34.
Propositio
Janfenii
damnata ut
falsa.

Positio quinta Janfenii damnata est tanquam falsa, temeraria, scandalosa, & intellecta eo sensu ut *Christus pro salute duntaxat prædestinatorum mortuus sit, impia, blasphemica, contumeliosa, divina pietati derogans, & hæretica.* I. Dicitur falsa, quia opponitur veritati, sive veritas requiratur in sacris libris, sive in Patrum auctoritate, sive in definitionibus Conciliorum, sive in ipsa ratione, communique sensu Theologorum. Legimus enim in 2. ad Corinthios præcitato capite 5. *Unus pro omnibus mortuus est.* 1. ad Timoth. 2. *Dedit redemptionem semetipsum pro omnibus,* & cap. 4. v. 10.

Salvator est omnium hominum. Trident. Synodus Sess. 6. cap. 2. *Hunc proposuit Deus propitiationem per fidem in sanguine ipsius pro peccatis nostris, non solum autem pro nostris, sed & pro totius mundi, & initio proximi cap. 3. Ille pro omnibus mortuus est.* Consentunt Patres tam Græci, quam Latini. Athanasius de Incarnat. Verbi, *Mortuus est* (inquit) *ad omnium redemptionem,* Ἀπέθανεν διὰ τὸ ὑπὲρ πάντων ἁπτῶν. Cyrillus Hierosoly. Catech. 3. *Orbis universi peccata suscipiens mortuus est,* τὰς οἰκουμένης ἁμαρτίας ἀναλαβὼν, ἀπέθανεν. Greg. Nazianz. Orat. 42. *Exiguæ sanguinis guttæ universum orbem instaurarunt,* ὀλίγαις αἱματός ὀλίγων ἡσµῶν ὅλον ἀναπλάττειν. Optatus Milevitanus libro. contra Parmenianum tertio, *Constat sanguine Christi omnes redemptos.* Ambrosius de Paradiso cap. 8. *Omnes voluit liberare.* S. Prosper ad Ob. 1x. Gallorum, *Rectissime dicitur Salvator pro totius mundi redemptione crucifixus.* Sanctus Leo Serm. 1. de Nat. Dom. *Sicut nullum à reatu liberum invenit, ita pro liberandis omnibus venit.* Mitto brevitatis gratia omnes alios. Convenire in hac sententia Scholasticos, & recentiores scriptores fatetur Janfenius lib. 3. de Grat. Ch. c. 21. nec opus est, ut singulos connumeremus. Theologicæ rationes, quæ Janfenianum scitum profligant, sunt prorsus innumeræ. Una inferitur ex originali peccato, cujus chirographum Salvator affixit cruci, & hanc Paulus & Augustinus paulo supra abunde illustrarunt. Altera deducitur ex verbis Apostoli citato loco ad Timoth. ubi nos hortatur ad orandum pro omnibus exemplo Christi, qui pro omnibus se ipsum dedit in redemptionem: & de hac plura diximus lib. v. cap. 1. Alteram suppeditat locus productus ex cap. 4. ejusdem Epistolæ ad Timotheum: eo enim loco Apostolus loquitur de spe; ideoque sicut non est, qui sperare non debeat; ita non est qui non sit à Christo Redemptore salvatus. Petitur alia ratio à potestate tradita Christo judicandi orbem terrarum, quippe non alia ratione Dominus Jesus Christus, in quantum filius hominis est, totum judicare debet nisi quia pro toto pretium dedit, ut S. P. docet in Psalmum 95. num. 15. Igitur Janfeniana Thesis opponitur veritati, quæ ubique conclamat Christum universi humani generis Reparatorem ac Redemptorem, clamat ore Apostolico, clamat oculis Conciliorum, clamat omnium Patrum sermone, clamat denique concordissimis Scholasticorum enunciationibus.

Nec

35. *Ut temeraria.* Nec falsa est duntaxat, verum etiam temeraria; quoniam Sacrosancta Ecclesia Apostolicis doctrinis, & Majorum suorum institutis edocta natum Salvatorem adorat dicens, *Jesu Redemptor omnium, & redeuntem in celum, Salutis humanae Sator, Orbis redempti conditor*: Jansenius autem pusilli Electorum gregis Salvatorem tantummodo appellat, perversa quoque doctrina impulit audaces, superbos, & mendacissimos filios iniquitatis, ut Breviaria depravantes infantem Jesum carmine mutato compellent, *Jesu redemptor optime*. Audaces, inquam: *Legem enim credendi lex statuit supplicandi*, ut Coelestinus scribit in Epist. ad Gallos. Praescribere itaque fidelibus publicam orandi formam spectat ad eos, qui proponere possunt firmissimam legem credendi. Hanc vero auctoritatem quo jure arrogant sibi quidam Janseniani? Dixi & superbos; quadrat enim iis quod scribit Augustinus in Psalmum 95. *Multum superbi sunt, qui dicunt illud* (pretium redemptionis) *tam parvum esse, ut solos Afros emerit, aut se tam magnos esse pro quibus solis illud sit datum*. Addidi & mendaces; quandoquidem est revera Christus Redemptor optimus; sed quia copiosa est apud eum redemptio, ut regius cecinit Vates Psalm. 129. v. 7. Non est autem copiosa redemptio, quæ angusto limite coarctatur. *Temeraria* est igitur Thesis Janseniana talibus verbis sententiisque conflata, ac talem præbens assertoribus suis ansam temeritatis.

36. *Ut scandalosa.*

Est etiam V. illa propositio scandalosa, infirmisque occasionem tribuit spiritualis ruinæ. Videtur mihi sternere viam ad dubitandum de fide. Credimus resurrectionem mortuorum, sine qua ait Apostolus in 1. ad Corinth. cap. 15. v. 14. *inanis est fides nostra*. Probat eodem loco Paulus resurrectionem mortuorum, quia, *sicut in Adam omnes moriuntur, ita in Christo omnes vivificabuntur*, v. 22. ut autem docet Augustinus Serm. 155. num. 15. omnes moriuntur in Adam, quia Adam peccando damnavit in mortem corpora nostra; omnesque vivificabuntur in Christo, quia suum sanguinem dedit pro salute nostra. Si ergo sunt aliqui, pro quorum salute sanguinem Jesus non fudit, hi non resurgent. Periclitatur in Janseniano dogmate etiam Christiana spes. Sperandum ab omnibus demonstrat S. Pater præclaro argumento in Psalmum 148. n. 8. scribens, *Promissionis Dei tales arrbas accepimus: tenemus mortem Christi: tenemus sanguinem Christi. Quis mortuus est? Unicus. Pro quibus mortuus est? Utinam pro bonis, utinam pro*

*justis. Sed quid? Etenim Christus, ait Apostolus, pro impiis mortuus est: qui donavit impiis mortem suam, quid servat justis nisi vitam suam? Erigat ergo se humana fragilitas, non desperet, non dicat, Non ero. Fundamentum itaque, cui innititur spes Christiana, est Sanguis Christi: nam animadvertentes illum pro omnibus impiis fufum esse, erigimur spe, quod nobis, quantumvis scelestissimis applicabitur, quia non pars, sed universum humanum genus redemptum est. Denique in hæresi Janseniana labefactatur etiam charitas. Nam scribit Apostolus in 11. ad Corinth. v. 14. *Charitas Christi urget nos: aestimantes hoc, quoniam si unus pro omnibus mortuus est, ergo omnes mortui sunt*. Et ad Rom. cap. VIII. ad charitatem nos vehementer hortatur, quia Deus proprio Filio suo non pepercit, sed pro nobis omnibus tradidit illum. Vide & Augustinum lib. de Catechiz. rud. cap. 4. lib. 11. de nupt. cap. 33. & Tract. VII. in Epist. Joannis.*

Jam vero impiam esse prædictam propositionem, contumeliosam, & derogantem divinæ pietati, ex dictis manifesta consecutione deducitur; nam derogat divinæ misericordiæ, extenuat pretium Sanguinis Christi, magnum redemptionis opus imminuit, & Salvatoris meritum, cruciatum, obedientiam, orationem, & vulnera parvipendit. Hæc omnia magna sunt & eximia, quia semel dedit, & pro omnibus dedit, inquit S. Pater serm. 34. alias 31. ex editis à Sirmondo. Et quidem non esset passio Christi infiniti valoris, nisi melioris testamenti sponzor factus, semel se ipsum offerendo, & oblationem suam per Sacramenta applicando salvare in perpetuum non posset accedentes per semetipsum ad Deum. Pari ergo ratione non esset originalis peccati remedium, non esset mors mortis, neque communis chirographi abolitio, si non esset pro omnibus hominibus applicata. Ut enim intensio virtutis, ita extensio beneficii est una, magna, & copiosa Redemptio. Ubi ergo nimia illa charitas, si vix Deus pusillum electorum gregem dilexit? quomodo superabundans Reparationis gratia, si tam tenax & parca? Tandem hæretica servato omnis jure æquitatis declarata est postrema illa thesis Jansenii, utpote contraria divinis literis, repugnans doctrinis Patrum, & adversa symbolo Constantino-politano, quod recitamus quotidie dicentes, *Propter nos homines, & propter nostram salutem descendit de calis*: Synodo Arelateni, quæ anathema dixit asserenti

37. *Ut impia ac derogans divinæ pietati.*

renti quod Christus non pro omnibus mortuus sit; & Tridentinae Oecumenicae de Christo affirmanti, *Ille pro omnibus mortuus est*. Utinam oblatum pro omnibus pretium nobis proficuum sit etiam divinorum beneficiorum communione, iustitiae praesertim, & finalis perseverantiae;

quod petimus cum auctore Commentariorum Salviani lib. 2. contra Avaritiam,

*Participes fac nos meritum, Christe, tuorum,
Ne careat fructu passio, morsque tua.*

C A P U T IV.

Quibusdam praenotationibus positis, diluuntur ea, quae adversus universorum redemptionem obijciuntur.

S U M M A R I U M.

1. An Christus pro aliquibus mortuus sit titulo speciali
2. Cur Christus non pro omnibus eodem modo mortuus sit.
3. Quomodo Redemptio se extendat ad omnes homines.
4. Quid dicendum de sententia Thomistarum.
5. Adducta doctrina demonstratur.
6. Ac declaratur.
7. Usque ad 15. variae objectiones Solvuntur.

VERSAVI positiones Jansenii, quantum boni temperamenti Theologo sufficere videbatur. Reliquum est, ut diluantur quae Novatores obijciunt adversus postremam: de qua, licet pertractantes de voluntate Dei satis plura, unde oppositiones quaelibet eliduntur, studuerimus exornare, iterum differendum est, cum ob amplissimam hujus argumenti dignitatem, tum ob doctrinae capita, quae hinc juxta cujusque intelligentiam varia ac perplexa dimanant.

1. Praenotandum est autem, Christum licet pro omnibus mortuus sit, speciali tamen titulo mortuum esse pro aliquibus, quibus fidei, sanctitatis, & maxime finalis perseverantiae conferuntur beneficia. Quod demonstratur apertissime primo testimonio sacrarum Scripturarum. In his quippe legimus Joan. xv. i. Christum specialiter pro electis orasse, *Non pro mundo rogo, sed pro his, quos dedisti mihi; in i. ad Timoth. Salvator omnium maxime fidelium: & ad Ephes. 5. Christus dilexit Ecclesiam, & se ipsum tradidit pro ea, ut illam sanctificaret, mundans lavacro aquae in verbo vitae, ut exhiberet sibi gloriosam Ecclesiam, non habentem maculam, aut rugam, &c.* Secundo ex Tridentino Concilio, quod sess. vi. cap. 3. ait: *Verum, etsi ille pro omnibus mortuus est, non omnes tamen mortis ejus beneficium recipiunt: cui consonat Catechismus Romanus, qui cap. 4. num. 24. secundae partis declarat Christum non esse mortuum pro universis, in quantum salutis fructum delectis solum attulit.* Tertio probatur ex Patribus: *R. P. Berti Theol. Tom. III.*

nam S. P. Augustinus in Psal. 87. scribit: *Solis praedestinati ad aeternam salutem, non autem omnibus, ejus bona opera profuerunt.* Serm. de Natali S. Vinc. *Quando perit, qui sanguine Christi redemptus est?* & Tract. 45. in Joannem, ait Filium à Patre traditum pro praescitis, praedestinati, justificatis, glorificatis. Divus etiam Prosper ad object. 9. Gallo- rum ait: *Cum itaque rectissime dicatur pro totius mundi redemptione crucifixus; . . . potest tamen dici pro his tantum crucifixus, quibus mors ipsius profuit.* Demum probatur manifesta ratione, propterea quod non omnes qui vocantur sunt electi, cum tamen electi simus in Christo ante mundi constitutionem. Quare rejicimus sententiam eorum, qui docent Christum aequali affectu pro omnibus mortem oppetiisse, ut singulis eadem gratia conferatur, sive ex praescientia operum naturalium, quae est sententia Semipelagianorum; sive gratia congrua, & donum perseverantiae ex praescientia operum, quae unusquisque facturus esse praenoscitur cum gratia omnibus aequaliter distributa, ut tenent nonnulli Catholici. In quorum opinione peculiaris Christi erga electos benevolentia non tam aperte deprehenditur.

Si pulset imbecillitatem mentis nostrae gravis quaestio, cur Salvator omnium mortuus pro omnibus & singulis, quibusdam tantum in genere passionis suae beneficia applicare decreverit, & uni, non alteri impertiri gratiam aut conversionis, aut finalis perseverantiae; reddent fortasse rationem aliquam Theologi, quos nuper

2. Cur Christus non pro omnibus eodem modo mortuus sit.

commemoravi: sed ego hebes ingenio, & sententiae, quam palam feci, pro mea virili defensor, non habeo quid respondeam, nisi cum Augustino de Corrept. & Grat. cap. xi. *Quibus deest, pena peccati est; quibus autem datur, secundum gratiam datur, non secundum debitum.* Quarenti autem, cur nascentibus omnibus cum demerito originalis peccati, si Christus cumulate pro omnibus satisfecit, non omnibus aequaliter profint merita Salvatoris; cum Augustino cap. xii. de Dono Persev. iterum, *atque iterum dicimus, nec nos piget, O homo tu quis es, qui respondeas Deo? Inscrutabilia sunt judicia ejus, & investigabiles viae ejus.* Et hoc adjicimus, *Altiora te ne quaesieris, & fortiora te ne scrutatus fueris.* Atque ut haec respondeamus, confortat nos B. Prosper scribeas ad vii. ob. Gallorum, *Non est columnandum Deo, quare istis non dederit, quod aliis dedit: sed confitendum est, & misericorditer eum dedisse, & jussu non dedisse quod non dedit.* Igitur firmissime tenemus Redemptionem spectare ad praedestinos specialissimo quodam titulo communicationis divinarum gratiarum: cujus rei nullam nos possumus causam reddere, nisi inscrutabile Dei judicium, & voluntatis ejus propositum.

3.
Quomodo
Redemptio
se extendat
ad omnes
homines.

Ad singulos autem, universosque homines quomodo se extendat Redemptio, investigandum modo est accuratius. Docent Molinistae Christum ita mortuum pro omnibus, ut singulis applicentur auxilia sufficientia, quibus potest unusquisque sine efficaci gratia bene operari, & si bene operaturus praevideatur, etiam congrua, & ad salutem consequendam magis idonea. Hoc sensu Christum pro omnibus esse mortuum defendant illi, prout lubet. Nos probare hanc sententiam non possumus, primo quia gratiam hoc sensu sufficientem in hoc statu nullus Theologorum admittit ex iis, qui nobiscum gratiam per se efficacem propugnant. Praeterea dogma Fidei, quale est Christum mortuum esse pro omnibus, non est sustinendum incertis Scholarum opinionibus, sed probatis ab omnibus, & communibus. Et forte Jansenius tam audacter negavit pretium redemptionis oblatum pro omnibus, callide occasionem arripiens à catholicis quidem, sed recentioribus Scholarum opinionibus, quas arbitrabatur à quibusdam non satis valide propugnari. Quod innuit ipse Jansenius lib. 3. de Grat. Christi cap. 11. scribens: *Ille extensio tam vaga modernorum Scriptorum non alio ex capite,*

quam ex generali, & indifferenti voluntate Dei erga salutem omnium, & ex illa sufficientis gratiae omnibus conferenda praeparatione, fluxit. In quo tamen labitur Jansenius errore maximo; quoniam extensio Redemptionis ad omnes non profuit ex incerto Molinistarum placito, sed ex purissimo veritatis fonte, ex Scripturis, Conciliis, ac Patribus. Si ergo ex hoc fonte nos liquido possumus fidem catholicam explicare; cur ad unam Scholasticorum interpretationem confugiemus, relictis aliis Catholicorum Doctorum opinionibus? Insuper haec illatio, *Deus voluit dare Christum redemptionem pro omnibus, nullo excepto: Ergo omnibus praeparavit sufficientia remedia per Christum;* negatur tanquam non dissimilis ab objectis Massiliensium à Theologis Lovaniensibus, & Duacensibus in Censura ad Assert. vii. Molinistarum, & in illorum Justificat. cap. xii. Constat autem utramque Universalitatem loqui de Gratia sufficienti sensu Molinistico. Lovanienses itaque ad illam Assertionem haec respondent, *Non dissimilis erat olim Massiliensium ratiocinatio, sed cui sic respondendum: Christus Redemptor est omnium, quoad pretii sufficientiam, quia merito Sanguinis ejus omnes à peccato liberari possent, si crederent: non est autem Redemptor omnium secundum efficaciam, quia non omnibus per eum datur ut credant. Ut enim infidelis credat, praeter praedicationis beneficium, necessarium est gratiae specialis donum, quo fiat ut praedicationi consentiat.* Duacenses similiter, *Huic argumento, inquit, quod idem & Fausti fuit, responsum jam olim à beato Prospero, allatisque Prosperi verbis, de quibus infra, Sufficientia ergo, quam postulat generalis redemptio, in pretio Sanguinis Christi est, non autem in auxilio omnibus collato, ut pretendit objectio.* Postremo Christum mortuum esse pro omnibus est dogma fidei: gratiam autem omnibus ac singulis conferri est quaestio adiaphora, quae negative resolvitur ab Antiquorum plurimis, à nostratibus fere omnibus, & si justos excipias, ad fidem non pertinere censent omnes, etiam recentiores; Tournely P. 2. de Gratia Quaest. viii. art. 4. pag. vet. edit. 634. & P. Benitez. De Vera Christi Gratia Disp. 2. dub. 1. pag. 138. n. 3. Non ergo tenemur ex quo Christus pro omnibus mortuus sit, asserere omnibus gratiam esse collatam; neque ex universalitate gratiae pensare universalitatem redemptionis.

Quan-

4.
Quid dicen-
dum de sen-
tentia Tho-
mistarum,

Quantum spectat ad sententiam Thomistarum, qui distinguunt in Deo duplicem voluntatem, antecedentem, & consequentem alio plane sensu à Mediciis, in quorum Schola voluntas consequens supponit præscentiam operum futurorum; fatemur Christum mortuum pro omnibus attentam voluntate antecedenti, & mortuum pro solis prædestinati voluntate consequente; explicata utraque voluntate, ut diximus P. I. lib. v. cap. 1. & paulo supra in 2. Propos. Jansenii. Mortuus est itaque Salvator noster pro omnibus voluntate antecedenti, cujus effectus est institutio cujusdam ordinis completentis causam & remedia, quibus possunt peccata quæque remitti: atque ita D. Thomas 1. p. q. 49. art. 1. ad 3. *Christus sua passione nos à peccatis liberavit causaliter, id est, instituens causam nostræ liberationis, ex qua possent quæcunque peccata quodcumque remitti, vel præterita, vel præsentia, vel futura. Sicut si Medicus faciat medicinam, ex qua possit quicumque morbi sanari etiam in futurum.* Non est autem mortuus quantum ad voluntatem sequentem, cujus effectus est ordinis executio, sive applicatio remedii, quibus peccatum deletur, cum istud applicetur per fidem, per charitatem, & per Sacramenta; & reproborum pluribus non præparetur voluntas à Domino, ut credant, ut diligant, ut Sacramentis Ecclesiæ sanentur. Quod D. Thomas diserte tradit eodem loco, & sequenti art. 3. ad 1. *Passio Christi sortitur effectum suum in illis, quibus applicatur per fidem, & charitatem, & per fidei Sacramenta. Et ideo damnati in inferno, qui prædicto modo passioni Christi non conjunguntur, effectum ejus percipere non possunt.* Ex qua præclara D. Thomæ doctrina tria conlectaria inferuntur. Primum est, quod ad generalem illam voluntatem, secundum quam Christus pro omnibus est crucifixus, sat est quod Christi passio præcesserit ut causa quædam universalis; sive instituerit remedia, quibus, si applicentur, deleri potest quæcunque peccatum; non est autem necesse, ut applicentur reapse; ideoque ex morte Christi pro omnibus non consequitur, aut gratiam, aut fidem, aut charitatem à singulis hominibus actu participari. Alterum est, quod ut aliquis dicatur redemptus debet esse in statu, in quo aut possit conjungi cum Christo, ut sunt Infideles & increduli, aut conjungatur reapse, ut sunt fideles & recti. Tertium quod consequitur est, voluntate sequente, cujus

R. P. Berti Theol. Tom. III.

effectus est applicatio fructuum passionis Christi, non omnes fuisse redemptos æqualiter, quia non omnibus indiscriminatim eodem modo passio Christi applicatur, sed aliquibus gratia sufficiens, aliquibus auxilium efficax, aliquibus etiam donum finalis perseverantiæ confertur. Atque hinc est, quod adversus Pelagianos, & Semipelagianos negantes perseverantiæ esse donum speciale S. P. Augustinus explicat dictum Apostoli, *Deus vult omnes homines salvos fieri*, pro generibus singulorum, & aliquando affirmat Christum Dominum orasse tantum pro ovis suis, & pro prædestinati sanguinem fuisse; quod iis remedia applicentur, & soli plenissimum Redemptionis fructum percipiant. Consentit autem Augustino beatus Thomas 1. p. q. 19. art. 6. ad 1. & in 1. ad Tim. lect. prima.

Hanc veram esse cum de voluntate salvandi omnes, tum de omnium Redemptione doctrinam, paucis demonstro. Principio Apostolus ad Rom. 111. v. 25. ait de Christo, *Quem proposuit nobis propitiationem per fidem in sanguine ipsius.* Est igitur Christus propitiatio peccatorum omnibus proposita, & exhibita; sed quæ per fidem, quemadmodum per alia gratiarum munera, applicatur nobis ad percipiendum fructum ipsius, ut recte observat D. Thomas cit. Q. 49. art. 1. ad 5. ideoque non est idem spectare ad numerum redemptorum, & fructus Redemptionis actu participare. Accedit Concilium Tridentinum, cujus cap. 3. Sess. 6. hæc sunt verba: *Verum etsi ille pro omnibus mortuus est, non omnes tamen mortis ejus beneficium recipiunt, sed ii duntaxat, quibus meritum passionis ejus communicatur.* Et Catechismus Romanus P. 2. cap. 4. num. 24. *Si ejus virtutem inspicimus pro omnium salute sanguinem à Salvatore effusum fatendum erit: si vero fructum, quem homines ex eo perceperunt, ad multos tantum eam utilitatem pervenire facile intelligemus.* Eadem est perpetua S. P. Augustini contra Pelagianos Doctrina. Ubique enim docet Christum esse Redemptorem parvulorum, quoniam etiam in eis est peccatum, quod non liberat nisi Agnus Dei, qui tollit peccata mundi, non nisi medicus, qui venit non propter sanos, sed propter aegros: ita de Peccat. meritis lib. 1. cap. 23. & in 111. contra Jul. cap. 2. *Ceterum rogo te, quomodo potest intelligi ista redemptio, nisi à malo redimente illo, qui redemit Israel ab omnibus iniquitatibus ejus? Ubi enim redemptio sonat, intelligitur &*

5.
Adducta do-
ctrina de-
monstratur.

Et 2

pre=

pretium. In tantum ergo per Augustinum parvuli à Christo redempti sunt, in quantum non solum baptismo tinguntur, ut eis addatur nova gratia, & adoptio filiorum Dei, verum etiam ut eruantur de potestate tenebrarum, & remittatur eis originale peccatum per lavacrum regenerationis, in quo mundamur per ejus sanguinem. Quod tamen lavacrum inscrutabili Dei judicio non omnibus parvulis applicatur. Explicat Magistri doctrinam S. Prosper, qui objicientibus Semipelagianis Christum non esse mortuum pro omnibus, nisi omnibus conferatur gratia, per quam consequantur salutem, resp. ad ob. ix. Gallorum, *Nullus omnino est ex omnibus hominibus, cujus natura in Christo Domino suscepta non fuerit, quamvis ille natus sit in similitudinem carnis peccati, omnis autem homo nascatur in peccato. Deus ergo Dei filius mortalitatis humanæ particeps factus absque peccato, hoc peccatoribus & mortalibus contulit, ut qui natiuitatis ejus consortes fuissent, vinculum peccati & mortis evaderent. Sicut itaque non sufficit hominum renovationi natum esse hominem Jesum Christum, nisi in ipso eodem, de quo ipse ortus est, spiritu renascantur: sic non sufficit hominum Redemptioni crucifixum esse Dominum Christum, nisi commoriantur ei, & conspeliuntur in baptismo. Cum itaque rectissime dicatur pro totius mundi redemptione crucifixus propter veram humanæ naturæ susceptionem, & propter communem in primo hominum omnium perditionem: potest tamen dici pro his tantum crucifixus, quibus mors ipsius profuit. Addit Prosper: Qui dicit, quod non pro totius mundi Redemptione Salvator sit crucifixus, non ad sacramenti virtutem, sed infidelium respicit partem, cum sanguis Domini nostri Jesu Christi pretium totius mundi sit: à quo pretio extranei sunt, qui aut delectati captivitate redimi noluerunt, aut post redemptionem ad eandem sunt servitutem reversi. Videatur etiam Resp. ad i. Vincentianam. Tandem ut rationem Theologicam addam à Tridentino Concilio, ab Augustino, & à Prospero iisdem locis productam; hominibus, nisi ex semine Adæ propagati per ipsum concipiantur, non erit proprium originale peccatum; & ideo Adam omnem hominem, universamque naturam infecit, quia omnes ab eo generantur carnali propagatione: Ita hominibus non convenit Redemptionis proprietas, nisi spiritu regenerentur in Christo; à quo cum Sacramentis collata sit virtus*

non solum delendi originale peccatum, sed etiam omnia actualia ubi abundavit delictum, superabundat gratia; & plus nobis per Christum restitutum est, quam ablatum fuerit per Adam.

Hæc cum ita sint, indulgeant mihi viri docti, si cum Novatoribus disputans, non dixerò Christum aut orasse, aut sanguinem fudisse pro omnibus inefficater, efficaciter autem pro solis electis; aut mortuum pro reprobis affectu tantum humano, & pro prædestinatis voluntate Patri nolenti sincere universorum salutem, per omnia concordari: quippe opinione, aut sententia nostra omnis oratio Christi pro omnibus ac singulis certissime impensa, spectato saltem aliquo effectu, per quem viatores omnes possunt, si velint, salutem apprehendere, sincera, & efficax fuit; & omnis Dei voluntas impletur quoad effectum suum immediatum ac proprium: voluit etiam & Christus, & Pater redemptionem hominum singulorum, non prædestinatorum duntaxat. Quare multis nunc opinionibus discrepantibus Scholarum, usurpans verba Conciliorum ac Patrum dico universos homines redemptos quatenus propolita est omnibus propitiatio per fidem in Sanguine Christi, quatenus Christus sua passione instituit causam nostræ liberationis, quatenus obtulit pretium vicijus omnia peccata delentur, quatenus demum humanam naturam suscepit propter communem hominum perditionem. Atque hæc est voluntas antecedens, quam dixi connotare ordinis institutionem. Pro generibus autem singulorum, non pro singulis generum Redemptor est crucifixus, in quantum applicatur passio Christi aut per fidem, aut per charitatem, aut per Sacramenta: in quantum non omnes mortis ejus beneficia recipiunt: in quantum ad multos tantum fructus redemptionis pervenit: in quantum denique mortis Christi fructus electi ante mundi constitutionem percipiunt. Hæc vero est voluntas consequens, & connotans instituti remedij applicationem, non Sacramenti virtutem. Quanta vero facilitate hisce præceptionibus diluantur omnia objecta Jansenianorum, nemo non videt.

Objiciunt I. Matthæi xxvi. 29. legitur: *Hic est Sanguis novi testamenti, qui pro multis effundetur in remissionem peccatorum.* Joannes xvii. 9. refert hæc Domini verba: *Ego pro eis rogo: non pro mundo rogo, sed pro his quos dedisti mihi, quia tui sunt.* Apostolus ad Hebræos ix. 28. ait: *Christus semel oblatus est ad multo-*

6.
Ac declaratur.

7.
Objectio
ima.

rum exhaurienda peccata, &c. Igitur pro multis tantum, & praesertim pro praedestinatiis Christus mortem operiit.

Resp. Laudatis testimoniis commendari nobis Christi redemptionem, quatenus ad fructum passionis attinet, cuiusmodi est remittere & exhaurire peccata, & oves tam sollicitè custodire, ut nemo de manu Pastoris eas rapiat: quæ responsio & ipsis allatis testimoniis innuitur, & traditur à Catechismo Romano P. 2. cap. 4. num. 24. *Cum igitur pro vobis dicitur, vel eos qui aderant; vel electos ex Iudeorum populo, quales erant discipuli, excepto Iuda, quibuscum loquebatur significavit. Cum autem addidit pro multis, reliquos electos, ex Iudeis, aut Gentibus intelligi voluit. Recte ergo factum est, ut pro universis non diceretur; cum hoc loco tantummodo de fructibus passionis sermo esset, quæ salutis fructum electis solum attulit. Atque huc spectant verba illa Apostoli, Christus semel oblatus est ad multorum exhaurienda peccata. Et quod Dominus apud Joannem inquit, Ego pro eis rogo: non pro mundo rogo, sed pro his, quos dediisti mihi, quia tui sunt. Hæc omnia Romanus Catechismus. Possumus etiam multos prior ac postremo loco accipere pro omnibus, cum Augustino lib. 3. contra Julianum cap. 3. lib. 2. de Nupt. & Concup. cap. 33. & de Peccati. meritis lib. 1. cap. 24. eo prorsus modo, quo alibi explicavimus verba Apostoli ad Rom. v. 5. *Unius delicto multi mortui sunt.* In qua acceptione Christus est mortuus pro multis, quantum ad institutionem remedii, ad pretii oblationem, ad Sacramenti virtutem, & in quantum crucifixus est propter communem hominum redemptionem. Hac advertentia facile consimilia loca expediuntur, & cum productis contra Janseium conciliantur.*

9.
Obiectio se-
cunda.

Arguunt 2. auctoritate Augustini. Qui exponens verba Joannis, *Ipse est propitiatio pro peccatis nostris, non pro nostris autem tantum, sed etiam pro totius mundi,* tract. 1. in Epist. Joannis, nomine totius mundi docet designari Ecclesiam. Et tract. 100. in Joan. inquit: *Pro isto mundo non rogat, neque enim, qui sit praedestinitus ignorat.* Item de adulteris Conjugiis cap. 15. *Non omnis, inquit, qui homo est, sanguine Christi redemptus est.* Igitur opinatus est Augustinus Christum non esse propitiationem pro peccatis hominum universorum, nec pro singulis orasse, & crucis patibulum subisse.

Resp. eodem modo, Christus non est propitiatio omnium peccatorum, quemadmodum nec Mediator, nec Redemptor omnium, quantum ad oblationem pretii, institutionem remedii, & Sacramenti virtutem, nego: quantum ad passionis fructum uberrimum, applicationem remedii, & redemptionis singularem proprietatem, concedo. Liquet responsio ex praenotatis, atque ex antithesi capitis praeced. Prop. v.

Insurgunt: Si Christus noverat quinam essent praedestinati, & quinam reprobi, quomodo poterat pro omnibus fundere sanguinem & orare? Perspicua sunt verba Sancti Doctoris lib. 21. de Civ. Dei cap. 24. n. 1. *Si de aliquibus (Ecclesia) ita certa esset, ut qui sint illi etiam nosset, qui licet in hac vita adhuc sint constituti, tamen praedestinati sunt in ignem æternum ire cum diabolo, tam pro eis non oraret, quam nec pro ipso.* Christus ergo, quem reproborum numerus & exitus non latebat, pro illis nequaquam oravit, quemadmodum non oravit pro diabolo.

Variae à Theologis huic argumento adhibentur responsiones. Complures affirmant Ecclesiam non oraturam pro reprobo, quam talem esse certissime sciret, oratione absoluta & efficaci, sed tantum inefficaci & conditionata: atque hoc pacto Christum rogasse pro iisdem reprobis. Respondent alii Ecclesiam in hypothese non oraturam, quoniam oratio conjunctam habet spem obtinendi: tunc vero non remaneret spes salutis reproborum, cum spes non versetur circa objectum possibile, sed probabiliter futurum. Dicunt alii non exoraturam, ne videretur velle mentiri Deum, & falsum esse quod ab illo est certissime manifestatum. Sunt qui reponunt per illam revelationem Ecclesiam moneri, ut à communibus orationum suffragiis reprobos manifestos excludat; quemadmodum tenetur pro singulis deprecari, eo quod nullius in particulari futuram noverit damnationem. Illud quoque solet à nonnullis responderi, Ecclesiam deprecaturam quidem esse pro illis reprobis humano affectu, sed itatim sese divinae voluntati abdicaturam; atque ratione consimili Christum humana voluntate se pro omnibus obtulisse, sed divina se accommodando ex universali erga omnes particularem erga praedestinos effecisse: eo ferme pacto, quo in horto oravit dicens, *Transseat à me calix iste, sed addidit, Veruntamen fiat voluntas tua.* Ut ut hæc omnia probabiliter dicta sint.

10.

Rejicitur.

11.

Obiectio tertia.

12.

Refutatur.

F f 3

Ego

13.
Variis re-
sponſionibus,

Ego argumentum diluo eadem responſione. Christus & oravit & mortuus est, quantum ad communem causam pertinet, ut institueret remedia, quibus omnium hominum possint deleri peccata, pretium Sanguinis sui pro omnibus offerens. Quomodo enim esset omnium Redemptor, Salvator, Animarum Medicus, & Mediator Dei & hominum; nisi pro omnibus pretium obtulisset, preces fudisset, remedia instituisse, nec non etiam inimicis, reprobis, obduratissimis parasset, atque exhibuisse? In hac preparatione atque exhibitione remedii omnes viatores aut habent, aut possunt habere partem, quia vel sunt uniri; liceet aliqui viatores possint sola potentia quæ non reducitur ad actum: excluduntur omnino ab istiusmodi remediis dæmones & damnati, quia nec Christo uniantur, nec sunt in potentia ut Christo uniantur. Ita docet iisdem fere verbis S. Thomas 3. p. q. 8. art. 4. Vides, cur Jesus omnes & orando, & moriendo redemerit; etiam si nosceret plures esse prædestinatos ad mortem. Ergo (ait Augustinus Tract. xxi. in Joan.) *quantum in Medico est, sanare venit agrotum. Ipse se interimit, qui præcepta medici observare non vult.* Ecclesia nunquid orat, ut exhibeatur Redemptionis pretium, & remedia instituatur salutis? Minime. Orat ut applicentur; ut qui stant, non cadant, ut iniqui revertantur ad Dominum, ut à corde infidelium auferatur velamen, ut peccatoribus remittatur quodcumque scelus, ut æternam salutem quilibet consequatur. Hæc speciatim, igne & absolute deprecari iis, qui à Domino sunt iudicandi ut sempiterno cum diabolo puniantur, & habent cor impenitens, & prævidentur certissime futuri in termino, ut poenitere non possint amplius, neque ex inimicis converti in filios, de quibus disputat Augustinus: id quidem superfluum est, nec faceret Ecclesia si nosceret, nec fecit Salvator, qui novit.

14.
Obiectio
quarta repel-
litur.

Quod si quæras, quomodo hæc cohareant cum iis, quæ scripsimus in postrema Antithesi, pro omnibus crucifixoribus orasse Dominum, clamando, *Sitio*, & dicendo, *Pater ignosce illis*? Respondeo optime coherere omnia. Salvator enim offerens in ara crucis semetipsum hostiam & Redemptionem pro omnibus, in ea universali & misericordissima prece singulari affectu complexus est quos ex inimicis amicos, & ex crucifixoribus prævidebat futuros esse discipulos: atque ita cum oraret pro singulis solvens pretium, & instituens nostræ liberationis

remedia, quantum ad horum applicationem oravit non pro omnibus Crucifixoribus, sed pro illis solum, qui erant prædestinati: atque his specialiter profuit sanguis Christi, & mors ipsius profuit; quemadmodum declarat iisdem locis S. Pater, Prosper ad ob. Gallorum, & S. Thomas 3. p. q. xxi. art. ad 2. ubi etiam demonstrat omnem orationem Christi fuisse exauditam, omnemque voluntatem ipsius cum ratione conjunctam fuisse adimpletam.

Tandem obijciunt. Eatenus Christus pro omnibus mortuus est, quatenus voluntate rationis voluit una cum Patre omnes homines salvos fieri. At hæc voluntas non spicit omnes, ac singulos homines. Primo quoniam in Schola Augustini Apostolica sententia, *Deus vult omnes homines salvos fieri*, accipienda est de generibus singulorum. Deinde quia hæc voluntas juxta Antiquorum placitum est in Deo duntaxat metaphorice. Rursus quia non conferuntur omnibus auxilia sufficientia ad salutem, quamquam id communiter docent illius voluntatis antecedentis propugnatores. Ulterius quoniam nequit intelligi quomodo Christus sit universorum Redemptor nisi vel quantum ad sufficientiam pretii, vel quantum ad applicationem. Primum non negat Jansenius: alterum vero juxta dicta hæcenus, videtur a veritate alienum. Aut ergo subscribendum Jansenio: aut repudianda Augustiniana dogmata probando placita Molinistarum de Redemptione æquali affectu pro hominibus universis peracta.

Resp. hæc omnia priori, eodemque responso dispelli. Ad primum fateor eandem esse de voluntate antecedenti, & de morte Christi rationem; sed voluntas illa antecedens connotat sententia nostra institutionem remedii, pretii oblationem, redemptionis virtutem; non distributionem & applicationem beneficiorum, & passionis Christi effecta, atque munera, quæ sint etiam extraneis communia. Verissimum est ergo Apostolicam sententiam accipiendam esse cum Augustino pro generibus singulorum, non pro singulis generum, si loquamur de largitione gratiarum, & præsertim de dono finalis perseverantiæ, quod Semipelagiani omnibus asserbant esse commune. At hæc largitio non spectat ad universalem Redemptionem, sed ad illius, ut inquit ad 1. Ob. Vincenrianam beatus Prosper, *propriètatem*. Similis est ad id, quod sequitur, responſio: nam voluntas antecedens est in Deo metaphorice, si comparatur ad actualem

15.
Obiectio
quinta tollitur.

con-

consecutionem salutis, & Redemptionis proprietatem: sincera est autem & vera, & etiam effectum suum consecuta ut refertur ad unam causam humani generis à Domino in veritate susceptam, ad effusionem Sanguinis, ad institutionem Ecclesiæ, ad virtutem pretii, ad præparationem remedii, ad vocationem Gentium, & ad efficaciam Sacramentorum. Proximum eandem habet solutionem: siquidem conferre gratiam, aliaque Passionis Christi beneficia non spectat ad rationem universalem Redemptionis, quæ sita est in valore pretii, & institutione remedii, ideoque nec ad voluntatem Dei antecedentem: sed spectat ad applicationem, per quam qui Christo uniuntur poculo immortalitatis sanantur, aut alia à Capite spiritualis vitæ initia, vel incrementa recipiunt; in quo locum habet consequens Dei voluntas. Ad ultimum eandem responsionem adhibeto. Christum pro omnibus mortuum quantum ad sufficientiam pre-

tii, verissimum est, & constat hoc passim affirmari à Patribus, & Theologis: necesse est autem, ut præter sufficientiam pretii ad universalem Redemptionem admittatur huius pretii exhibitio, & institutio causæ liberationis, qua possint peccata omnia remitti, & à qua sunt penitus alieni quicunque Christo non uniuntur, nec possunt uniri; quales sunt demones & damnati: ut supra diximus cum D. Thoma 3. p. q. 8. art. 3. Si enim ad redemptionem sufficeret sola pretii sufficientia, proculdubio etiam damnati & demones forent redempti. Eapropter non est eadem causa reproborum viatorum, & diaboli, ut temere, impie, & inscite scripsit Jansenius lib. 3. de Grat. Christi cap. 21. Illius ergo propositiones, absque præsidio Scholæ Molinistarum, imo & absque subsidio earum reliquarum opinionum, quæ licet probabiles, non sunt tamen ab omnibus communiter receptæ, ita à me refelluntur & profligantur.

CAPUT V.

Demonstratur Romani Pontificis circa Facta Dogmatica definitionem esse firmissimam.

SUMMARIUM.

1. Status quæstionis exponitur.
2. Quid per facta intelligatur.
3. Quid dicendum de factis personalibus.
4. Conclusio Probatur ex Scriptura.
5. Et 6. Confirmatur ex eadem.
7. An à sententia S. Pontificis possit appellari ad Concilia.
8. An id locum habeat in causa Jansenii.
9. Usque ad 18 Probatur Conclusio diversimodè.

I.
Status quæstionis exponitur.

EVERTENDA nunc est postrema Jansenistarum, circa Romani Pontificis in definiendis Factis Dogmaticis infallibilitatem, machinatio. Pontificem ipsum, eique tanquam supremo Pastori & Capiti conjunctam Ecclesiam proferre certissimum circa dogmata aut credenda aut rejicienda iudicium, negare verbotenus non audent. Est autem Dogma, ut hoc loco accipitur, doctrina vera, vel falsa, fideique Catholicæ conformis sive repugnans, V. G. Est in Deo cum unitate substantiæ Trinitas Personarum, Verbum Patri consubstantiale est, & consimilia, quæ credere ac profiteri tenemur: sive, In Deo est una duntaxat persona, Filius est creatura, & alia hæreticorum asserta, à Catholicis singulis eliminanda & damnanda. Quæstiones autem circa istiusmodi dogmata appellari solent quæstiones juris: atque in his finiendis errare aut Pontificem aut Ecclesiam, nemo unus, nisi Ecclesiæ refractarius, affirmat.

Versatur itaque controversia circa solas quæstiones Facti. Quæstiones huiusmodi sunt, quæ non doctrinam in se, sed ut prolatam ab homine, vel scriptis expressam, attingunt. V. G. an Sabellius negaverit in Deo plures esse personas, an in Scriptis Arij Verbi consubstantialitas impugnetur. Facta istiusmodi alia personalia dicuntur, alia dogmatica. Prioris generis sunt, quæ personam solummodo spectant, nulla facta dogmatis complexione; ut si quæretur, num Sabellius revera blasphemiam illam protulerit, an Arius ipse scripta ediderit adversus Verbi divinitatem. Facta dogmatica appellantur, quæ simul cum dogmate sunt conjuncta: Sit in exemplo, Verbum non est Patri Omoussion in sensu verborum Sabelli, Filius non est Patri substantia similis juxta sensum Ariannorum, aut Semiarianorum. Itaque in Causa Janseniana possent tres excutari quæstiones. Una, an quinque Propositiones hæresim contineant, & merito damna-

2.
Quid per facta intelligatur.

damnatæ sint: Altera, num Janseñius illarum sit auctor, & liber qui inscribitur *Augustinus* sit ab illo conscriptus. Tertia, sintne hæc propositiones jure merito proscriptæ in sensu, quem præferunt in ipso libro Janseñii. Prima est quæstio juris, sive de puro dogmate: altera quæstio facti personalis: postrema quæstio facti dogmatici.

3.
Quid dicen-
dum de fa-
ctis perso-
nalibus.

Diximus circa primam quæstionem inter nos convenire. De secunda non agitur, nec Theologi consentire videntur. Complures in quæstionibus facti personalis censent Pontificem posse errare, quoniam hujusmodi quæstiones solent resolvi ex incertis principiis, rumore vulgi, hominum testimonio, & opinione Scriptorum. Hæc mea opinione non satis castigata dicuntur. De hujusmodi enim factis prudentissimus Ecclesiæ Rector definitive pronunciare non solet. Non enim quidquam Ecclesiæ interest, an libri, cui titulus est *Augustinus*, sit vere Auctor Janseñius, an Sancyranus, an alius quispiam. Sunt facta plura etiam personalia, quæ certissimis argumentis possunt definiri, V. G. *Quinque propositiones excerptas esse ex libro Janseñii*. Id enim non definitur sola hominum relatione, sed examine libri ante omnium oculos positi, & non ignoto, sed notissimo caractere proculsi. Sunt ergo facta etiam personalia, in quibus Ecclesiæ judicium est penitus irrefragabile; ut quando damnat hæreticum coram ac palam falsa dogmata profitentem, aut prohibet librum non sanæ, aut perniciosæ doctrinæ. Et si aliquando animadvertit in aliquem ob indicia non adeo certa; id facit causa prudentissime œconomix. Quod si dixeris nullam aliam esse infallibilis judicii regulam, nisi Scripturam & Traditionem, quæ duo in facto personali atque individuo minime interfunt; respondeo: etiam Philosophum certam habere scientiam per ideas rerum & universalia principia, quæ singularia objecta non repræsentant; attamen dum hæc vivo sensu præsentia sunt, mens rationalis ideis illis, vel principiis instructa, absque erroris periculo judicat hunc esse hominem, illum lapidem. Ita Ecclesia universalibus fidei regulis percipit solius dogmatis veritatem; & nihilominus dum audit hæreticum, aut librum legit, vi indefectibilis luminis judicat illum esse damnandum, hunc prohibendum; nec tamen fallitur. Hæc est mea de *personalibus factis* sententia, brevi quidem exposita, sed non obscura, ut arbitror, comparatione. Ad facta dogmatica quod

attinet; demonstrandum est, posse Romanum Pontificem absque periculo erroris de iis pronunciare, & definire non solum librum Janseñii continere quinque propositiones hæreticas, sed etiam illas hæreticas esse in sensu Janseñii, scilicet juxta doctrinam ab eo traditam in libro, qui inscribitur *Augustinus*. Et quod dixero de Janseño, idem omnino tenendum est de Propositionibus Baji, & Quenellii.

PROPOSITIO. Judicium Romani Pontificis de factis dogmaticis nuper expositis est omnino infallibile.

Demonstratur 1. Ex Scripturis. Petro, ejusque successori Romano Pontifici Jo. xxi. 17. à Christo dictum est, *Pasce oves meas*. Quoniam Pastori cura ovium commissa est; non tantum Pastor debet salutiferas à veneficis herbis secerere, verum etiam arcere gregem à pascuis, ubi germina veneno imbuta nascuntur. Ex quo Romanus Pontifex sit Pastor Ecclesiæ, consensu Janseñistarum, sine erroris periculo distinguit *inter herbam & herbam*, id est, inter dogma Catholicum & dogma hæreticum, ne oves fallaci, & venefica doctrina pascantur. Ergo debet certissimo judicio distinguere *inter pratum & pratum*, ubi herbæ nascuntur, id est, inter libros & libros, in quibus dogmata continentur, & dignoscere ubi salubria inveniuntur, ubi autem venenata ac pestifera. Itaque non tantum definiri potest propositionem aliquam in se esse hæreticam, verum etiam esse hæreticam, ut traditur in hoc libro. Imo quemadmodum magis dignoscitur herbarum salubritas & venenum, si advertitur, quibus in pascuis, sylvisque nascuntur: ita melius patet falsitas aut veritas dogmatis, si attenditur doctrina libri, unde scaturit, & germinat.

Similiter Petro, & Successoribus ejus dictum est Mat. xvi. 18. *Tu es Petrus, & super banc Petram edificabo Ecclesiam meam, & portæ inferi non prævalent adversus eam*, scilicet nec per falsa dogmata hæreticorum, nec per Tyrannorum persecutionem. Ex quo portæ inferi non possint adversus Ecclesiam prævalere falsis dogmatibus, consequens est hujus Ecclesiæ Pastorem in definitione dogmatum falli non posse. Igitur cum prævalere non valeat contra sensum & doctrinam universalis Ecclesiæ doctrina ac sensus privati Scriptoris, sequitur summum Ecclesiæ Rectorem in pronunciando de sensu ejusdem Scriptoris decipi atque errare non posse.

Rur-

4.
Conclusio
probatur ex
Scriptura.

5.
Confirmatur.

6.
Ex eadem.

Rurfus: Quod olim præscriptum est Israëlitis Deut. xviii. 8. *Si difficile & ambiguum apud te iudicium esse perspexeris inter sanguinem & sanguinem, causam & causam, lepram & lepram, & iudicium inter portas tuas videris verba variari: surge, & ascende ad locum, quem elegerit Dominus Deus tuus. Veniesque ad Sacerdotes Levitici generis, & ad iudicem qui fuerit illo tempore: quæresque ab eis, qui indicabunt tibi iudicii veritatem.* Illud inquam, præceptum nunc etiam viget: nam, ut perfectum sit Ecclesiæ regimen, debet esse Iudex unus, atque supremus. Fuit inter nos olim ambiguum iudicium de quinque Jansenii Propositionibus. Disputatum in Gallis, in Belgio, & ubique terrarum, & audivimus inter portas verba Iudicium variari. Ventum est ad Apostolicam Sedem, & ad locum, quem elegit Dominus, ad Iudicem, qui fuit illo tempore, ad Innocentium X. neque ad hunc tantum, etiam ad Alexandrum VII. Innoc. XII. & Clementem XI. Hi autem quinque Propositiones damnaverunt, & damnatas esse in sensu Jansenii declaraverunt. Igitur indicarunt iudicii veritatem.

7.
An à sententia S. Pontificis possit appellari ad concilia.

Non est quid huic argumento respondeant, nisi Iudicem ad hanc controversiam dirimendam esse, non Romanum Pontificem, sed universam Ecclesiam: ideoque non defuere qui in causa Jansenii & Quenellii à sententia Pontificis appellarunt ad futurum Generale Concilium. Sed audacter nimium. Primo enim quorundam sententia de appellatione à sententia Pontificum ad Concilia, & de infallibilitate Romanæ & Apostolicæ Sedis dependenter ab aliorum Episcoporum approbatione, licet tanta animositate tantoque argumentorum apparatu à nonnullis propugnetur, falsissima est, ut alio in loco probabitur. Nam in præsentia sufficit asserere cum Augustino cap. ult. librorum ad Bonifacium, rarissimas extitisse hæreses, propter quas damnandas opus fuerit congregatione Synodi: quod confirmatur per antiqua Ecclesiæ consuetudine, cum damnaverint Pelagianam hæresim Innocentius & Zosimus, errores Berengarii Leo IX. Gilbertum Porretanum Eugenius III. atque, ut alios mitam, articulos Baji Pius V. & Urbanus VIII.

8.
An id locum habeat in causa Jansenii.

Præterea dato, nunquam tamen concessio, licitam esse istiusmodi appellationem, ea locum non habet in causa Jansenii, aut Quenellii. Quando enim R. P. Berti Theol. Tom. III.

major Ecclesiasticorum pars subscribit decretis Pontificum, etiam si nonnulli repugnent, etiam juxta recentiorum Galorum doctrinam nobis, quod ad hanc materiam attinet, adversantem, locus non est huiusmodi appellationibus. Alias nullius hæresis causa finita esset, cum nulli hæresi defuerint patroni & pervicacissimi defensores: quorum tamen non obstante repugnantia, quis non dixerit aut Arianorum, aut Donatistarum, aut Pelagianorum, aut aliorum hæreticorum dogmata fuisse proscripta concordissima Ecclesiæ Catholicæ auctoritate? Atqui iudicium Romani Pontificis de Baji, Jansenii, & Quenellii assertionibus, si paucos refractarios excipias, ab universa Ecclesia receptum est, ut diximus primo capite hujus Dissertationis. Ergo dato etiam, & non concessio, quod fas esset à definitione Pontificis appellare ad Concilium, id nequaquam licitum est Jansenii: atque, ut Augustinus scribit loco nuper laudato, audacter istorum superbia . . . hanc gloriam captare intelligitur, ut propter illas Orientis & Occidentis Synodus congregetur.

Ut modo ad propositionem nostram revertatur oratio, Pontificem, nec non Concilia ab ipso approbata, in definiendis factis dogmaticis nunquam falli, demonstratur secundo ex praxi veritissima, qua in damnatione hæresum simul damnati sunt illarum auctores, nunquam quæstione facti à quæstione juris distincta. Etenim in Concilio Ephesino Sess. 1. art. 4. legimus, *Anathematizamus omnes hæreses Arit, Eunomii, & Nestorii, & eorum qui dicunt carnem Christi fuisse à Cælo.* Concilium Constantinopolitanum primum præcepit Theodoro non solum ut doctrinam Nestorii, verum etiam ut Nestorium ipsum damnaret, feriens eodem anathemate ejusdem Nestorii dogmata, epistolas, & personam. Martinus V. in Synodo Constantiensis sess. ultima præcepit, ut omnes non tantum profiteantur jure, ac rite damnatas fuisse hæreses Joannis Us, Witclefi, & Hieronymi de Praga, sed horum quoque personas, libros, & documenta. Sunt autem in Historia Ecclesiastica exempla id genus innumera. Igitur Ecclesia non solum propositiones, & dogmata, sed etiam personas, librosque condemnat.

Insuper probatur thesis nostra factis Dogmaticis Janseniano, & Quenelliano similis. 1. An in tribus Capitulis, id à simili est in scriptis Theodori Mopsuesteni, Theodoretæ adversus Anathematismos

G g

Cyrl.

Cyrilli, & in Epistola Ibæ ad Marim Persam contineatur Nestoriana hæresis, quæstio facti Dogmatici est, & tanta contentione agitata, ut non solum adversarios haberet Episcopos plurimos, verum etiam diu Vigilius Papa sententiam dicere detrectaverit, veritus ne fraude Origenistarum elevaretur Synodi Chalcedonensis auctoritas; & nihilominus tria illa Capitula damnata sunt à V. Synodo can. 12. 13. & 14. ab ipso Vigilio in *Judicato* anni 548. & in Epistola ad Eutychium Archiepiscopum Constantinopoleos, in qua etiam quintam Synodum approbavit, atque à Pelagio successore Vigili, & Joanne III. ut in Dissert. de V. Synodo demonstrat Eruditissimus Cardinalis Norisius. Neque trium Capitulorum damnatio personas auctorum directe spectat, (excipe Theodorum Mopsuestenum) sed textum, doctrinamque eorundem, ut colligitur ex verbis prædictorum canonum, probatque in suo Documento Pastoralis P. 4. cap. x. Illustrissimus Archiepiscopus Cameracensis. Potest ergo ratione consimili tam Pontifex, quam Generale Concilium pronuntiare certum firmissimumque judicium de propositionibus Jansenianis, etiam ut in textu scriptorum Jansenii verbis aut expressis, aut æquivalentibus comprehenduntur.

II.
Probatur ulterius à simili.

Secundo, ut ex multis alterum producam exemplum; in Synodo Lateranensi celebrata anno 649. damnati sunt Cyrus, Sergius, Pyrrhus, alique Monothelitæ, ex temerariis ipsorum scriptis juxta Apostolicam sententiam, Ex ore tuo te judico, & Ex verbis tuis Justificaberis, & ex verbis tuis condemnaberis: quemadmodum Maximus Aquilejensis exoraverat summum Pontificem Martinum I. Ibique canone xvi. anathemate percussus sunt nefandissimi hæretici, cum omnibus impiis eorum conscriptis usque ad unum apicem. Et si plura exempla desideras, vide citatum Documentum Ducis, & Præfatus Cameracensis, Honoratum Tournely de Ecclesia q. v. art. 3. atque ut domesticum Scriptorem aliquem proponam, eximium virum Joannem Laurentium Czepanski in Controversiis de Ecclesiæ Regimine.

12.
Probatur rationibus Theologicis. Quorum sit I. Romanus Pontifex infallibilis est in Canonizatione Sanctorum. At sicuti quæstio Dogmatica est, propositionem aliquam esse hæreticam; factum vero dogmaticum, hæresim hujus propositionis contineri in hoc libro; ita dogma est

viros eximie virtutis post mortem cultu & veneratione dignos esse, factum autem, eximiam virtutem in hoc uno splendescere. Si ergo in Canonizatione Sanctorum Pontificem credis esse infallibilem, quare titubas, eundem falli in definienda doctrina hujus libri? Quod si dixeris, nec in Sanctorum Canonizatione Pontificem infallibilem esse; aliorum, nostraque confutatione alibi revinceris. Si autem reponas in Sanctorum Apotheosi haberi testimonium miraculorum, quæ cum patrari non valeant nisi divina virtute, certissimum exhibent veritatis argumentum; valet adhuc nostra ratiocinatio. Nam si dogma est, opus divina virtute patratum esse veræ fidei, & virtutibus conjunctum etiam sanctitatis confirmationem: quod hoc individuum opus sit factum suprema virtute, spectat ad *Factum*. At in Canonizatione Sanctorum Pontifex definit hoc individuum opus patratum esse sola virtute Dei. Ergo definit quod spectat ad *Factum*.

Sit ratiocinatio altera. Textus, qui continetur in Canone aliquo, E. G. in quarto sessionis sextæ Tridentini Concilii, est Dogmaticus, quoniam proponit doctrinam de Gratia & libertate. Igitur textus libri Jansenii pertractantis de libertate & de gratia erit consimili ratione Dogmaticus. Atqui impium, horrendumque est asserere posse Ecclesiam falli in consecranda doctrina quæ continetur textu illius Canonis: Ergo execrabilis pariter error est affirmare, quod Ecclesia possit errare in condemnanda doctrina, quam textus hujus libri complectitur. Futilis autem, & prorsus inepta est responsio Jansenianorum, quod ille textus sit brevior, iste longior & implexus. Nam primò hic quoque textus fusus ac perdifficilis de gratia & libertate pertractat: est ergo dogmaticus. Deinde librorum Augustini contra Pelagianos textus nonne est longior Janseniano, & tamen Jansenistæ fatentur illum fuisse ab Ecclesia jure, & rite probatum? Præterea sensus Janseniani operis sine ulla ambiguitate percipitur ex paucis verbis librorum de Grat. Christi, ubi statuit systema victicis delectationis tollentis libertatem, ut demonstravi cap. r. Scripsisset itaque Jansenius longe ampliora volumina; non possent quinque propositiones millenis aliis operiri.

Accedit tertia ratio. Ideo Janseniani nolunt fateri propositiones recte fuisse damnatas in sensu Auctoris, quoniam contendunt talem esse sensum Augustini, ideoque Constitutiones editas contra

14.
Tertiò.

tra Jansenium & Quenellum contrarias esse definitionibus Pontificum, qui probarunt S. P. Augustini de Gratia doctrinam. Si revera contrariae forent, quod vidimus esse à veritate alienum, versarentur circa eandem materiam, alioqui nulla esset hujusmodi contradictio. In rebus igitur ad eandem materiam spectantibus Jansenistae volunt Ecclesiam fallibilem, atque infallibilem. Infallibilem in approbatione doctrinae Augustini: fallibilem in condemnatione doctrinae Jansenii. Quorsum hæc monstra, & pugnantium animorum levitas, atque inconstantia? Plura hujus generis argumenta vide apud nostrum Paludanum prima parte Apologiae cap. x. & sequentibus.

15. Quartò. Quarta ratio est hujusmodi. Librum à Spiritu Sancto veritatem inspirante dictatum esse divinæ auctoritatis, & recipiendum in Canone, est dogma fidei; hunc librum, E. G. Judith, aut Sapientiae, aut alium similem afflante Spiritu Sancto fuisse conscriptum, est questio facti dogmatici. Si in hujusmodi definienda questione Christi Ecclesia errori quandoque subijcitur; quomodo Gelasius Papa in Cap. *Sancta Romana*, quomodo Tridentini PP. Sess. iv. præfatos libros decernunt esse Canonicos, neque de hujusmodi definitione nullitat ullus Catholicorum? Respondebunt Jansenistae decreta istiusmodi firmari Veterum Patrum traditione. Bene habet. Veteres autem unde hos libros acceperunt esse divinos? Profecto ab Apostolis. Hi vero unde? Certe Spiritu Sancti assistentia donati & libros veteris Testamenti à Synagoga receptos, & aliquos qui non sunt in canone Hebræorum, & plures novi Testamenti tunc temporis editos, & hos quidem sine majorum traditione, tanquam divinæ auctoritatis receperunt. Insuper nego non esse Traditionem in Ecclesia, qua possit judicari de sensu libri Jansenii. Est perantiqua traditio, & divinarum quoque Scripturarum auctoritas, dari liberum arbitrium: hujusque traditionis intelligentiam certissimam habet Rector universalis Ecclesiae. Vi autem hujus intelligentiae, oblato sibi libro Jansenii, potest irrefragabili judicio pronunciare sparsam in ipso libro doctrinam esse libero arbitrio contrariam.

16. Quintò. Sequitur quinta ratio. Ecclesia damnare potest aliquam propositionem eoquod ex verbis ipsius potest judicium ferre an obvius illius propositionis sensus sit falsus. Sed etiam judicare potest de doctrina alicujus libri ex verbis,

R. P. Berti Theol. Tom. III.

ac textu ipsius. Igitur potest Ecclesia damnare etiam alicujus libri doctrinam.

Postrema ratio moralis est hujusmodi. Est necessaria disciplina, & regimini Ecclesiae divini Spiritus assistentia tam in damando novo aliquo dogmate, quam in expendendo, & qualificando scripto, ex quo illud derivamus. Nam occasio subversionis & scandali, quæ præberetur fidelibus, si Ecclesia propositionem falsam definiret ut veram, exhiberetur etiam, si hæreticum librum tanquam catholicum approbaret. Itaque si Janseniani fatentur irrefragabile esse pronunciatum Ecclesiae circa aliquam propositionem veram aut falsam; & illud fateantur, necesse est, non decipi Magisterium Ecclesiae circa doctrinam librorum, ex quibus propositum dogma deducitur.

17. His argumentationibus ex Scripturis, ex Historia Ecclesiastica, & ex ratione depromptis duas alias extrinsecas superaddo, unam ex doctrina Cleri Gallicani, & alteram ex scriptis ipsorum Jansenistarum. Obortis enim in Sorbona circa Propositiones Jansenii dissidiis, Synodus Parisiensis anno 1650. Epistolam ad Innoc. X. subscriptam ab Episcopis lxxxv. dedit, in qua hæc leguntur: *Majores causas ad Sedem Apostolicam referre sollemnis Ecclesiae mos, quem Fides Petri nunquam deficiens perpetuo retinet pro jure suo postulat.* Infra: *Experta est nuper Beatitudo tua, quantum Apostolica Sedes in Gemini Ecclesiae Capitis errore profigando valuerit auctoritas: continuo sedata est tempestas, atque ad Christi vocem, & imperium venti, & mare obedierunt.* Item: *Flagitamus Beatissime Pater, ut clara firmaque de propositionum istarum sensu prolata sententia, caliginem omnem discutias, animos fluctantes componas, dissidia prohibeas, Ecclesiae tranquillitatem, splendoremque restituas.* Hæc est Cleri Gallicani ante damnationem propositionum Jansenii erga Apostolicam Sedem observantia.

Damnatis per Innocentium quinque Propositionibus, quanto plausu summi Pontificis constitutio in Galliis fuerit recepta, commostrarat Epistola xxx. Episcoporum ad eundem Innoc. data die 15. Junii an. 1653. In qua gratulantur accidisse, *ut quemadmodum ad Episcoporum Africa relationem Innocentius I. Pelagianam hæresim damnavit olim, sic ad Gallicanorum Episcoporum consultationem hæresim ex adverso Pelagianæ*

G g 2

oppo

oppositam Innocentius X. auctoritate sua proscripserit.

Haecenus videri potest quaestionem in solo dogmate versari. Veruntamen ubi post Innocentii decretum Jansenistae spargere coeperunt quinque propositiones in sensu Auctoris non fuisse proscriptas; Clerus Gallicanus die 28. Martii anno 1654. iterum haec ad Pontificem conscripsit: Nos in hac Urbe Parisiensi congregati censuimus, & per Epistolam Encyclicam his literis adjunctum declaravimus, Propositiones illas & opiniones esse Cornelii Jansenii à Sanctitate vestra damnatas disertis & manifestis verbis. Quam enim auctor ille usurpatione privata novam doctrinam sub specie veteris inducebat, necessum fuit ut Apostolica Sedes judicio lato ex publica & antiqua traditione refelleret. Rursus tentantibus Jansenistis Innocentii Rescriptum eludere facta distinctione quaestionis juris & facti, Galliarum Antistites Synodali Epistola Alexandrum VII. Successorem Innocentii anno 1656. certiores reddiderunt, declarantes se firmissime credere, Doctrinam Jansenii, quam opere suo ille explicavit in propositionum confixarum materia, Pontificia Constitutione fuisse damnatam. Id vero postquam Alexander absque ulla ambiguitate Kalendis Novembris ejusdem anni definivit, quanta reverentia Galliarum Praesules Pontificiam Constitutionem susceperint, constat ex iteratis Epistolis ad eundem Pontificem, atque ex Synodalibus Comitibus anni 1661. & 1675. Quae omnia, cum legi possint eruditis notationibus illustrata in Controv. 17. memorati P. Joannis Laurentii Czepanski, nec non postrema Parte Documenti Pastoralis Archiepiscopi Cameracensis, nos brevissima narratione complectebamur.

18.
Probatur ex
confessione
propria.

Tandem confessione suorum Janseniani revincuntur. Ipse Jansenius extremis Tabulis de Opere suo haec protulit: Si Romana Sedes aliquid mutare voluerit, sum obediens filius; atque cap. 29. libri

Proemialis scripserat: Mibi constitutum erat, eandem quam ab infantia secutus sum, sensuum meorum ad extremum spiritum usque ducen sequi Romanam Ecclesiam, & beatissimi Petri in Romana Sede Successorem. Super illam Petram aedificatam Ecclesiam scio. Quicumque cum illo non colligit, spargit, apud quem solum incorrupta Patrum servatur haereditas. Quidquid ab ista Petri cathedra, in cujus communione à teneris vixi, & porro vivere & mori fixum est, ab isto Christi Domini nostri Vicario, ab isto Ecclesiae Christianae universae Capite, Moderatore, Pontifice praescriptum fuerit, hoc teneo: quidquid improbatum improbo, damnatum damno, anathematizatum anathematizo. Sequantur ergo Jansenistae Romanam Ecclesiam non solum dogmatum, sed etiam sensuum suorum judicium proferentem: atque ne dispergant, dum volunt colligere, quidquid ipsa improbat, improbent, & anathemate damnent quidquid damnat.

Antonius Arnaldus fatetur quaedam esse Facta, quae spectant ad Traditionem, nullo pacto conjuncta cum illo pronuntiato Theologorum, qui volunt Ecclesiam non esse in factis dijudicandis immunem ab erroris periculo. Idem scribit Vallonius, & Defensor Silentii obsequiosi, alique sectae homines, apud Ill. Archiepiscopum Cameracensem P. 1. & 3. Verum est, quod negant id de Facto Janseniano valere. At è suismet positionibus refutantur. Docent enim facta quaedam absque erroris periculo dijudicari, quoniam dici plane & omnino non potest hujusmodi facta non esse revelata, cum habent cum perpetua Traditione vinculum connexionis. Sed, ut paulo ante dicebam, est in Ecclesia derivata à Patribus traditio circa libertatem & gratiam, à qua Traditione num deflectat sensus Jansenii optime debet percipere Magistra veritatis Ecclesia. Igitur in dijudicando Facto Janseniano erit ab omni periculo Apostolica Sedes immunis.

CAPUT VI.

Ad ea, quae obijciunt Jansenistae, responsio.

SUMMARIUM.

1. Usque ad 9. solvuntur variae objectiones.

10. Stabilitur prior conclusio.

1.
Obiectio prima
solvitur.

STRUUNT nunc aciem, ut evertant superius dogma, Sectarii. Ac primo texunt catalogum Scriptorum, qui affirmarunt judicium Pontificis in diri-

mendis quaestionibus facti esse obnoxium periculo erroris. Quod tradunt Cardinalis Turrecremata lib. 2. de Ecclesia cap. 46. Bellarminus lib. 4. de Summo Pontifice

fice cap. 12. Petavius lib. 1. de Pœnitentia publica cap. 1. & alii Scriptores innumeri. Verum respondendum est, opinionem istorum veram tantummodo esse in quæstionibus facti personalis; neque in omnibus, sed in iis duntaxat, in quibus crimen aut error alicui personæ tribuitur ex sola hominum relatione, quemadmodum in damnando latrone & sola depositione testium posset errare Iudex. At plura sunt facta, etiam personalia, quæ cum certis indicis dignoscantur, non solum infallibilitatem fidei habere possunt, sed etiam naturalem evidentiam, ut dum attente perlegens librum aliquem, in eo video propositionem expresse conscriptam, quemadmodum habet Iudex evidentiam de homicidio latronis, si viderit perspicue illum infligere vulnera, & hominem interficere. Ita neque in hac quæstione facti, *An quinque propositiones sint in Janzenio*, dici potest Ecclesiam errasse, cum librum viderit, legerit, assiduoque examine cribraverit. Quamquam huic definitioni, *Propositiones istæ in sensu, quem habent, damnato, excerptæ sunt de libro Janzenii*, non assentimur assensu naturali, sed fidei, ob hæreticum sensum singulis hærentem; quem talem esse definit Ecclesia non ex verbis expressis, aut æquivalentibus, sed ex dogmate in talium verborum significatione contento: id est, quia ex libro illo derivatæ creduntur, non tantum quoad verba, sed etiam, & præcipue quoad sensum verbis singularum propositionum expressum. Ad summum ergo posset errare Ecclesia in facto tantum historico: quale foret, hunc librum E. G. revera fuisse à Cornelio Janzenio conscriptum; id vero prudentissime supponit ex nomine quod præfert Auctoris, ex hominum consensu, ex Janzenistarum ipsorum confessione.

2.
Obijciunt 2.
Reficitur.

Reponunt Janzenistæ. At Innocentius X. & Alexander VII. quinque propositiones damnarunt ex sola relatione quorundam Episcoporum Gallia. Est ergo hæc quæstio facti, in qua potuit Ecclesia in errore versari. — Respondemus splendidissime Janzenianos mentiri; nam post consultationem Episcoporum Gallia, adhibitam Romæ diligentiam, qua n. ajr desiderari non poterat, librosque Janzenii maturo examine fuisse lustratos, manifestum est ipsorum Romanorum Pontificum testimonio, & rerum gestarum narratione in priori capite hujus disputationis præmissa.

3.
Obijciunt 3.
Refutatur.

Inquiunt, longiorem esse librorum Janzenii textum, nec videri verisimile

Pontifices hujus Scriptoris mentem penitus fuisse scrutatos. Verum hæc sunt triplici responsione jam contracta & illisa. I. quia non plura scripsit Janzenius magno Protoparente Augustino, cujus de gratia doctrinam Romana tenet Ecclesia. II. quia sensus Janzenii sua sponte ex iis, quæ docet de superiori delectatione injiciente vinculum liberati, evidentissime erumpit. III. quia per biennium selecti Theologi universum Janzenii Opus accurate versarunt: neque ad omnia illius Auctoris placita directe spectat animadversio Censuræ, sed ad quinque positiones obvias, certisque capitibus coarctatas.

Contendunt insuper Janzenii gregales illius sensum non aliunde disquirendum, nisi ex rigidissimis regulis ac præceptionibus artis criticae. Respondemus autem bellam hanc esse lusionem. Ars enim Critica tradit quasdam regulas ad judicandum germanitatem, ætatemque Scriptorum, quæ disciplinarum sunt instrumenta; & nihil valet ad pronuntiandum de Scriptorum illorum veritate, doctrina, & orthodoxia. Sic regulis Criticis, nempe ponderatione styli, notarum chronologicarum, contextuum, formæ disputationis, Synchronorum Auctorum, inquiri num Pœmander sit genuinum opus Mercurii, an prodierit primis Christianis sæculis, an Dionysio Areopagitæ libri de Divinis Nominibus sint accensendi, num Augustinus aut Gennadius scripserit Opus de Ecclesiasticis Dogmatibus, an Inscriptio hujus Numismatis, aut lapidis his aut illis Consulibus quadret, & consimilia plurima. Id vero quid, ut judicium feras an in Opere Mercurii sit Catholica de Trinitate Doctrina, sive in libris Dionysii tradatur Verbi Divinitas, sive in eo, qui inscribitur de Theologicis Dogmatibus extant vestigia Pelagianismi, sive in hoc ære vel marmore sint aureæ latinæ vocabula? Hoc te non Critica docet, sed vel dogmatum scientia, vel ars disputandi, vel grammatica, vel alia demum facultas, ad quam inquisitio illa pertinet. Ergo ex præceptionibus Criticis, v. g. ex collatione *Martis Gallici*, disquires num Janzenius scripserit librum, *Augustinus*: ex Epistolis agnosces an Bajonæ editus, an limatus Ypri. Doctrinam ab eruditione Theologorum, & Orthodoxiam à judicio Apostolicæ Sedis perquiras, necessum est.

4.
Obijciunt 4.
Repellitur.

G g 3

Persistunt

5.
Obiectio 5ta
reprimatur.

Persistunt obiectare Janseniani distinctionem duplicis Facti, quorum unum dicatur Personale, aliud Dogmaticum commentationem esse recentiorum Scholasticorum, atque antiquioribus Theologis incompertam. Respondemus ex adverso, primum hanc distinctionem non esse adeo novam, ut jactitant, cum in terminis tradatur etiam à Clero Gallicano in libro, cui titulus *Relationes des Deliberations du Clerge de France*, ante plures annos conscripto. Dicimus præterea, quod etsi hæc distinctio sub iis verbis non inveniatur in Antiquorum lucubrationibus, frequentissima est tamen, si rei significatio attendatur, eoquod non tantum dogmata, sed etiam hæreticorum libri, librorumque doctrina quovis Ecclesiæ sæculo proscripta fuerint. Addimus, omnes hæreses quasdam intulisse quæstiones, quibus diligentius Catholica Fides defenditur; ac talem esse quæstionem de Factis dogmaticis.

6.
Obiectio 6ta
toluitur.

Affirmant Jansenistæ, Factum, de quo controversitur esse factum quoddam decimi septimi sæculi, nullatenus dirimendum per vetusta Ecclesiasticorum dogmatum traditione. — In promptu autem responsio est, novum quidem esse factum istud, si spectetur scriptio libri, & propositionum enunciatio, quo sensu nova fuit quælibet hæresis cum primum coepit vulgari. Non est autem novum comparate ad doctrinam Fidei, cum repugnet dogmatibus perpetuo in Ecclesia explicite, aut saltem implicite creditis.

7.
Obiectio 7.
reiciatur.

Producunt exemplum Vigilii Papæ, qui olim tria *Capitula* decretorio iudicio probavit, quæ postea damnavit quinta Synodus: ideoque aut iudicium Vigilii, aut iudicium quintæ Synodi circa Factum Dogmaticum falsum erit. — At istud argumentum contra Jansenistas retorquetur. Enimvero, ut diximus, iudicium à V. Synodo, & à Romano Pontifice de tribus *Capitulis* prolatum est omnino irrefragabile & firmissimum, & tamen versatur circa Factum Dogmaticum. Igitur neque Synodus Oecumenica approbata à Pontifice, neque ipse Pontifex errori unquam subicitur in dirimendis Factis Dogmaticis. Jam vero quod asserunt Vigilium Papam tria *Capitula* approbasse, falsum est penitus. Concilium Chalcedonense in suas Sedes restituerat Theodoretum atque Ibam, posteaquam impium Nestorium damnaverant; neque in ea Synodo dogmatice tria *Capitula* discussa sunt. Cum ergo de trium *Capitulorum*

damnatione ageretur, Vigilii Papa veritus ne contra definitionem Chalcedonensis Concilii à suis Sedibus Theodoretus exturbaretur, haud ignorans inimicorum ejus machinamenta, prudentissime obstitit: & cum anno 548. scripsit *Judicatum*, & tria *Capitula* damnavit, adjecit clausulam, *Salva in omnibus reverentia Synodi Chalcedonensis*. Ob eandem causam die 14. Maji anno 553. damnatis à V. Synodo Tribus *Capitulis*, timens aliquid fuisse innovatum in Causa Theodoreti, & Ibæ, quos Synodus Chalcedonensis pristina decoraverat dignitate, edidit adversus Quintam Synodum *Constitutum*. Caterum ubi Vigilio compertum est, nullum à Synodo V. anathema pronunciatum contra Personas Theodoreti & Ibæ, sed tantum adversus istorum scripta; solus enim Theodorus Mopsuestenus duodecimo Synodi anathematismo cum suis scriptis damnatur: Vigilii Synodum, simulque trium *Capitulorum* condemnationem firmavit. Animadvertas hoc loco, magna fraude Apologistas Jansenii scribere eandem causam fuisse Theodori, & duorum aliorum Episcoporum, ut inferant Theodoretum & Ibam à Synodo Chalcedonensi absolutos, & à V. Synodo fuisse damnatos. Est enim una, eademque Causa in quantum spectat ad doctrinam trium *Capitulorum*, non quantum attinet ad trium Episcoporum personas.

Rursus opponunt Jansenistæ factum Honorii, quod potest hac, vel consimili argumentationis forma proponi. 8.
Obiectio
8va decla-
ratur. Habemus iudicium Ecclesiæ in quæstione Facti Dogmatici Janseniano simillimi fallax & erroneum in Causa Honorii, quem Sexta Synodus tanquam Monothelitam damnavit, non ex aliquorum relatione, sed ex Epistolis ejusdem Honorii ad Sergium. Etenim quemadmodum olim instituta fuit quæstio, an hæresis asserentium unam in Christo voluntatem contineretur in Epistolis Honorii; ita nunc controversitur an sensus hæreticus quinque propositionum contineatur in libro Jansenii. At in priori quæstione falsum iudicium protulit Synodus Oecumenica. Potuit ergo similiter falli in hac de facto Janseniano quæstione Romanus Pontifex.

Respondeo quæstionem de anathemate dicto adversus Honorium perplexam esse, nullatenus tamen suffragari Jansenii Apologistis. Onuphrius Panvinius, Baronius, Severinus Binius, & alii permulti arbitrantur Acta Sextæ Synodi fuisse falsata, nec levi ducti ratione, sed argu-

argumentationibus plurimis in libris de Incarnatione proponendis. Dilabatur, juxta horum sententiam, prædicta argumentatio: neque enim verum est Sextam Synodum dixisse anathema Honorio, quod narrare nequaquam prætermisissent Theophanes & Gregorius Monachus Græcus, qui ex autographis voluminibus gesta in hac Synodo literis consignantes Honorii damnationis non meminerunt. Censent alii damnatum à Sexta Synodo Honorium, non quod hæresim Monothelitarum in Epistolis ad Sergium docuerit, sed quod hæresi illi quodammodo indulserit, non satis prudens in fovenda familiaritate cum Sergio, neque in oppugnanda hæresi nimis sollicitus. Atque in hac pariter sententia argumentatio illa exarescit. Potest enim probari igenua fides Honorii, tamen non probetur Oeconomia. Nonnulli cum Turrecremata lib. 2. de Eccl. cap. 93. putant Concilium revera errasse in questione facti: sed neque hæc responsio juvat Jansenistas; quoniam eo loco Turrecremata scribit, ideo Patres fuisse deceptos, quoniam de Honorio judicant, non ex ejus Epistolis (in quarum una de duplici in Christo voluntate alium habetur silentium, in altera Honorius Sergium tantummodo hortatur, ut devitet vocabuli novitatem; & consequenter neque una, neque altera Epistola poterat sensum Honorii demonstrare) sed pronunciarunt judicium *ex falsa informatione, & ex falsis rumoribus*. Unde ad summum sequitur potuisse Ecclesiam errare in definienda Facti Jansenii questione, si rigidiori Censura judicium pronunciasset ex sola quorundam Episcoporum relatione; quo in casu Factum diceretur historicum, non Dogmaticum. Petitidier scribit questionem Honorii ad hanc minime pertinere, quoniam Honorii Epistolæ non continent judicium Pontificis definientis ex Cathedra, & docentis universalem Ecclesiam; sed commonentis tantum Constantinopolitanos præfules. Judicium vero de propositionibus Jansenianis, definitivum esse, publicum, universale, & Apostolicis Censuris communitum, nullus ignorat. Noster demum Desirant in *Honorio Vindicato* probat judicium Sextæ Synodi ferre Epistolas Honorii male in Græcam linguam translatas, non latinum exemplar; sed de Honorio alibi.

9.
Obiectio 9.
declaratur.

Adhuc Jansenistæ argumentantur. Hæc enunciatio: *Quinque propositiones hæresim continentes damnatæ sunt in sensu Jansenii*, æquivalere his duabus, *Quinque propositiones hæresim continent*, &

Quinque propositiones sunt in libro Jansenii: quarum prima est purum dogma, altera purum factum. Igitur judicium de hac postrema ambiguum & incertum est, etiam prout primæ conjungitur; quidquid enim de se est dubium, ubicunque ponitur, dubium incertumque est. — Resp. nego consequentiam; primo quia etiam de puro facto, quod non pendet à sola hominum consultatione & relatione, quale est in hoc libro, quem omnes videre ac legere possunt, contineri hæreticam aliquam propositionem, & meâ sententiâ Pontificis judicium irrefragabile & invictum, præsertim si Fidelibus proponatur credendum, & jramento confirmandum. Deinde licet hæc propositio, *Quinque illi articuli extant in libro Jansenii*, solitarie & divisim accepta non esset objectum certæ & invariabilis definitionis; est tamen, si cum priori, id est, cum dogmate conjungitur. Nam si dixerò, E. G. *Christus non est Deus & homo juxta sensum Nestorii*, hæc sane enunciatio æquivalere duabus, *Christus non est Deus & homo*, & *Christum esse Deum & hominem docuit Nestorius*. At quoniam prima Propositio est dogma fidei secundum impiam doctrinam Nestorii, non debet utraque accipi solitarie, sed conjunctim; atque hoc pacto accepta redolet dogma firmissime Apostolica auctoritate damnatum. Atque ex dictis reliqua omnia Jansenianorum objecta in nihilum recidunt.

CONCLUSIO.

Postrema hac dissertatione universa Jansenianæ Hæreseos machina evertitur. Prolatas à Jansenio quinque Propositiones, prædamnatas ab Augustino, digna Censura proscriptas, ac suprema auctoritate anathematizatas, quantum patiebatur ingenium, otiumque nostrum, demonstrare curavimus. Neque est, cur moremur studentium juvenum progressionem refellendo etiam defensores *obsequiosi silentii*; eos scilicet, qui *Formulario* subscribunt simulatione & hypocrisi, interiori animo à Jansenii sensu non alieni. Hi quippe errorem obtinunt sola fallaci opinione, quod Ecclesia in questione Facti Janseniani dirimenda potuerit errare. Id verum non esse hætenus commonstravimus. Sed, etiamsi hac in re Apostolica Sedes obnoxia esset errori, quod ab omnium mente avertat Spiritus veritatis, non est quomodo homines isti excusare se valeant. In *Formulario* exhibentur quinque propositiones, ut excerptæ ex libro, cui titulus

10.
Stabilitur
prior Con-
clusio.

Augu-

Augustinus, & damnata in sensu ab Auctore intento, absque ulla ambiguitate verborum; ita ut mendacissime profiteatur obedientiam Ecclesiae quisquis hoc idem jurejurando confirmare detrectat. Sed & se ipsos obstringunt gravissimo perjurii crimine: quoniam Alexander VII. veram, ac totalem obedientiam se velle declaravit, nec aliquam tam in gravi negotio exceptionem seu restrictionem unquam admittiturum: uti testatur in Bulla *Vinea Domini* data anno 1705. Clemens XI. Si autem hunc in exponenda Prædecessoris sui mente, vel in damnanda hæc nova jurandi methodo, similiter errasse autumabunt; videant se Pastori universalis Ecclesiae hoc etiam denegare, quod

definire valeat quale sit licitum, & quale illicitum Juramentum. Si autem hoc non audeant asserere; abstineant prorsus à Juramento, quod Pontifex perniciosum, & impium esse declarat. Nec Pontifex tantum, sed & Theologi prorsus omnes; necnon è Secta Janfeniana quamplurimi, qui cæteris perjurii crimen obijciunt. Nescio tamen, an istorum pervicacia illorum superet impietatem. Meminerint scriptum in lege Domini, Exodi xx. 7. *Nec enim habebit infontem Dominus eum, qui assumpserit nomen Domini Dei sui frustra*: quod & Gentes tanquam Deorum Oraculum apud Herodotum servaverunt:

Ἀλλ' ὅρκῳ πᾶς ἐστὶν ἀνόμιμος, καὶ ἐπὶ χεῖρες,
Οὐδέ ποδες. κρηπνῶς δὲ μετέρχεται εἰς οὐκ πάσῃ
Συμμάχῳς ὁλέσῃ γενεὴν, καὶ οἶκον ἅπαντα.

Id est,

*At Juramento quædam est sine nomine proles,
Trunca manus, & trunca pedes; tamen impete magno
Advenit, atque omnem vastat stirpemque, domumque.*

Legant & Zachariæ Prophetiam cap. v. vers. 3. & 4. Ego namque ut librum ad extrema perducam, & novissima conferam primis, hæc, aliaque scripta omnia Romanæ Ecclesiae Pastori & Capiti omnino subjiciens Pelagianam, Semipelagianam, Lutheranam, Calvinianam, &

Janfenianam hæresim, cæterasque omnes damno atque anathematizo, non obsequioso Janfenistarum silentio, sed manifesta confessione, sincero corde, ac simplicissimo, apertissimo, purissimoque jurejurando.

DE